

מערכות

קכ"ו

שבת תש"ך - פברואר 1960

בהוצאת „מערכות“

הופיע:

טילים ונשק אטומי

פרטים ראה ב„מי ומה בחוברת“, עמ' 84

עומדים להופיע:

קרבות שריון

זכרונות

עבדאללה אליטל

תוכן הענינים

2	84,	מי ומה בחוברת
5	רס"ן מ. הופמן	קרבות אמתעה: הפתעה בארדנים
17		הפתעה על-ידי הרגלה (מכתביו של פרונטניוס)
18		פינת השריונאי: על רכב-אספקה משורין
19	38, 52, 58	"הדים"
20	שרן א. לוי	בעד הכונת: הגנת עמדת תותחים
25		אמרות • השגות • מושגים
		מעמדת התצפית: על שמרנות וגמישות
26	סא"ל (מילי) י. בר	במחשבה הצבאית
28		קציני-קישור: קציני-קישור במפקדות-עוצבות אל"מ ב. אביטמר
		שמור עשתונותיך — ומעט
34	קפ"ל. ל. ליואין	במטלטלין!
39	אל"מ י. ואלאך	רגלים-משוריינים: מחלקת רגל. מש. בקרב (ב')
46	ל. חרמש	לשאלת הדגם הרצוי של נ.ג.מ.
49	ס. א. ל.	הזמנה למושחק (סיפור)
53	רס"ן י. ב.	לרמותו של שוטר צבאי
55	אל"מ מ. זוהר	על יחסנו לרכוש הצבא
59		כלי-רחק
63		זהו שריון: "צנטוריון"
65	סא"ל י. ב.	על רמת כוננות ביחידת מילואים
68		כלי-קרב: הרובה G-3 (CETME)
69		כמת מערכות: בעקבות "הקרב על משלטי לוקה"
71		שמות מחנות
72		חידושי נשק וטכניקה
74	אל"מ מ. פלד	עלי ספר: על "דרך ביט"
81		מה בצבאות ? פסיפס-ידיעות

מערכות בית-ההוצאה של צבא הונה לישראל

העורך הראשי: סא"ל אלעזר גלילי
 סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
 "מערכות": קצין-העריכה רבסרן משה ברימר
 עוזר-קצין-העריכה: סרן אלכסנדר לוי
 "צקלון": קצין-העריכה שרגא גסני
 "מערכות-ים": קצין-העריכה רבסרן עזרא להד
 ספרים להנצחת החייל: העורך: ראובן אבינעם
 מזכירת המערכת: מרים נתנאל

המערכת והמנהלה: הקריה-ת"א, רח' ג' מס. 1

קב"ץ
 (א'; כרך ל"ו)
 שבט תש"ך

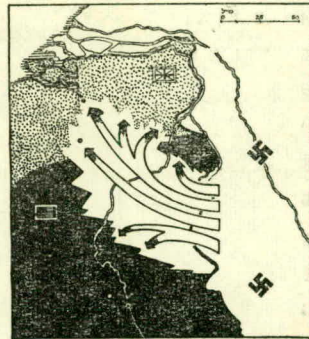
מתקפת-ההפתעה בארדנים בדצמבר 1944 — כזו

שבמאי 1940 — נתכונה להכות "אל בית-השחי" את הנורע-
המונפת השמאלית (הצפונית) של בעלות-הברית. אלא שב-1940
היתה היא גם משולבת בחדיירה גרמנית להולנד ולבלגיה מצפון-
מזרח; ועיקר כונתה היה לנתק את הכוחות הצרפתיים-הבריטיים
המתקדמים לתוך בלגיה, להדקם (יחד עם צבאות בלגיה והולנד)
לתוך טבעת-כיתור אחת — וע"י חיסולם לשנות מן-היסוד את
יחסי-הכוחות להמשך ההתמודדות בתוך צרפת פנימה. השוני
שב-1944 לעומת 1940 התבטא בשנים: — באופיה המבודד של
מתקפה זו — ובהיעדר העתודות-לעומק מאחוריה. על כן שאפה

היא רק לחדיירה חלקית-לפחות לתוך בלגיה, ואם לא לכיבוש נמל אנטורפן הרי לפחות לשיבוש,
ולקיעקוע מערכה של קבוצת-הארמיות הבריטית, שמצפון למגמת-המבקע הראשית. בסיכום: היתה זו
יותר מתקפת-שיבוש מאשר מתקפת-הכרעה; ועיקר התכלית התבטא בתקווה להשגת רוח-זמן עד שיבשילו
ויתרבו אמצעי-ההלימה החדשים של הגרמנים, שעמדו אז "לבקוע מתוך קליפתם".

יש והפתעה מתבטאת במהלך בלתי-צפוי המבוצע

ע"י הצד הפותח-בהתמודדות: כזאת היתה מתקפת-הארדנים הגר-
מנית במאי 1940, כשבעלות-הברית לא ציפו לכך שדרות-שריון
גרמניות תוכלנה לעבור בבקעות צרות ונפתלות אלו, הלחוצות
בין גבעות יעריות. אך יש וההפתעה באה לאחר שהמפתיע נאלץ
(או בחר) לסגת-תחילה — ואזי היא מסוכנת שבעתיים. כשהדבר
בא כתוצאה ממחשבת-תחילה, מכנים תכנון כזה בשם "אסטרטגיה
(או — אמנות-אופרטיבית) גמישה של הגנה-התקפה" (זו החביבה
כל כך על מספר מצביאים בהיסטוריה — כחניבעל, למשל;
ולהבדיל, על מספר אנשי-תאוריה צבאיים — כגון, בימינו, לידל-

הארט). אלא ששיא-ההפתעה מושג כשבאה זו, כאמור, מצד "שנוצח". אזי לא רק שאין נערכים כלל
לקראתה, אלא אף המהלומה הפסיכולוגית שבה גוברת פי כמה. ואמנם זה אשר קרה בדצמבר 1944.

מוכרת דמותו של שלישי נפוליוני האץ למסור את הנחיתת הקיסר לאחד המרשלים,

שהקורפוס שלו נמצא באחד מאגפיו של שדה-הקרב או מבצע עדיין את מסעי-הגיושה שלו. ומי מקוראי
"מלחמה ושלום" לא יזכור את ניקולאי רוסטוב, קצינה-ה"הוסרים" הצעיר, בשליחותו על פני שדה-
המערכה הטרופ של אוסטרליץ? גדולה התמורה שחלה ב-150 השנה שחלפו מאז. במקום תמונות
רומנטיות ומושכות אלו, של דהרה שלוחת-רסן, בא עתה הארגון המורכב ועמיסה-טכניקה של קציני-
קישור. אכן, יש ודהרת-הגיוש לא זו בלבד שעולה בהרבה על דהרת הסוס במהירותה אלא אף אינה נופלת
ממנה באשר להסתכנויות, הרפתקאות — ורומנטיקה... והגדילו-לעשות בשעתם הבריטים, בהקימם את
Phantom Regiment ("רגימנט רוחות-הרפאים") הנועד, מסגרת למאות קציני-קישור עילאיים שפעלו
ברחבי הוירות כעיניו ושליחיו של המצביא.

פניה השונות של סוגיה זו נשקפות מתוך המאמרים "קציני-קישור במפקדות-עוצבות" לאל"מ
ב. אביתר, (עמ' 28) ו"שמור עשתונותיך — ומעט במטלטליך!" מאת קפ"ל. ל. ליואין (עמ' 34).

סכסכום יוליוס פרונטינוס, שחי ופעל במחצית

השניה של המאה הראשונה לספה"ג, לא היה אולי בין הסופרים הצבאיים-הקלאסיים של העולם הקדמון, אך הוא היה גם אדם שהתנסה בפיקוד על גייסות ובמצבי-מלחמה, וגם מלקט-דוגמאות בחסד. אם גם לא תמיד שמר על מלוא דיוקו של אותו מקרה בהיסטוריה-צבאית בו נעזר, הרי נראה כי בדרך כלל שמר על רוחו ותכליתו הכללית של יסוד-הלקח הטמון בו. עם זאת יתכן וישאל הקורא: האם לקחן של הדוגמאות שהובאו בצירוף-המשולש

הניתן בחוברת זו (עמ' 17), בכותרת מכלילה "הפתעה ע"י הרגלה", עודנו בריתוקף אף בזמן החדש, עם כל השוני שבתנאיו ובאורח-החיה שבו? על כך ניתן להשיב כי במהותו (שהיא, בראש-דוגמה, מהות תכסיסית — ופסיכולוגית) ודאי שהנו בריתוקף אף כיום. וזאת לזכור: — לא מעטים הם הסבורים כי מעשה פריצת חזית-הגבול ע"י הצפון-קוריאנים ביוני 1950, והפלישה המהירה לעומק דרום-קוריאה, הוכנו ותוכננו לפי עיקר זה עצמו, של "הפתעה ע"י הרגלה". ובמלחמת-העמדות שציננה את חזיתות מלחמת-העולם הראשונה, לא מעטות היו הדוגמאות בהן הוכשרו לפי אורה-פעולה זה התנאים לקראת התקפות-הפתעה שתוכננו.

בחוברת זו של "מערכות" תוכנן מקום רב-מן-הרגיל למעגל-נושאים אשר אפשר

אולי לומר כי המשותף שבו הוא ענין של עברות ועבריות בצה"ל. מאמרו של רס"ן י. ב., "לדמותו של שוטר צבאי" (עמ' 53), עוסק בחיל — ובחייל — אשר, בין שאר תפקידיו, היהו השומר מפני עבריות בצבא; מאמרו של אל"מ ד"ר מ. זוהר, שתרומות-עטו בסוגיות משפטיות-צבאיות התפרסמו לא-פעם מעל עמודי "מערכות", מציג את אחד ה"אובייקטים" העיקריים לעבירות ה"שיגרתיות" בצה"ל: — את הפגיעות ברכוש הצבאי; ואילו מאמרו של רס"ן י. מרקוביץ, "שליבים בהתפתחות מתקני-כליאה בצה"ל" — המספר על המחשבה והמעשה שהושקעו בשיפורם והעלאתם של מקומות המאסר והמחבוש, למען יהיו ראויים למשימתם, שאיננה רק עונשת ומונעת אלא גם מכשירה ומחנכת — היה הכרח לדחות לחוברת הקרובה.

עם המעבר מ"מלחמת-קיום" ל"לוחמת-שטחים",

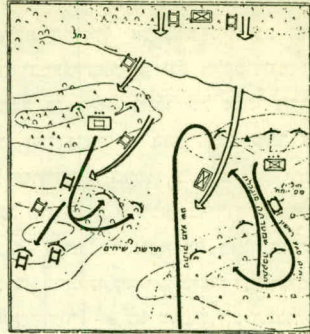
בה צפוי כל גוף-גייסות להתקפת אויב מכל צד — וגם מקרוב ופתאום — נוצרו הכרחים טקטיים חדשים; וביחוד — אצל כוחות ארטיילריים, או אצל כוחות שאחזו הארטיילריה ניכר בתוכם.

שאלתו הדומה-במהותה של הלוחם (ומערך-הלוחמים) בעל החנית הארוכה — הפלגני המקדוני, הלוחם השביצרי, או ה"לאנדסקנאכט" של המאה ה"ט" — נפתרה בשעתה ע"י שני אמצעים. באשר לחימוש נועדה ההלבארה (חנית קצרה — שסמוך לראשה קבוע בה להבקרום) הן ל"כריתת" דרך לתוך היערכות "פלגנית" של החניתות היריבות והן להגנה על חניתות אות-צד בפני "התקפה קצרת טווח" דומה עליהם. באשר להיערכות — בא לעתים מבנה ה"ריבוע" ("קצרה"), למנוע הפתעה מאגף ומעורף.

בימינו אלו נתבעים החימוש לקרב-מקרוב (נשק-אבטומטי קל ובינוני, רימוני-יד, רימוני-רובה, מרגמות קלות ועוד) וההיערכות ב"מערך-היקפי" למלא אותה שליחות עצמה לגבי יחידות-ארטיילריה; דהיינו, לאפשר להן להתגונן בפני תוקף, שיופיע מכל צד אפשרי ויסתייע בכל מחפה אפשרי, בטוחים קצרים בהם "ארכה יד" של היתות מכדי להתגונן עצמו — פרט למצבים המאפשרים ירי בכינון-ישרי. איך תתגונן עמדת תותחים מפני תוקפיה, תקרא במאמרו של סרן א. לוי "הגנת עמדת תותחים" (עמ' 20).

יש קרבות-תנועה — ויש קרב-עמדות ועמידה; וכל אחד מאלה הוא תורה בפני עצמה ואמנות בפני עצמה. אך ישנה גם צורת-לחימה שלישית — זו הממזגת את שתי האחרות — והיא הקשה ורבת-האמנות שבכולן: — הלא היא צורת קרב-הבלימה והאשירה במסגרת מלחמה-ניידת. אורח-לחימה זה חיוני כיום לצבאות הגדולים (וביחוד, מקובל לחשוב — לצבאות המערב) בשל הצורך ליצור מצבים אופרטיביים המאפשרים רוח-בזמן והנחתת התקפת-נגד „מקובלת“ או מהלומה „גרעינית“; והוא חיוני לצבאות קטנים בגלל, לפחות, שני הראשונים שבשיקולים הנ”ל — ובכלל לאיוון כוחם עם זה של יריבים עדיפי-עצמה. אך

הוא חיוני לא רק באסטרטגיה-הגנתית כי אם אף בזו ההתקפית; שכן רק הוא מאפשר לתקוף במלוא ריכוז הכוח בגזרת-המתקפה. וה„חיל הקלסי“ לצורת-לחימה זו יתכן והגו דוקא חיל-הרגלים-המסורין — מהיר התנועה, מחופה-השריון, עתיר-האש — המסוגל גם להתחפר-ולהיאחז וגם לחמוק ולזנק. מכאן — חיוניותו של פרק-האשירה בהלכות קרב-הרגלים-המשוריינים, בעיבודו של אל”מ י. ואלא, הניתן הפעם (עמ’ 39) בהמשך לרשימה „מחלקת רגלים-משוריינים בקרב“ שהופיעה בחובר’ קכ”ג.

ואם נשתלב הפעם, מבחינת מבנה של חוברת זו,

דבר השוטר-הצבאי לתוך מכלול ענייני שפיטה והענשה — הרי אין לראות בכך, עם כל חשיבותם וחיוניותם של עניינים אלה, משום מיצוי תפקידיה ושלחותיה של המשטרה-הצבאית. לא זו בלבד שמבחינה היסטורית — כפי שנרמז על כך אף במאמר של רס”ן יב. — סללה, במובן ידוע, המשטרה-הצבאית של צבאנו בימיהיוולדו את הדרך לפניו באיוורים שונים של

הישוב העברי עוד בטרם נקבע שם צה”ל ונטבעו דפוסיו. אך גם מאז, ואף כיום, רבים תפקידיו של חיל זה בתחום של „שימון גלגלי המכונה הצבאית“ לקראת פעולות-הקרב שלה, ואף במבצעי-קרב עצמם. ומן הראוי, אולי, שניתן פעם תיאור מפורט וחי למשימותיו ולמעשיו של חיל המשטרה-הצבאית שלנו.

יש ואפילו ענייני תאורה דורשים שיאירום. תפקיד זה ממלאת בחוברת הנוכחית רשימת-התשובה של ר. רם להשגותיו של סרן מ. יגואק (עמ’ 69) בעקבות הסיפור „הקרב על משלטי לוקה“ (שהופיע ב„מערכות“ קכ”א—קכ”ב).

לא בחוטאים עיקר האשמה כי אם במחטיאים!

זוהי דעתו השכולה — והמתבססת ודאי על נסיון לא-מועט — של אל”מ ד”ר מ. זוהר, הפרקליט-הצבאי הראשי, לגבי „חטאי האפסנאות“ הנפוצים בצבא. כונתו, כמובן, לא חסיוחלילה להחטאת בזדון — כי אם לכל אותם מפקדים, ואף לא-מפקדים, האחראים בצורה זו או אחרת לרכוש הצבא, והם משאירים בסדרי עבודתם המנהלית, בזלזול בתקנות קבלת רכוש והעברתו, בפיקוח בלתי-מספיק, אותן „פרצות הקוראים לגנב“ ההופכות לעתים את החייל, כלל לא מתוך כוונה-תחילה, לעובר עברות-שברישול, או לנתפס לפיתויים אשר אפשר היה לחסנו מפניהם.

(המשך „מי ומה בחוברת“ ראה בעמ’ 84)

הפתעה בארדנים

דס"ן מ. הופמן

מבין עקרונות-המלחמה היתה ההפתעה מאז ומתמיד אחד הגורמים המבטיחים ביותר את הסיכויים להשגת נצחון בקרב ובמלחמה. ההפתעה מושגת לפי שיטות שונות ובאמצעים שונים, שהחשובים בהם: — סודיות; הפעלת עצמה בלתי-צפויה; הופעה במקום ובזמן בלתי-צפויים; הונאת היריב והטעיתו; מהירות הפעולה; וכן הנהגת אורחי-לחימה חדשים ושימוש בסוגי-נשק חדשים. אכן, לכל האמצעים האלה נודעת השפעה גדולה פי-כמה באותם מקרים בהם יש בהתנהגותו של היריב עצמו, ובאורח-שיקוליו, משום „שיתוף-פעולה“ כמיכול עם הצד המפעיל את אמצעי ההפתעה הללו.

תכנית המתקפה הגרמנית באיזור הארדנים, בשלהי שנת 1944, היתה מושתתת כולה על השגת ההפתעה ועל ניצולה; ובה מצאו את ביטויין הדרכים הקלסיות בהן הפתעה זו מושגת.

המבצע יתואר בצמצום רב-ביותר, ורק באותה מידה שהנה הכרחית להבנת יסוד-ההפתעה שבאחת המערכות המענינות ביותר שבהסטוריה הצבאית החדשה.

הרקע למבצע - ומהלכו הכללי

קרבות-פריצה והפכו לתהליך של שחיקה הדדית. היו לכך שתי סיבות עיקריות: האחת — קשיי ההספקה, והקושי לתגבר את הכוחות אשר הותשו במבצעים הקודמים (במערכת „ראש-החוף“ בנור-מנדיה וכיבוש צרפת ובלגיה); והשניה — התקש-חות מערך-ההגנה הגרמני והתאוששות הצבא ה-גרמני, משחלל להילחם בשערי מולדתו.

מתקפת-הנגד הגרמנית באיזור גבעות האר-דנים היתה המאמץ האחרון של הגרמנים להביא, בכל מחיר, לידי מפנה אסטרטגי בחזית-המערב. בשלהי 1944 החלו פוחתים כיבושי צבאות בנות-הברית במערב, והתקדמותם הואטה מאוד. הקר-בות שהתנהלו במבואות-המערב של גרמניה באוקטובר-נובמבר 1944 לא נשאו עוד אופי של

הצלחת המבצע הנועז בראש-וראשונה בהשגת הפתעה.

ב־16 בדצמבר 1944, בשעה 0530 פתחו הגרמנים במתקפתם, שהפתיעה את האמריקאים הפתעה מוחלטת — דבר אשר הבטיח את ההצלחה ההתחלית: — חדירה רצינית בכל־מקום בשני הימים הראשונים למבצע. רק ביום השלישי והרביעי של המבצע התחילה להיות מורגשת השפעת העתודות האמריקאיות, בעיקר באגפי הטריז, בהם הלך מצב התוקפים הלוך־ורע. לעומת זאת, במר־כו גזרת־המתקפה נמשכה ההתקדמות ויצרה מצב רציני ביותר. עד ל־24 בדצמבר הגיעו הגייסות־המשוריינים הגרמנים אל מבואות דינאן שעל הנהר מאז, בסכנם את מעברי הנהר. לתוך מערך של בעלות־הברית הוכנס איפוא, במשך 9 הימים הראשונים של ההתקפה, טריז שמידיו הגיעו עד 80 ק"מ לעומק וכ־70 ק"מ לרוחב. התגבור האמריקאי הבלתי־פוסק של הגזרה המותקפת, הן מאגפי הגזרה־המותקפת עצמה והן מהעומק האסטרטגי, והתאוששות המפקדות האמריקאיות בכל הדרגים מהבהלה ההתחלית, הביאו לשינוי המצב; וקודם כל — לשינוי יחסי הכוחות שפעלו בגזרה. מ־25 בדצמבר ואילך התחלפו התפקידים — התוקף הפך לנתקף, והכוחות הגרמניים נאלצו לעבור להגנה. ב־25 בינואר 1945 נסתיימה הנסיגה הכללית של הגרמנים מהבליטה, לאחר שחילצו בקושי את שרידי כוחותיהם־הממונעים. מטרת המבצע לא הושגה איפוא, והוא הביא לגרמנים רק התשת־כוחות נוספת. התוצאה האסטרטגית היחידה של מתקפת־הנגד הסתכמה בכך שהושתתה מתקפת בעלות־הברית נגד לב גרמניה, והיא נדחתה בששה שבועות.

ערב מתקפת־הנגד הגרמנית היו כוחות בנות־הברית במערב ערוכים בחזית שאורכה 650 ק"מ. האיגודים העיקריים של כוחות אלה רוכזו להתקפות מצפון ומדרום לאזור־הארדנים. איזור מבותר ויערי זה נחשב, עקב עבירותו הקשה, לגזרה "סבילה", פסיבית (וזאת — למרות לקחי הפלישה הגרמנית לצרפת בשנת 1940). בגזרת ארדנים זו, שרוחבה כ־150 ק"מ, החזיק הקורפוס האמריקאי ה־8, אשר מנה שלוש דיוויזיות־רגלים (ולסיוען דיוויזה־משוריינת אחת. המפוצלת לאורך החזית בשלושה צוּת־קרב). מצבת הדיביוזיות שבארדנים היתה מתחת־לתקן, והן הועברו לשם בלגזרה שקטה, לשם התארגנות.

למתקפת־הנגד הגרמנית נועדו כוחות המאוגדים בשתי ארמיות־שריון (ה־6 וה־5) והארמיה ה־7. בסה"כ הועדו להתקפה 29 דיוויזיות שריון ורגלים, ותפקידן היה להבקיע את החזית האמריקאית באיזור־הארדנים, להגיע במהירות המירבית אל המעברים שעל הנהר מאז בין נאמיר ודינאן, ולהתקדם מכאן לעבר אנטרפן — הנמל הגדול היחיד של בעלות־הברית (שזה לא־מכבר הוכשר על ידן לקליטת אספקה למיניה) — ותוך־כדי כך לכתר ולהביס את כל האגף הצפוני של כוחות בעלות־הברית שבצפון־מערב אירופה. היטלר האמין שתבוסה מעין־זו, שיהיה בה משום חזרה על מערכת־הארדנים הראשונה, משנת 1940 ופרשת דונקארק דאו גם יחד, "תרכך" את תוקפנות בנות־הברית ותאלצן לכרות ברית־שלום עם גרמניה.

מובן מאליו שלאור יחסי־הכוחות שבין הצדדים היריבים, אשר היה לרעת גרמניה, תלויה היתה

לכאורה, עיקר ההפתעה שבמערכת־הארדנים השניה (דצמבר 1944) התבטא

בעצם העובדה כי, בראשיתה, הושגה בה הפתעה. שהרי היתה זו מתקפה־רבתי גרמנית שניה בחבל־הארדנים במלחה"ע השניה; אותו צד שכבר נתפס פעם בהתעלמות מאפשרויות ההתקפה־המשוריינת בחבל לכאורה "קשה־מעבר" זה — ניתן היה לצפות ממנו כי יהיה עתה דרוך וער למתרחש ול"מתבשל". העובדה שגם הפעם הושגה בכל זאת הפתעה גמורה עלידי המתכננים והמבצעים הגרמניים — ודאי שאומרת דרשני; אך היא־היא המהוה אולי את עיקר הענין — והלקח — שבמערכה זו, הגם שישנם בה ללא־ספק צדדים רבי־ענין נוספים. מוצדקת, איפוא, בהחלט גישתו של רס"ן מ. הופמן במאמרו זה, בו אין המחבר מרבה בתיאור עצם מהלך הקרבות, כי אם מתרכז בגורם ההפתעה, כפי שהוא התבטא בתכנית ובקורות־ביצועה.

איך הושגה ההפתעה

הסודיות

אובארסט, (אל"מ) מסגל המטכ"ל (בראש יחידת המ"צ של מפקדת הארמיה ה-5 עמד קצין בדרגת גנרל). המשטרה-הצבאית היתה אחראית להפסקת כל תנועה בשעות היום ועל הסואת כל שדרה ויחידה ביערות הרבים שבאיזור. גם הרכבות חדלו לנוע בשעות היום והסתתרו במנהרות. לצרכי פריקתן המהירה של הרכבות אורגנו קבור צות סבלים, שאומנו במיוחד במלאכת ההסואה. החיילים הגרמניים שמוצאם היה מאולזאס, לוכס-מבורג, פולין ורוסיה הוצאו מקרבת החזית, וכן פונתה כל האוכלוסיה שבגזרת החזית. הוסרו כל התמרורים שעל הכבישים לשם בטחון-יתר בפני מרגלים או סיירים-חודרים-לעומק של היריב. כאמצעי-מיסוך נוסף שוגו כינויי העוצבות. היחידות הנמצאות בקו נצטוו להילחם ביתר-מרץ בפעולות מודיעין-הקרב של האמריקאים (שהיו אמנם מועטות בלא-הכי).

אימון הגייסות לקראת המתקפה בוצע במסוה של אימונים לביצוע התקפת-נגד תוך הגנה. כמו כן קיבלו מפקדי יחידות-ארטילריה הוראות האומרות שפריסתן היא לצרכי הגנה. בארגון רשת מוצבים של קציני התצפית הקדמיים (שהוקמה מטעם הפיקוד הארטילרי הגבוה) הוחל שבועיים לפני יום ה-ע*).

יחידות-הרגלים שנועדו להסתערות, התכנסו בליל 14-15 בדצמבר; כלומר, הן הגיעו לשטחי-הכינוס יממה אחת בלבד לפני שעת ה-ש. סמוך לקו-החזית הוצבו תשמועים, שדיווחו על כל רעש שנתגלה בעורפם. מטוסים מנמיכי-טוס עמדו במצב-הכן ע"מ להסוות ברעש-טיסתם כל רעש תנועה שישמע.

אפשר לסכם ולומר שהכלל הידוע אשר אומר כי "ללא סודיות לא תיתכן הפתעה" מצא את יישומו המלא בהכנות למבצע. החוקרים מדגישים: שאמצעי-הבטחון שנקטו לשמירת הסודיות היו החמורים ביותר מבין הידועים בהסטוריה הצבאית.

(*) ב-2 בדצמבר לקח פטרול אמריקאי בשבי שני סיירים ארטילריה גרמניים של אחד מקורפוס-השריון שנועדו למתקפה. אך מקרה זה לא הוסיף מאומה להערכת-המצב המודיעינית של האמריקאים. אפשר להניח שגרמה לכך או חקירת-מודיעין מרושלת, — או שמה גילו החיילים הגרמניים כשרון מובהק לשמירת-סוד.

כל התכנון וההכנות למבצע נעשו בסודיות-סודות, ובהתחלה — רק בחוגו האישי של היטלר. למפקדי-הארמיות נודע על המבצע רק בתחילת נובמבר, בלי שיותר להם לגלות את סוד המבצע לפקודיהם ובלי שיוכלו לעשות כל הכנות של ממש. למפקדי-הדיביזיות נודע על המבצע רק ב-12 בדצמבר, היינו ביום ה-ע פחות 4. לפני שנמסרו להם פרטי התכנית המבצעית, נדרשו הם לחתום התחייבות לשמירת הסוד, תוך הסתכנות בהוצאה להורג במקרה שיפרו התחייבותם. הוזכרה, כמו-כן, אחת מפקודות-הקבע-לקרב משנת 1940 האומרת, ש"אף קצין אינו רשאי לדעת יותר מה-נחוץ לו לביצוע משימתו-הוא". כל ההכנות המעשיות שנעשו, נעשו בלי שהדרגים המבצעים ידעו את מטרת ההכנות. כך, למשל, היו משוכ-נעות היחידות שתפסו את העמדות בקו-המגע כי הן מבצעות החלפות רגילות בקו. לדרגים מנהליים הוצאה פקודת-מבצע של-סרק, שפירושה היה הכנות למערכת-הגנה על הנהר ריין. כבר כאן כדאי לציין שהסודיות הקיצונית, שננקטה גם כלפי-פנים, עלתה לצבא הגרמני במחיר רב. למפקדים בדרגים הטקטיים נשאר זמן מועט-מדי בשביל ללמוד את בעיותיהם, לסייר את השטח ולעשות את הכנותיהם. סיורים ופשיטות למטרות מודיעין-קרבי וטיסות-סיור לפני יום ה-ע נאסרו כליל. על מנת לשמור בסוד את ריכוז הכוחות לקראת המתקפה, עובדו תכניות מפורטות שלפיהן צריכות היו העוצבות לעבור לשטחי-הכינוס רק ב-מים האחרונים שלפני יום ה-ע. כל תנועה לאור היום נאסרה. מסוף נובמבר 1944 הוטלה דממת-אלחוט גמורה. כמו כן נאסרה תנועת כלי-רכב בתחום של 5-8 ק"מ מקו-החזית. מגבול רצועה זו וקדימה, אל החזית, גררו את התותחים והעגלות כשאופניהם עטופים סמרטוטים וקש, ואת כל סוגי האפסניה העבירו בנשיאה או גרירה ע"י אנשים. הוחמר הפיקוח על ההיסעים, ולצורך זה אורגנו בכל הדרגים יחידות גדולות של משטרה-צבאית ("גנדרמריט-שדה"). בגזרת-המתקפה נמצאה למשל יחידת מ"צ שמנתה כמה מאות איש; היא פעלה מטעם הפיקוד-העליון, ובראשה עמד

אית. בגלל סודיות זו לא נתגלו לאמריקאים מועדה ומקומה של המתקפה הממשמשת ובאה וכוחותיהם במקום-התורפה של כל מערכם בחזית-המערב לא הוגברו.

הפעלת עצמה בלתי-צפויה

בתקופה שקדמה למבצע-הארדנים הניחו כל הערכות-המודיעין של בעלות-הברית, בכל הדרגים, כי אין באפשרות הגרמנים לארגן מערך

עבורת-מודיעין לקויה

ב-9 בדצמבר 1944, בקביעת מצב-האויב ע"י המודיעין של קבוצת-הארמיות השתיס-עשרה (אליה השתייכה הארמיה הראשונה האמריקאית) לא עלתה אומדנת עצמת האויב באיזור-הארדנים על שש דיי-ביזיות וחצי — לעומת אותן שבע הדיי-ביזיות הגרמניות שפתחו במתקפה, וארבע-עשרה הדייביזיות הנוספות שהוטלו אח"כ בהדרגה למערכה. יש בכך משום ציון להצחת אמצעי-הבטחון שננקטו ע"י הגרמנים מתוך מאמרי-ניתוח בבטאון בית-הספר הגבוה-למלחמה האיסלקי.

הערכת קצין-המודיעין הראשי של הארמיה-הראשונה (ב-22 בדצמבר) היתה כי הגרמנים הכניסו לקרב בארדנים עשרים וארבע דייביזיות, וכי להם עוד שלוש-עשרה דייביזיות בעתודה-הסמוכה, כולל ארבע דייביזיות-שריון. כן ציין הוא כי על תשע דייביזיות נוספות, נודע כי הן בעתודה לגזרה זו, אך אין לדבר אישור סופי, וכי עוד תריסר דייביזיות, בנוסף על הנ"ל, יתכן כי תובאנה מגרמניה או מחזיתות-קרב אחרות.

מתוך "המאבק על אירופה", לצ'סטר וילמוט

"מצבו של האויב הנו כזה שאין הוא יכול לערוך פעולות-רבתי התקפיות".

פילד-מרשל מונטגומרי, בהנחיתו

15 בדצמבר 1944

התקפה רציני — וכי הנצחון הסופי, שיושג עם הפלישה ללב גרמניה, מהווה בעית זמן בלבד. למרות זאת, הצליחו הגרמנים לגייס, לארגן ולה-כין במידה מספקת, ולעתים במידה העולה על התקנים — ובהסתר — עוצבות חדשות, ולתגבר עוצבות שהותשו בקרבות הקודמות. ראייה לזאת — יחסי הכוחות שהושגו בקטע החזית שהועד להבקעה: — 29 דייביזיות גרמניות כנגד 4 דייבי-זיות אמריקאיות (שמאחוריהן לא נמצאו כל עתו-דות אופרטיביות ואסטרטגיות ראויות-לשמך). ריי-כוז-כוחות זה צויד בצידוד מהמעולה ביותר, דבר אשר דרש, באותה תקופה, מאמץ מיוחד מהתעשיה הצבאית הגרמנית. לרשות העוצבות המשוריינות ניתנו למעלה מ-800 כלי רכב-קרב משורין. ריי-כוז כזה של כוחות וציוד נעשה כמובן על חשבון דילול קיצוני של הכוחות בגזרות אחרות — ועל חשבון חזית-המזרח, דבר שהיו לו תוצאות עוד בטרם נסתיימו הקרבות בארדנים. כדאי גם לציין שהגרמנים הצליחו לרכז לקראת המבצע אגד אוירי שהכיל קרוב לאלף מטוסי-קרב. בין המה-לומות הקשות שהונחתו ע"י האויריה הגרמנית במלחמת-העולם השניה היתה זו שבוצעה, ביום הראשון של שנת 1945, על שדות התעופה של בעלות-הברית בבלגיה ובהולנד. במבצע זה נגרמו לכל אחד מהצדדים אבידות המסתכמות במאות מטוסים שהושמדו על-פני הקרקע ובקרבות הא-ויר. גם מבצע אוירי זה גרם אפתעה לא-מעטה לבעלות-הברית.

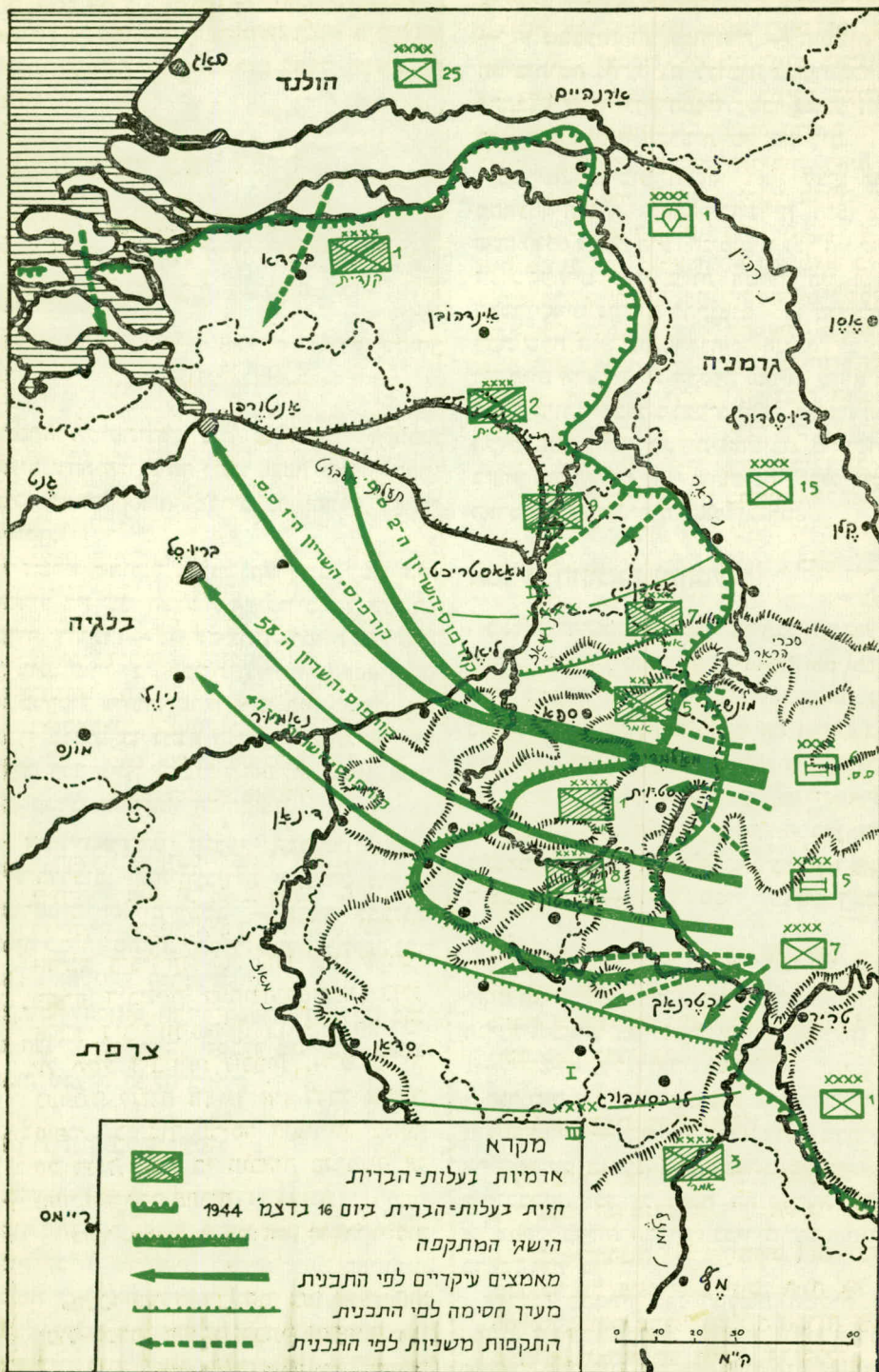
כשאנו מדברים על עצמת ההתקפה, אי-אפשר להתעלם מהגורם של רוח-הצבא הרמה וההת-להבות ששררו בשורות הכוח המסתער, אשר חלק ניכר ממנו נמנה עם גייסות הס.ס.

בחירת מקום בלתי-צפוי

על בחירת איזור הארדנים כמקומה של מת-קפת-הנגד הגרמנית השפיעו השיקולים הבאים:

- מערך-ההגנה של הקורפוס האמריקאי ה-8, שהופקד על איזור הארדנים, היווה את החוליה החלשה ביותר במערך בעלות-הברית אשר הש-תרע משביצריה עד הולנד ועד-בכלל.

- את איזור הארדנים ציינה במשך תקופה ממו-שכת אי-פעילות מבצעית. אצל בעלות-הברית

מערכת ההפתעה בארדנים

להשתמש בכוח-האוויר שלהן בשעות הלילה. כן איפשרו, ממילא, לילות-החורף הארוכים תנועה — הן מבצעית והן מנהלית — חופשית יותר. חשיבות-מה נודעה גם לעובדה שהמתקפה נועדה להתבצע סמוך לחג-המולד, שבו מטבע הדברים נחלשת עריגותם הקרבית של החיילים.

מבחינת הביצוע הטקטי ראוי לציין שבחלק מהמערך-התוקף (בארמית-השריון ה-5) נקבעה שעה 0530 לשעת ה-ש. הנימוקים לכך היו שבשעה זו, כשעתיים לפני עלות השחר, היו הזקיפים האמריקאיים נוהגים להתנמנם; כן הגדילה הק-דמת שעת ה-ש את פרק-הזמן הניתן להחימה — וזה ביום הראשון של הבקעת החזית, שהוא השלב הקשה ביותר שבכל מבצע-התקפה. פריצת המערך הקדמי האמריקאי בשעות החשיכה, פירושה היה ביצוע ההסתערות לפני שתוכלנה לפעול ביעילות הארטילריה והאוויריה האמריקאיות.

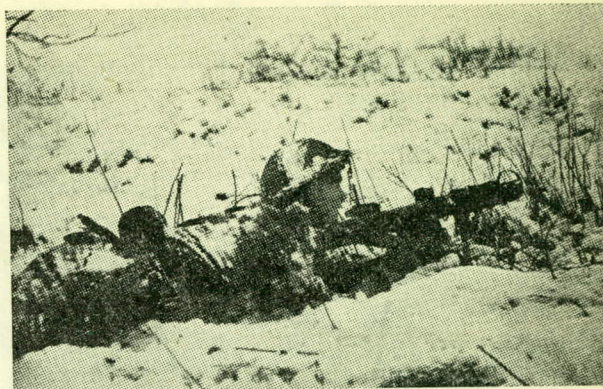
אמצעי ההונאה וההטעיה

כאמצעי-ההונאה עיקרי שימשה תכנית מבצע-סרק הגנתי, שכונה "משמר-הריין" "Wacht am Rhein" אשר לכאורה היתה מטרתו להשמיד את כוחות בעלות-הברית בשעה שיבקיעו את החזית בכיוון אאכן-קלן. כדי לתת גיוון-של-אמת לתכנית-סרק זו, רוכזה בסביבות קלן כמעט בגלוי ארמית-השריון הששית. ארמיה זו שהתה כאן עד 12 בדצמבר, ורק אז התחילה בתנועותיה המוסוות-היטב דרומה — לעבר שטחי הכינוס האמתיים שלה.

על-מנת להרדים את תשומת-לבה של האמריקאים באיזור הארדנים ובאיזורים שמאחוריו חדלו הגרמנים באותו זמן מהתקפותיהם באמצעות טילי V-1 ו-V-2 על ליאז' ואנטרופן.

הגרמנים אף הפיצו שמועות כוזבות בדבר הכנות להמרד — בשילוב עם פעולה מבחוח — את השבויים הגרמניים שנמצאו ב"מכלאות" בעלות-הברית, וכן על הכנות התנקשויות בחייהם של מפקדי בעלות-הברית הבכירים, עם איזנהואר בראש, ועוד כיו"ב.

על-מנת להסתיר את החלפות הכוחות בקו החזית, שבוצעו לקראת המתקפה, נהגו הגרמנים להשאיר במוצבים הקדמיים יחידות-משנה מהעור צבות שפוננו בינתיים לעורף; וכן העלימו, בכסות

„צייד-טנקים“, בחזית הארמיה השנייה, אורב לשריון הגרמני.

הופנתה תשומת-הלב כולה אל מוקדי הקרבות העזים שהתנהלו אותה שעה מצפון לאיזור האר-דנים (באיזור אאכן) ומדרום לו (באיזור סאאר-בריקון).

● הטריז שהוכנס באיזור הארדנים עשוי היה להפריד בין שני הצבאות העיקריים של בעלות-הברית, דהיינו: — בין קבוצת-הארמיות הבריטית של מונטגומרי לבין קבוצת-הארמיות האמריקאית של ברדלי; כלומר, שכאן ניתן היה להכניס את הטריז במקום בו נמצא ה"תפר" האסטרטגי של היריב, דבר שיקל את ניצול ההצלחה בכיוון אנט-רפן בטרם יתאוששו המותקפים.

● איזור-הארדנים הגבעי המבוחר, היערי, דליל-הדרכים, קשה-העבירות והמרוחק מיעדים אסטרטגיים ראויים-לשמם — נראה לבעלות-הברית כבלתי-מתאים לתפעול כוחות-מתקפה גדולים; וזאת ידעו הגרמנים.

● שטחי-הכינוס ואיזור-הפעולה היעריים ברו-בם העניקו לגרמנים, שסבלו מנחיתות באויר, הסוואה טבעית יעילה-ביותר.

בחירת זמן בלתי-צפוי

מבחינה אופרטיבית-אסטרטגית נבחר המועד לפתיחת המתקפה באופן שכוון לזמן בו היו גייסות בעלות-הברית מרותקים להתקפותיהם באיזורים שמצפון לארדנים ומדרום להם. המועד המדויק למבצע נקבע מראש, ובמתכוון, לפרק-זמן שבו מזג-האוויר גרוע לטיסה, ולתקופת מולד-הירח, דבר שהיה עשוי לגרוע מיכולת בעלות-הברית

נגד — לפני שיקבל לכך אישור מראשי ממשלות בעלות-הברית, רוזוולט וצ'רצ'יל; דבר שהיה מורע ממנו יכולת לתגובה מידית יעילה. מבוכה זו שתימשך ימים אחדים — סבר — תאפשר את התקדמותן המהירה של העוצבות-הממוכנות הגרמניות לעבר יעדיהן ואת השגת המטרה הסופית של המבצע.

אמצעי-לחימה חדשים

מערכת-הארדנים לא הצטיינה בהפעלה מהפכנית של סוגי-נשק חדשים, אך ראוי להדגיש שהגרמנים הפעילו את החדשים שבמטוסי-הקרב הסילוניים מדגם Mess-263 ו-"אראדו" (Arado) במספר שהיה ניכר אפילו בתנאי זירת-המלחמה האירופית, דהיינו 80—60 מטוסים (סוג מטוסים זה לא נמצא עדיין בידי בעלות-הברית *).

כן נציין כי בגזרה הצפונית של המבצע צריך היה לפעול גדוד-שריון מיוחד, שכלל 21 משחית-טנקים כבדים מדגם "יאגד-טיגר" ("נמר-ציד"), שמשקלו 71 טון, חמושים בתותח 128 מ"מ ובעלי שריון שנחשב לבלתי-חדיר לנשק הנ"ט הכבד ביותר. אך גדוד זה לא הגיע כלל לחזית — בעיקר בגלל מצב הגשרים, שלא יכלו לשאת את כובדם, וההפצצות-מהאוויר.

אורחי-לחימה חדשים

ראוי לציון אורח הבקעתה של החזית האמריקאית — שבוצעה, בדרך הסתננות-רבת, בגזרת ארמית-השריון החמישית. בגזרה זו ויתרו על * והופעל לראשונה ע"י הגרמנים, בקרבות-אוויר בתוך גרמניה, כמחצית-שנה לפני כן. — המערך. ה"יאגד-טיגר" הגרמני אשר "כמעט" והופעל במערכת הארדנים.

של שמות בדויים, את העוצבות החדשות: אלו שהועברו מחזית-המזרח, ואלו שאורגנו-מחדש. לכל אורכה של הארמיה-הראשונה האמריקאית (כולל גזרת הקורפוס ה-8) בוצעו במשך חודש ימים לפני המתקפה פעולות-הטעיה באמצעות כלי-רכב נושאי-רמקול, שהשמיעו מדי לילה את רעשם המדומה של רכבת-תובלה וטנקים. כך הורגלו האמריקאים לרעש כזה; וכשנשמעו אח"כ התנועות האמתיות לקראת ההתקפה (שאף הן טושטשו ו"הוסוו" ע"י רעש-מנועיהם של מטוסים ממכי-טוס), לא הושגם אליהן לב.

נוסף לאלה, תוכננה ופותחה שיטה נרחבת של תשדורות-סרק להטעיה, ואשר להפעלת גייסות ממש — הרי במקביל להתקפה העיקרית בוצעה, באיזור שמצפון לאאכן, התקפת-הסחה בעצמת שני גדודי רגלים.

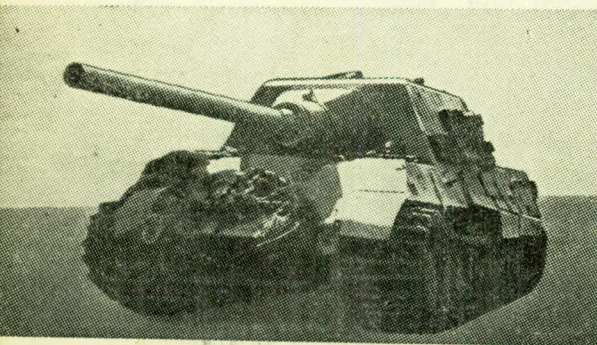
לאחר הצנחה אמתית של יחידת הצנחנים (שידובר עליה להלן) ביצעו הגרמנים הצנחת-בובות — וזאת על-מנת להגביר את המתחות והבהלה בקרב היריב.

בשלב ניצול-ההצלחה נהגו הגרמנים להעמיד בראשן של שדרותיהם כלי רכב-קרב-משורין אחד מן השלל (טנקי "שרמן") וע"י כך הצליחו לפע"מים להטעות את המגינים.

מהירות הפעולה

המתכננים הגרמניים לקחו בחשבון את העובדה שהתקדמות מהירה ככל-האפשר של העוצבות החדורות בעורפו של מערך האויב — היא שתמשיך ותאריך את השפעת ההפתעה-ההתחלית. לפיכך הושתת עיתוי המבצע על קצב-התקדמות יומי העולה על 25 ק"מ. קצב-פעולה כזה עשוי היה למנוע את האמריקאים מלהשמיד את מצבורי האפסניה הגדולים שלהם, ובראש-וראשונה מצבורי הדלק — שעל תפיסתם וניצולם התבססה בחלקה התכנית הגרמנית להספקת-הדלק להמשך הפעולה.

יש לציין שהיטלר האמין שקצב הפעולה הנ"ל הוא מציאותי בהחלט. אמונתו זו התבססה על ההנחה שבדומה לנוהג מצביאים גרמניים לא יעיו איזונהאר להפסיק על דעת עצמו את התקפותיו המתנהלות באיזורים מרוחקים מאיזור-ההבקעה — על-מנת לסתום את הפירצה ולערוך התקפת-

סער נבחרים, שהוקמו בכל דיביויות-הרגלים וש-כללו את הטובים שבחיילים ובמפקדים. על גדות דים אלה, שהתפצלו לחבורות בנות 40–30 איש, הוטל לחדור בחשכת הלילה, ולאור זרקורים המ-כוונים לעננים, בין מוצבי-ההגנה הקדמיים של האמריקאים, ולהימנע ככל-האפשר מלחיימה עד שיחדרו לעומק של 5–8 ק"מ. לאחר זה, עם רדת החשיכה ביומה הראשון של המתקפה, צריכים היו הטנקים להיכנס לפעולה, להתקדם ולעבור במשך הלילה דרך מערך-ההתקפה של הרגלים — ולמחרתו, עם שחר, לפעול כבר בעומק מערך-ההגנה. באחד המקומות הקדים את התוקפים עדר חזירים, שהועד לפוצץ את המוקשים שהגנו על מתחמי-ההגנה*).

המאמצים להגברת הבהלה בשורות היריב

לשם הגברת הבהלה, המתפשטת ברוב המקרים בקרב גייסות-אויב לאחר השגת ההפתעה, הקימו הגרמנים שני כוחות מיוחדים והם: יחידת "קו-מנדו" ויחידת צנחנים.

יחידת "קומנדו" מיוחדת אורגנה בפיקודו של איש הס.ס. המפורסם סקירוזני (Skorzeny). היא הורכבה מגרמנים דוברי אנגלית לבושי מדים אמריקאיים ומצוידים בחימוש ורכב אמרי-קאיים**). תפקידה הכללי של יחידה זו, שפו-

* תחבולה, שהשתמשו בה כבר בסתו 1939, בשעת קרבות-ההתקדמות הקצרים וחסרי-התכלית שנערכו אז ע"י הכוחות הצרפתיים ברצועה שבין "קורמג'ינו" ל"קור-זיגפריד", — המער.

** החוק הבינלאומי אוסר, כידוע, תחבולות מסוג זה.

יחידות-החוד הגרמניות תוקפות.

"אין חרש תחת השמש" — אך גם אשר נוסה כבר פעם, עשוי להפתיע!

הטקטיקה של "הסתננות-רבתי" בה נק-טו הגרמנים במתקפת ה-16 בדצמבר באר-דנים ודאי שהפתיעה את האמריקאים — אך היא לא היתה, בעצם, בגדר חידוש בלתי-נודע. שהרי קדמה לה אותה דוגמה קלסית של טקטיקה-של-הסתננות אשר נוסתה ע"י הגרמנים לראשונה (ובהיקף רב) במתקפה הנודעת של 21 במרס 1918, בחלק הצפון-מערבי של החזית הבריטית-הצרפתית שהשתרעה "מני יס ועד שבי-צרה". כיתות-הרגלים, עם מקלעי-ה"ק-לים, שהתקדמו בצד משעני-ההתנגדות המחזיקים-מעמד שבגזרת הארמייה-החמי-שית הבריטית, למשל, גילמו כבר אז אותו צירוף של טקטיקה שנונה ונשק מתאים אשר בא לידי ביטוי כעבור דור-צבאי בהתקפות-החדירה, והמסעים-לעומק, של שדרות-השריון הקטנות ויחידות-הרגלים בימיי-דצמבר בחבל-הארדנים. נמצא כי הרוצה לעמוד על-המשמר בפני סכנות-אפתעה, חייב לא רק לכוון מבט-חודר אל אפשרויות-העתיד, אלא אף לאמץ זכרונו ולהרהר היטב בנסיונות-העבר ולקחיהם.

הכנה ארטילרית ממושכת, ובמקומה הונחתה הר-עשה קצרה (בת 30 דקות) על מטרות נבחרות. את ההבקעה הראשונה צריכים היו לבצע גדודי-

נשק לא-חדש — אך תחמושת מפתעת

שדרה גרמנית מעורבת התקדמה באיזור יערי ומושלג בארדנים, כשמשימתה — לאגף „מובלעת” בה התבצרו כוחות אמריקאיים, ולפרוץ לעורפה. לפתע הבחינה בסימני תנועה צבאית בשטח שלפניה, והחלה מתפרסת במידת-האפשר — אך לאחר חילופי-יריות ראשונים ירדה עליה עד מהרה הפגזה מרוכזת — והמדהים היה, שעם כל מהירותה של פתיחת-האש ע”י הארטילריה האמריקאית — ודוקא ברי להתרסקות-באוויר, המצריך כרגיל זמן מה ל„התמצאות” התותחנים — היתה זו אש תכליתית (וקטלנית) כבר מהרגע הראשון. הפגזים — שנתפוצצו, כפי שנתברר אח”כ, כולם באותו גובה — היו „מכסים” בריסיהם, פגז-פגז, מחלקת-רגלים שלמה שנתפרסה, או כמעט-ומחטלים את הכיתות וחצאי-המחלקות שבזחלמים והמשאיות הפתוחים. מידת-ההשמד היתה בלתי-ישכ”ח — והיא נתנה מיד את אותותיה. שרידי השדרה הגרמנית נשתבשו כליל ונסוגו במבוכה. מהלך גרמני אחד על „לוח-האשקוק” של רשת-הנתיבים הצרים והנפתלים שבארדנים סוכל והושב-אחור. היה זה תפעולו הראשון בקרב של שכלול ארטילרי חדש ורב-השפעה — של מרגום הקירבה לפגזי ארטילרי-שדה, שטופח לאותו זמן ע”י צבא-ארצות-הברית.

„שיתוף-פעולה” מצד היריב בהשגת ההפתעה

כגורם שסייע בידי הגרמנים להשיג את ההפתעה שימשו האופטימיות המופרזת שרווחה במפקדות בעלות-הברית, וזולזן בגרמנים שנחשבו כבר למנוצחים, הערכת איזור הארדנים כקטע השקט ביותר שבכל חזית-המערב (למרות הנסיונות שבעבר הלא-רחוק, במסע-1940) — במילה אחת, העובדה שהקלו בהערכת היריב. בכל חישור ביהן ראו בעלות-הברית בתור האפשרות הגרועה ביותר תגובה גרמנית שלא תוכל לחרוג אל-מעבר

צלה לחבורות קטנות, היה לפרוץ עם התחלת המבצע קדימה, להתערב בכוח אמריקאי נסוג, או להיצמד אל המאסף שלו, ולורוע מהומה בכל מקום שתגיע אליו. על אנשיה הוטלו משימות אלו: —

- סיור ודיווח (באלחוט) על תנועות האמריקאים, על אופי השטח והמכשולים הטבעיים והמלאכותיים שבו, על מצבורי-אפסניה וכד’.
- חבלה בגשרים, באמצעי-הקשר שבעורף היריב.
- שיבוש השילוט של דרכי התנועה של האמריקאים ובשדות-המוקשים.
- במסוה של מ”צ אמריקאית — לכוון את יחידות היריב בכיוונים כוזבים.
- הגברת המבוכה בשורות האמריקאים ע”י ייזום נסיגות מבוהלות וכניעות המוניות.
- תפיסת הגשרים העיקריים שעל הנהר מאז לפני שהאמריקאים יספיקו לחבל בהם, והחזיקה בהם.

תכנית זו לא הצליחה במלואה, כי פקודת-המבצע של יחידת ה„קומנדו” נפלה בידי האמריקאים כבר ביום השני להפעלתה. אבל השמועות על מציאותם של חבלנים לבושי מדים אמריקאיים ודוברי אנגלית נפוצו בכל רחבי החזית — וגרמו לחשדנות ולאמצעי-בטחון מוגזמים, שהיו גורם מפריע ממשי-מאוד וזרעו בהלה ומבוכה בגייסות האמריקאים לא-פחות מאשר אילו היו מצליחים הגרמנים לבצע את התכנית בשלמות. כפי שצוין הוקמה גם יחידת צנחנים, שמנתה כאלף איש, אשר מתפקידה היה לצנוח באגפה הצפונית של גורת ההתקפה — ולאבטח את הכוחות הגרמניים הפועלים בגזרה על-ידי חסימת הדרכים בפני יחידות אמריקאיות שתופעלנה להתקפות-נגד מהאגף.

גם יחידה זו לא מילאה את תפקידה (היא הוצתה בלילה, ונתפזרה עד כדי כך שלא הצליחה להתארגן) והשפעתה על המבצע היתה כמעט מבוטלת. בכל-זאת הגבילו השמועות על מציאותם של צנחני-אויב בזירת-הקרב את חופש התמרון של חלק מכוחות המגינים, ובכך גרמו לבהלה לא-פחותה מזו שהצנחנים היו עשויים להשיגה, אילו פעלו פיסית את הפעולה לה נועדו (אחדות מיחידות האמריקאים רותקו לתפקידי לחימה בצנחנים).

בנצלו כראוי הונחה זו של מודיעין היריב. לא יפלא איפוא, כי בשעה שהגיעו למפקדות האמריקאיות, בבוקר יום ה'ע, הידיעות הראשונות על התגלות חי"ר גרמני "בקבוצות לא-גדולות" בקו-החזית ועל התקדמותו — לא נמצאו בידיהן נתונים מספיקים להערכת-מצב נכונה. אם נוסיף לזה את הדיווח הלקוי, שהלך ורע (גם בגלל הפרעות לרשתות-הקשר), נבין על שום-מה גרמה ההפתעה שהושגה לבהלה כללית, אשר גברה והלכה עם סתימת הדרכים על-ידי הגייסות הנסוגים, למנוסה מבוהלת של האוכלוסיה האזרחית, לשמועות כוזבות וכד'. כביטוי מובהק לבהלה זו יכולים לשמש מקרים ללא-ספור שבהם נטשו האמריקאים נשק במצב תקין, מסמכים סודיים, פצועים וחולים...

כל זה — לא היה בו אלא כדי לסייע בידי הגרמנים להשיג הבקעה מהירה.

למסגרת של התקפת-נגד מקומית — וקודם כל באיזור אאכן. ראינו לעיל שהגרמנים עשו את כל שבאפשרותם כדי להעמיק את האמונה הזו. רוח האופטימיות היתה כה מושרשת בקרב האמריקאים והבריטים ועירנותם התרופפה עד כדי כך שעל-אף סימנים-מעידים על המתקפה שהיו מספיקים לחלוטין, אף קצין-מודיעין אחד לא העריכם נכונה. רבות מידיעות אלו לא זכו בכלל לאמון (בין היתר — דוחי-חקירות של שבויים גרמניים). כתוצאה מהלך-רוח זה אף לא הוכנה שום תכנית מוגדרת לבלית-מתקפה אפשרית באיזור הארדנים. השפיע כאן לא-מעט אופי פעולת-המודיעין של בעלות-הברית, שהושחתה בראש-וראשונה על תצפית-אוויר, תוך הונחת יתר אמצעי-המודיעין. אינ-תימה שחומרת מזג-האוויר בתקופה שלפני המתקפה צימצמה במידה ניכרת את מקורות הידיעות על האויב — וסייעה לו בהשגת ההפתעה.

איך חלף גורם-ההפתעה

לעדיפות — וזו הביאה, בסופו של דבר, לעקירת הגרמנים התוקפים מהבליטה. הדבר נתאפשר הודות לניידותן הגדולה של בעלות-הברית, שהפגיעה לא-פעם את הגרמנים אשר נתקלו מדי פעם בכוח-אויב חדש, עליו לא ידעו עד כה. גורם-ההפתעה חדל "לשחק" לטובת הגרמנים גם מחמת השתפרות מזג-האוויר, שהתחילה ביומו הרביעי של המבצע ואיפשרה את הפעלת מלוא-עצמתה של אירית בעלות-הברית העדיפה. להאטה ניכרת של ההתקדמות הגרמנית גרמה גם הדביקות העקשנית שגילו האמריקאים בהחזקת צומתי דרכים, שהחשובים בהם (מלמדי, סט.וית ובאסטון) תוגברו תוך-כדי המערכה.

הסודיות המופרזת שבהכנות למבצע החלה עד-מהרה לתת את סימניה בהשפעתה על מהלך הקרב. ראשית-כל — בהספקת הדלק, הגייסות-הממוכנים הגרמניים סבלו ממחסור גדול בדלק. מסתבר שאנשי האפסנאות, שסברו כי ההכנות נעשות לקראת מבצע-הגנה, הקימו את מצבורי-האפסניה הרחק מקו-החזית, בחלקם ממזרח לנהר ריין, והמרחקים הגדולים בין המחסנים שבעורף והגייסות הפורצים קדימה הכבידו על הספקת הדלק.

כידוע לא הצליחו הגרמנים לנצל בשלמות את ההצלחה שהושגה בשלב החדירה. לא נתאשרה ציפייתו של היטלר לאטיות תגובתם של מצביאי יריבו. למרות העובדה שהתמונה הכללית על המתרחש בזירה נתחורה לאי-נהוג רק ביומה השלישי של המתקפה, כבר בסופו של יום ה'ע כוונה לכל אחד מאנפי גיזרת-המתקפה דיביזיה משורינת אחת, ובמרוצת-הזמן גדלו והלכו הכוחות שהוטל עליהם לבלום את התקדמות הגרמנים. כוחות אלה גברו עד כדי כך שתחילה השיגו בגזרת-הארדנים שוויון-כוח, אשר לאחר-מכן הפך

מעוללות המערכה

הערכות מודיעין

„קביעת המצב“ ע"י מודיעין הארמיה הראשונה האמריקאית (לה השתייך הקור-פוס-השמיני) נעשתה בזו הלשון: 10.12.44 — „ההגדלה המתמדת של כוחות האויב שממערב לריין מעוררת אותנו לחשוב ברצינות כי האויב עשוי להעמיד את הכל על הקלף של התקפת-נגד, כפי שתוארה ב„אפשרות מס. 2“ שצוינה לעיל“.

שם, בסעיף „אפשרות מס. 2“, היה כתוב: „2. האויב יכול לערוך התקפת-נגד — ביחידות טנקים ורגלים ובסיוע אווירי וכוחות מיוחדים — בנקודת-מאמץ עיקרי ובזמן, אשר ייבחרו על ידו“.

בכל ההערכות האחרות של בעלות-הברית, שמרמת המפקדה-העליונה ועד לרמת הדיביזיה, — על אף התגלות מצי-אותן של יחידות גרמניות חדשות באותה גזרה, ואף ידיעה על פקודה ליחידות סיו-גרמניות לסייר את הגשרים מעל המאז — לא הובאה-בשבון ה„אפשרות“ של מתקפה-נגד גרמנית בתנופה-ברית.

הפתעה מצד המנוצחים

כאשר נמצא מולך יריב שעודו במצב תקין, מן-הסתם הספקת במשך הזמן לע-מוד על טיבו ומסיבותיו, ולרכז ידיעות על היערכותו, משאביו וכז, אך משניפצת במזיד את מערכו, והכל אצלו הוטל לתוך כור-היתוך, והוא מתאמץ עתה להתכונן איך-שהוא להמשך-ההתמודדות — ובדרך-הטבע ניתקו בודאי בינתיים רוב צנורות-המודיעין שלך והמקורות לרכישת-הידיעה על אודותיו — כיצד אז תוכל ליצור לך את התמונה הברורה והנכונה, שתאפשר לך להתמצא במהלכיו האפשריים והצפויים? גם בזאת טמון בודאי אחד הערשים של „טשטוש-ראיה“ מפתיע שאחז את המודי-עין והפיקוד של בעלות-הברית בשלהי

1944, לאחר שרוצצו בהצלחה כה רבה את חזית הגרמנים בנורמנדיה ואת כל מערכם שבמערב-אירופה.

הפתעה למפתיעים

בסטריות מצאו הגרמנים כי הקדימום אחרים — הפעם הדיביזיה-המשורית ה-7 האמריקאית בהנהגת גנרל-בריג. ר. ו. הז' ברוק, אחד האנשים הגדולים של הארדנים. בצאתו בטרם-שחר מ„איזור המנוחה“ שלו שמצפון לאאכן, עבר אחד מ„פיקודי-הקרב“ שלו בשעות-אחר-הצהריים המוקדמות את 80 הק"מ שבינו לבין סטריות, ושני פ"קודי-הקרב האחרים עשו כברת-דרך זו עד לחשיכה. היה זה הישג ראוי-לציון — שכן פעמיים נאלצו שיירותיו של הז'ברוק לסוב ולעשות-הקפה לעבר מערב, על-מנת להימנע מהיתקלות בחזית של שדרת-השריון הגרמנית של פאיר במסעה לער-מק המערך האמריקאי*; ועל פני החלק האחרון של מסעו היה עליהן ממש לפרוץ לעצמן מעבר (לעתים — ע"י איום בהפ-עלת כל-יחירי שלהן נגד זרם-השטפון של יחידות-שירותים, ואפילו גייסות-לוחמים, שהיו נתונים בנסיגת-מבוכה. אותו לילה הציב הז'ברוק את „פיקודי-הקרב“ שלו ב„מערך-פרסה“ רופף סביב סטריות. לתוך פרסה זו אסף הוא מקצת שרידים של היחידות אשר ספגו את ההלם הראשון (של התקפת האויב) והוא ערכם-מחדש, על-מנת שיילחמו שוב. כך הפכה סטריות לסלע-שלהי-הגנה, אליו התנפץ הזרם-הגואה של הסתערות הגרמנים.

(*) חלק של יחידה אחת נלכד במלכודת ע"י אנשי-הס.ט. של פאיר. כ-160 אמריקאים נשבו; ובהיותם „מעמסה“ לצותי-הטנקים הגרמניים, סו-דרו בשורה אחת ונורו במקלעם. לפחות 142 נהרגו, אך הנוותרים, לאחר שהעמידו פני מתים, חזקו בלילה — והם שסיפרו את הסיפור הקודר על „טבח-מלמד“, העתודות האמריקאיות, שנת-מלאו חימה לשמע מעשה-תועבה זה, נכנסו עתה לקרב כשהן חזרות צמאון-נקם.

טיים אפשרות לערוך כראוי את "קבוצת-הסיור" ו"קבוצת-הפקודות" שלהם; הדממה-האלחוטית גרמה לכך שצותי-הקשרים לא היו מאומנים די-צרכם.

אופיינית היתה התקלה שערכה (משך 24 שעות) שדרה משורית של המאמץ-העיקרי של הארמיה-החמישית. שדרה זו התקדמה על-פני נתיב שנמצא חסום ע"י גזעי-עץ כרותים לאורך 3 ק"מ. במצב-הכנות תקין צריכה היתה עובדת מציאותו של מכשול זה להיות ידועה למפקד השדרה — שהרי היו אלה הגרמנים-עצמם שה-קימו מכשול זה בעת נסיגתם לפני-כן דרך האר-דנים.

המצומצמת בלאו-הכי — וביחוד לאחר שאוירית בעלות-הברית התחילה להלום ללא-הפוגה בשד-רות-ההספקה. מחסור זה החמיר עוד יותר עקב התכנון שלקח בחשבון צריכה נורמלית בלבד — וגם צריכת-דלק זו נתכנונו לספק בחלקה על-ידי תפיסת מצבורי-דלק של האויב. בפועל, עלתה הצריכה פי-חמשה על הכמות שחושבה.

בין יתר התקלות הרבות שנבעו מסודיות מופ-רות ראויות לציון: — איסור פעולות מודיעין-קרבי וסיורי-אוויר בשלב-ההכנה השפיע לרעה על איסוף הנתונים הטקטיים, הדרושים לניהול-קרב מוצלח; דחית ההחלפות-בין ומתן הפקודות ברגע האחרון מנעו מהמפקדים שבדרגים הטק-

פרשת מבצע-הארדנים ב-1944 באה לאשר כמשנה-תוקף את חשיבותה של ההפתעה כאחד הגורמים החשובים ביותר להשגת הצלחה. הפרשה מעידה על כך כי ההפתעה עשויה לשרת בראש-וראשונה את אותו צד הנופל בעצמותו מעצמת יריבו והיא נועדה לפצות על חולשת-הכוח המספרית. עקב אמצעי-הגילוי החדשים קשתה עתה השגת ההפתעה; וללא סודיות מוחלטת (אך לא מופרזת) לא ניתן להגשימה כלל.

יש לזכור שההפתעה היא גורם החולף עד-מהרה; כדי להאריכה, ולנצל בראוי את השפעתה ההתחלית, נתונה בידי היוזם אפשרות אחת בלבד, והיא — להקדים את האויב בכל מהלכיו — כלומר, להבטיח קצב-פעולה העולה על זה של תגובות יריבו.

הפתעה ע"י הרגלה

מאז שחררה הסטוריה נסתמנו מספר צורות-יסוד של ההפתעה-הצבאית, אשר בגרעין המרכזי — שהנו לרוב פסיכולוגי-אנושי בעיקרו — לא נשתנו בעצם מאז העבר הקדום עד היום. אחת המובהקות שבצורות-ההפתעה אלו היא **ההפתעה ע"י הרגלה**. כשמה — כן היא. שכן כל-עיקרה הוא להרגיל את האויב, — ע"י נוכחותך בקביעות, או לעתים-מזומנות, למולו — אל עובדת-נוכחות זו; ואם אפשר — גם אל עובדת **קרבתך** היתרה אל מערכו. רק לאחר שנוצרה ונתגבשה רגילותו לכך — וממילא, כתוצאה מהתיצבות ממושכת כזו זה-מול-זה, הפכה ודאי דריכותו של היריב לדריכות-למחצה — באה השעה לפתוח פתאום, מעמדת-מוצא "רגילה" זו, בהתקפה עליו; ארז יהיו נודעים להתקפה זו **כל תכונותיה** ו**יתרונותיה של הפתעה מובהקת**. אין, כמובן, ערובה לכך כי תחבולה זו תצליח **תמיד**. אך קורות-המלחמות מעידות על כך כי היא הצליחה במספר מפתיע של מצבים שונים. אכן, טבעי הוא כי נשתמרו בעיקר אותם תיאורים המדגימים את **הצלחתה** רבת-הרושם, אך אין ספק כי כאן לפנינו אחת המושלמות והמושכלות שבצורות-ההפתעה. הדוגמאות המובאות להלן לוקטו מתוך אוצר-נסינו העשיר של העולם ה"קלסי", היוני-רומאי, אך בדומה להן, במהותן, ניתן למנות עד לימינו אלה עצמם.

כאשר לא מצא פעם גניוס פומפיוס (במלחמותיו בספרד) את האפשרות לחצות נהר מסוים, מחמת כך שגייסות האויב הוצבו בגדה-שממול — נקט בתחבולה, הוא החל מוצא מפעם-לפעם את גייסותיו מתוך מחנהו — ומחזירם כעבור-זמן לתוכו. לאחר פרק-זמן מסוים, כשהובא לבסוף האויב בדרך זו לידי כך כי ירפה את השגחתו על דרכי-הגישה שלפני השטח בן נהגו הרומאים להתקדם-ולסגת חליפות — ביצע פומפיוס זינוק פתאומי, והוציא לפועל את חצית הנהר. פרונטינוס, "סטרטגמטה", ספר 1, פרק 4, פס. 8.

★

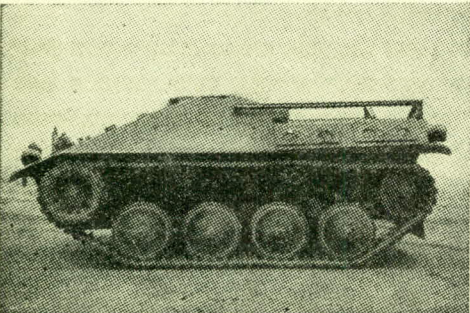
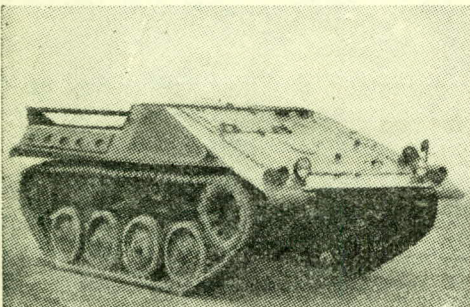
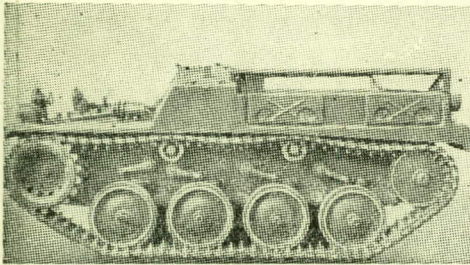
כאשר ליסנדר, מצביא-אספרטה, עסק במלחמה נגד צי אתונה שחנה בחוף אגוס-פוטמי, הוא פתח בכך שהופיע יום-אחר-יום בשעה מסוימת כמי שעומד להתקיף את אניותיהם — והיה מחזיר אחר-כך את ציו אחורה. לאחר זמן מה הפך הדבר למעין נוהג-קבע; והנה, באחת מהודמ-נויות אלו, התכנסו אמנם בראשונה בני-אתונה, אך לאחר שליסנדר תחלה פרס את ציו ואח"כ השיבו לאחור — החלו הלוחמים האתונאים מתפורים. ואז באה שעתו. כשרוב כוחות יריביו כבר נמצא, בכוח ההרגל הלו, מפוזר — תקף הוא את השארית שטרם נתפזרה, ולכד את כל ספינותיהם.

פרונטינוס, "סטרטגמטה", ספר 2, פרק 1, פס. 18. גירסה שונה על טכניסיו של ליסנדר — אם כי שוה במהותה מבחינת התחבולה הפסיכולוגית — מצויה בתיאורו של פלוטרכ — "ליסנדר", פרק 10 — וכן אצל סטנופון, ב"הלניקה", ספר 2, פרק 1.

בהזדמנות אחת (במהלך "מסע־הנסיגה של הרבבה" הנודע) פקד כסנופון על אנשיו לנסות ולבצע חצית נהר בשני מקומות — למול הארמים, אשר החזיקו בגדת־הנהר האחרת. כשנהדף באותו מקום־החציה הנמצא במורד־הנהר, עבר הוא אל זה שבמעלה־הנהר; ולאחר שאילצתהו גם שם התקפת האויב לסגת, חזר אל מקום־החציה הראשון — אך עם זאת פקד על חלק מחייליו להשאר בקרבת מקום־החציה השני, ולבצע בו את מעבר־הנהר כשיחזרו הארמנים שוב אל המעבר הראשון, התחתי, על־מנת לשמרו. הארמנים, בשערם כי כל כוחות יריביהם נעו לעבר המעבר התחתי, לא השגיחו באלה שנשארו במעלה־הנהר; והללו, לאחר שחצו תחילה, ללא־הפרעות, את הנהר — חיפו אחר־כך על חבריהם שעה שביצעו גם אלה את המעבר אל גדת־הנהר שממול.

פרונטינוס, "סטרטגמטה", ספר 1, פרק 4, פס. 10. בהרחבה רבה — ותוך תיאור שונה־למדי של המסיבות הטקטיות, שהיו מורכבות וחמורות פייכמה מן המתואר אצל פרונטינוס — בשל אויב נוסף, שבטי הקרדוּכים, שבאותו־זמן־עצמו איים על היונים מן הגבעות שבעורף — מספר על קרב זה בסנטון 1910 עצמו ("אנבסיס", ספר 4, פרק 3.

פינת השריונאי

כידוע, לעתים לא־דוקא עוביו של לוח־שריון הוא הקובע את מידת־הבטיחות של הרכב בפני פגיעה — כי אם זוית־הנטיה שניתנה לו במבנה של אותו כל־ירכב. וכאשר לגבי טנק או נושא־גייסות ("רכב־לוחם") — כך, בענין זה, אף לגבי רכב־אספקה, הממלא לעתים תפקיד כה חיוני בשדה־הקרב מוכה־הכדורים־והרסיסים. הדגמה בול־טת לחשיבות הגורם הנ"ל נשקפת מתוך השוואת שני דגמים, שהם שלבים בהתפתחותו של טיפוס אחד של רכב־אספקה משורין־זחלי. הראשון שבהם הוא הרכב הצרפתי "הוצ'קיס" (יורשה וממשיכה של "זחלילית־הוצ'קיס" הנודעת מלפני מלחמת־העולם השנייה) מדגם CC. הוא עוצב בשנים הראשונות שלאחר מלחמת־העולם השנייה ומשתמשים בו זה שנים מספר בצבא הצרפתי.

לרכב זה נודעו כמה וכמה מעלות טובות, וביחוד באשר לחוזקה ושמישותה של השילדה — שהגרמנים, בודאי לא־במקרה, הנהיגוה ללא שינוי מוחשי ברכב־הם, שהוא הדגם השני (תמונות 2 ו־3). דגם זה של רכב־האספקה שונה בעיקר מן הבחינה שכבר הוזכרה לעיל: — דהיינו, באשר למבנהו החיצוני. בולט־לעין עד כמה חזיתו משופעת יותר, ומהוה על־כן מטרה "גרועה" פייכמה לפגיעתו של ירי נ"ט אויב.

יצוין כי ביסודו, אגב הסיגולים הנחוצים, משמש אותו טיפוס רכב גם לתכלית של נושא־גייסות משורין.

מה היכולת להטסת כוחות ארה"ב לאיזורים מרוחקים?

הדיביזיה המוטסת נועדה למבצעי הסתערות מוטסת טקטית — אך היא גם העוצבה המותאמת למיפת לתנועות אסטרטגיות בצורת היטסים ארו-כייטוח. מתקבל מאוד על הדעת כי דיביזיה מוטסת תהיה העוצבה הלוחמת הראשונה שתוטל לקרב במלחמה מוגבלת.

זמן ההטיסה הפיסי ממצודת קמפבל שבמדינת קנטאקי (משכנה של הדיביזיה המוטסת ה-101) נע בין 13 שעות אל אלסקה — לבין 45 שעות אל הודו-סין. דיביזיה המוחזקת בכוננות, צריך שיהיה ביכולתה להביא חיילים נכונים לקרב אל

שדה-הציאה תוך שעות מספר מרגע-האזעקה. לאחר שנביא בחשבון את התנועות הנחוצות על פני הקרקע ובאוויר, הרי מטרה מתקבלת-על-הדעת היא שחייליו הראשונים של צבא ארה"ב יופיעו באזור-היעד תוך יומיים-שלושה — וכי היחידה הראשונה (לפחות, קבוצת-קרב אחת) תימצא באותו איזור ביום השלישי או הרביעי. הכוח שהוטס — צריך שיהיו אתו אספקה וסיוע לוגיסטי; ואם הללו אינם מצויים באותו איזור — הרי שיהיה הכרח להטיסם, עד שניתן יהיה לכונן, בצורת-חבורה על-פני ים-ויבשת, דיביזיות נוספות עלולות (וכרגיל — עתידות) להידרש במלוא-ההקדם האפשרי. אף יחידות-המשנה ההתחליות של דיביזיות אלו תיזקקנה למטוסי-הובלה...

...את צרכי-ההיטס של הצבא, למצבי, מלחמה מוגבלת, ניתן בעצם לסכם כך: — זהו כושר-ההיטס הנחוץ בכדי שהגייסות-הלוחמים ההתחליים יימצאו באותו איזור תוך שעות או ימים, ובכדי שניתן יהיה להוביל כוח חזק (אשר יתכן וגודלו יהיה כמחציתו של הקורפוס-האסטרטגי — דיביזיה-וחצי או שתיים) אל איזור-היעד תוך שבועות מעטים-מאוד — ולקיים כוח זה עד אשר אניות-הים תוכלנה לקבל משימה זו על עצמן.

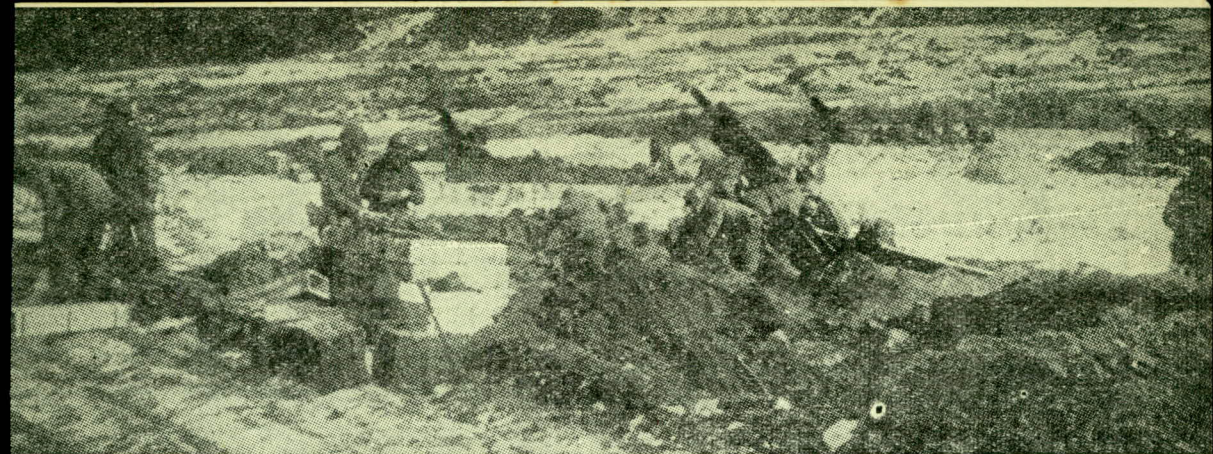
הערת המערכת: הקורא ודאי ישים אליבו את ההפרש הממשי מאוד, שבקטעים רבי-ענין אלה, בין המשאלה הסופית, הכלולה ב"סיכום-הצרכים" — לבין אותם נתוני מציאות אשר פורטו באופן כה ברור בחישובי אפשרויות-ההיטס.

מה יכול להיות שימוש-של-ממש, להור פעה מהירה בחבלי-עולם מרוחקים, בכוחותיו של „קורפוס-הצבא האיסטרטגי“ האמריקני? המדובר הוא בקורפוס שנועד להיות „חיל-משלוח מתמיד“, המוחזק בכוח ננות-מתמדת, לצורך הפעלה כמעט-מידית (לפחות — להלכה), תשובה מציאותית על כך ניתן למצוא בסקירת „קורפוס-הצבא האיסטרטגי“, מאת קול. רונדן ר. ראוי, אשר זכתה להיכנס ל„רשומות הקונגרס“ של סנט ארה"ב.

„אם נעמוד בפני תוקפנות באיזורים מרוחקים, על-אף כל אשר ניתן יהא לעשותו (פרט לפיוס!) בשביל למנוע בעד כך — הרי עלינו להגיב, באמצעות כוחות-קרב-קרקע מתאימים; ועלינו להגיב תוך שעות וימים; ולא חדשים...“

...צבא-ארה"ב צועד עתה צעדים גדולים קדימה בשאיפתו להקציע את כוחות-הקרב שלו ולעשותם, קלים, על-מנת שיהיו יבילי-אוויר יותר; משקלן של היחידות הופחת — בעוד שכוון-ההלום הוגדל. למשל, הדיביזיה הפנטומית שוקלת פחות ממחצית משקלה של הדיביזיה במלחה"ע השניה. היסודות הלוחמים שבדיביזיה, עם ההספקה והציוד שלה, שוקלים עתה בערך 7,000 טון — מבלי שנגרע מעצמת-אשן.

במבצעי-קרב פעילים צורכות דיביזיות כמו-יות-אספקה עצומות: — במשך חודש-לחימה עלול לה יחידה להוציא, בצרכי אספקתה, יותר מאשר את משקלה היא-עצמה. במקרה, למשל, שכוחות צבא-ארה"ב היו נשלחים להילחם בקוריאה — לא היתה נדרשת אספקה מאמריקה במשך השבועות הראשונים של המבצע. אך אילו נקרא הצבא להילחם ברוב האיזורים האחרים של העולם — כי אז היה על האספקה והיסודות-הלוגיסטיים להילוות אל היחידות הלוחמות. לפיכך, נקל לר-אות שצרכי-ההיטס של כוח הנשלח אל מעבר-לימים, עשויים, במקרים השונים, להשתנות במידה רחבה מאוד.

בעד הכונת

הגנת עמדת-תותחים

סרן אריה לוי

...הלילה היה חשוך, וערפל כבד כיסה את השטח... הסמל-הראשון של הסוללה היה הראשון שהבחין בסכנה. הוא עמד ליד מהפורת-המרכוזה כשהבחין בכמה אנשים הנעים לאורך הדרך הראשית... שלושה צפון-קוריאנים גוררים היו מקלע-בינוני, מן הסוג המורכב על גלגלי ברזל-ציקה קטנים. הם נעו במורד עוד צעדים ספורים, ירדו לתעלה, כיוונו את המקלע לעבר עמדת הסוללה ופתחו באש. כמעט מיד לאחר זאת פתח האויב באש מכמה כיוונים אחרים, ובעיקר מקו-הרכס שהקיף חלקית את הקטע הראשי של מערך הסוללה. בקצה הדרומי של עמדת הסוללה הפעילו הצפון קוריאנים שלושה מקלעים-בינוניים נגד צוטי התותחים; וזמן קצר אחרי שנורו היריות הראשונות, גררו מקלע-בינוני נוסף לעמדה הצופה לאורך הדרך... אחד זרק רימון לתוך מחפורת-המרכוזה... כל זה קרה במשך דקות ספורות... תוך חמש דקות מעת שהופיעו הצפון-קוריאנים נהרגו חמשה חיילי כיתת-הקוונים, ואחד נפצע... לאחר זאת המטיר האויב אש בשני המקלעים-הבינוניים לעבר שטח-ההוביצרים... מיד לאחר שנורתה היריה הראשונה באנשים ליד המרכוזה, פתחו שלושה מקלעים-בינוניים, בקצה הדרומי של עמדת הסוללה, באש על צוטי ההוביצרים; שנים מהם נמצאו בעמדות על קו הרכס הנמוך מקצת קדימה ושמאלה מהתותחים, ושלישי ירה מעורפם השמאלי. נוסף על כך ירו בצוטי התותחים כחצי-תריסר רובאי האויב, ואולי יותר... מששה תותחים, השלושה שהוצבו קרוב-ביותר אל הרכס נמצאו תחת האש הכבדה ביותר... אש-הסיוע הופסקה מיד והצותים נכנסו לתוך חפירות-התותחים... אחד הרימונים התפוצץ בתוך השוחה... חייל אחד נהרג ואחדים נפצעו, רימון אחד התפוצץ בתוך שוחת תחמושת והצית למעלה ממאה פגזים בני 105 מ"מ, שאוחסנו בה... בילי (קצין ניהול-אש) שמע את אש המקלעים-הבינוניים אך לא נדאג בשל כך, שכן קו-החזית של חיל-הרגלים לא היה מרוחק ולתותחנים נודמן לעתים קרובות לשמוע את שאון הנשק האבטומטי והנשק-קל... הצפון-קוריאנים הרגו 7 אנשים ופצעו 12 מאנשי סוללה א', הרסו 4 מכוניות-משא והוציאו את האויר מצמיגי ההוביצרים. על שלושה קני-הוביצרים הם כתבו בגיר את המספרים של פלוגתם...".

בעת ההתקפה? האם היו חיילי הסוללה פחדנים? ההיו מפקדיהם בלתי-מוכשרים? תשובות לשאלות אלו נוכל למצוא בסיכומי של הקול-לויט. קרל ד. מק-פרן, בו הוא מנתח את

מה קרה? איך הצליחו הצפון קוריאנים להי-כנס לעמדת הסוללה, בגררם מקלעים-בינוניים, מבלי שנתגלו תחילה? מדוע לא הופעלה תכנית הגנת העמדה? מה גרם לחוסר-מעש מצד הפיקוד

מאמרו של הקפ' ר.א. גיוגולד „בעמדת סוללה מותקפת“, ממנו הובאו הקטעים המצוטטים ל- עיל *). באותו סיכום כתוב, בין השאר: —

— „ארגון ההגנה היה בלתי מניח את הדעת, כליהנשק לא נבדקו על-מנת לודא אם מובטחת היריה בהם. שיטת איעקה או אתראה, באם קיימת היתה, נכשלה. הגנה מאורגנת-היטב ועירנית היתה מאפשרת לסוללה א' להדוף את התקפת היריב במאמץ קטן בהרבה מזה שנדרש ממנה לבסוף.“ קול-לויט* מק-פרן קובע בניתוחו מספר קווי יסוד לארגון הגנת העמדה שכדאי להזכירם משום נכונותם והתאמתם אף לתנאינו אנו:

„במצבים המשתנים-ללא-הרף יש לצפות לכך כי קורה-חזית לא יתיצב, וכי פעולות איבה תתרחשנה גם בעורף עמוק-למדי. בתנאים כאלה יש לבחור בשביל עמדות ארטילריות איזורים אשר לא זו בלבד שיאפשרו ביצוע התפקיד הראשוני, של מתן סיוע-באש, כי אם אף יקלו על הגנה מקומית מפני פעולות האויב, העלולות לגרום להפסקת סיוע-האש. בכדי לשימ-לאל הפרעות כאלו לסיוע-האש, חייבות הסוללות להבטיח הגנה היקפית, רצופה ומתואמת לחלוטין. ניתן להשיג זאת ע"י הקצאת גזרות-אחריות ראשוניות ומשניות לכל צות-תותח; ע"י התקנת עמדות-האש של כלי-היריה הבודדים באופן שתבטחנה כיוסי מלא של היקף מתחם-ההגנה של העמדה באש ארטילרית; וע"י עיבוד תכניות-אש כאלו שתכסינה את כל נתיבי-ההתקרבות האפשריים אליה. בתכנית זאת ישתלבו כלי-הנשק האבטור-מטיים ומטולי-הרקטות של הסוללה. כל אדם בסוללה צריך שיהא מוקצה לעמדת הגנה מסוימת, ועליו להיות מוכן לתפסה. כן צריך שתקבענה מראש קבוצות חיילים מסוימות לשמש ככוח-עתודה.

יש לקבוע שיטת אזעקה, ויש לתרגל ממש את אנשי הסוללה בפעולות שעליהם לנקוט בהינתן אות-אזעקה. את אבטחת היום והלילה יש להשלים ע"י התקנת מספר מספיק של מוצבי תצפית ותשמוע, שבצדם סיווריק-קשר הולמים ופטרולים המבקרים אצל היחידות השכנות והמקיימים מגע עמן.“

*) בספר „קורות בקוראיה“ (הופיע בעברית בהוצ' „מערכות“), עמ' 51—50.

יחידת חיל-הרגלים, בהתמקמה בשטח, תופסת עמדות נוחות להגנה בשטח זה, ודאגתה הראש-שונית — להתארגן להגנה. יחידת תותחנים — מטבע-הדברים מתמקמת בשטח הנמוך, הנש-לט, שאינו נוח להגנה; ודאגתה הראשונית — להיות מוכנה לפתוח באש, על מנת לסייע לכוח המסתייע בה. יחידת חיל-הרגלים בהתמקמה — כל אנשיה ומפקדיה שוקדים על שיפור דרכי ההגנה; יחידת תותחנים שוקדת ראשית-כל על ההכנות השונות למתן סיוע.

אכן, תפקידה הראשון והיחיד של ארטילרית-השדה הוא לסייע. אך על-מנת לאפשר ביצוע רצוף ועקיב של תפקיד זה — חייבת עמדת הסוללה להיות מוגנת בצורה כזו שאמנם תוכל הסוללה להמשיך בתפקידי מתן סיוע מבלי להיות מופרעת על ידי התקפת אויב על עמדתה-היא. בנוסיונו לקבוע קוים-מנחים להגנת העמדה,

מה יעשה אדם בעל זרוע ארוכה-מאוד,

המסוגל לפגוע בעזרתה אף ביריב הרחוק ממנו — אך אינו יכול לקפלה על-מנת להתגונן בפני יריב קרוב? זוהי, בעצם הבעיה המתציבת תכופות לפני החיל בעל „הזרוע-הארוכה“ — הארטילריה. בעיה זו היתה אקטואלית-למדי במלחמות שבמאות ה"י, ה"ז, ה"ח, ועד מחציתה של ה"י" — וסמל-המופת של „תותחנים שנשארו ליד תותחיהם בהסתער האויב, ירו עד לרגע האחרון ונפלו ליד כליהם“ היה במשך דורות הסמל-המחנך של חילות-התותחנים בצבאות. עם התארכות טווחיה של הארטילריה, החלה זו יורה ממרחק קילומטר-רים מאחורי קורה-חזית — והתמונה נשתנתה. אך משנשבר האופי ה„קוי“ של מערכי-מלחמה — וכן במצבים כגון אלה שבקוראיה ב"53—1950 — החריפה שוב שאלת התגוננות הארטילריה בעמדותיה מפני מסתערים; אם כי עתה היה זה במצבים סקטיים אחרים ובתנוי כלי-נשק חדשים-לגמרי. התגוננותה זו — היא נושא של מאמר זה.

✱

המאמר נכתב במסגרת תחרות רשי-מות הנערכת מדי שנה בשנה בקרב חיל-התותחנים לזכרו של סגן-משנה בן-ציון לבנון ז"ל.

עלינו לסקור את גורמי הפגיעה האפשריים שבפניהם יש להגן על הסוללה:

שריון • אוריה • חיל-דגלים

הבה ננתח כל גורם כזה בפני עצמו.

שריון

שריון אויב עלול להיתקל בסוללה תוך פריצת קוי כוחותינו או אגב ביצוע סיור-לעומק. מטבע-הדברים תהיה הסוללה מוצבת בקרבת דרכי-גישה — זאת אומרת בשטח בו יש לשריון אפשרות להתקדם. מה הם האמצעים בהם נוכל לאחוז נגד אויב זה?

א. תצפיות לצורך אתראה. יש לקיים מערכת תצפיות שתאפשר אזעקת הסוללה, בעוד-מועד, נגד השריון המתקדם. כדי להשיג יעילות בשטח זה יש לתדרך את הצופים בזיהוי שריון אויב ולסלול אל תצפיות אלו קשר קוי.

ב. הצבת התותחים בכינון-ישר. יש למקם את התותחים באופן שיאפשר למירב הכלים לפעול במירב הכיוונים, תוך קביעת גזרות-אחריות לכל כלי וכלי; להכין כרטיסי-טוחים לתותחים; לסדר תחמושת חודרת-שריון בערימות נפרדות, מוכנה לירי; לתרגל את הצותים באזעקות-שריון.

ג. ריכוז הכלים-נגד-טנקים (מטולי-רקטות) בעתודה, לשם עיבוי המערך-נ"ט לכיוון ההתקפה הממשית. את מטולי-הרקטות אשר בסוללה יש להחזיק בתור עתודה, בכדי לאפשר למפקד-במקום להפנותם לאותו כיוון ממנו ממששת-ובאה התקפה.

ד. בחירת המקום הנכון לעמדה. כאשר קיימת סכנה ממשית של התקפת שריון, על הקצין הבוחר את העמדה לקחת בחשבון את הצורך להציב את הסוללה במקום שכלפיו לא תהיה לשריון האויב אפשרות לפעול מכיוונים רבים, מעמדות-תובה, ומטוחים קצרים — ושדרכי-הגישה האפשריות אל אותו מקום תימצאנה תחת תצפיתנו.

*

הקורא ודאי ישים לבו לכך כי באשר לסעיפים הנ"ל, הדגשתי כל הזמן שמדובר בכלי-תותח. בעיה זו מקבלת משמעות שונה לגבי עמדת מרגמות כבדות; ומן הדין להקדיש מספר מילים

לסוגיה זו. אם בעמדת תותחים הנשק-נגד-טנקים העיקרי הוא — התותחים עצמם, הרי המרגמות תוכלנה לפעול רק בטוחים גדולים-יחסית, מעל 600 מטר; ברוב המקרים עמדת המרגמות תימצא במקום כזה שלא יהיה בו שדה-ראיה מעל 600 מטר; על כן, פרט למקרים יוצאים-מן-הכלל, לא תוכלנה המרגמות לפעול בכינון-ישר (הכונה ל"כינון ישר" מבחינת הקו, כמובן!). לנוכח האמור-לעיל, יש לשים את הדגש על בחירת העמדה במקום שאינו עשוי לשמש כדרך-גישה לטנקים (לגבי מרגמות דבר זה אפשרי תכופות); כמו כן יש להרבות כלים-נגד-טנקים קטנים (מטולי רקטות) בסוללת מרגמות-כבדות. בהקשר זה אי-אפשר שלא לצטט קטע מתזכירו של ו. צ'רצ'יל, שנכתב בעת מלחמת-השנייה*:

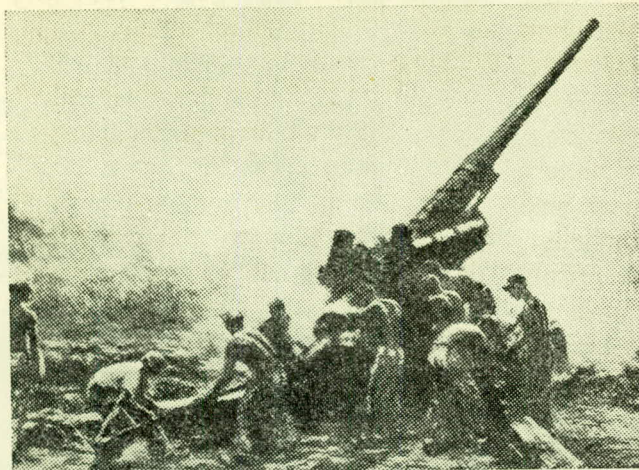
"תהילה מזומנת למפקד שיהיה הראשון במלחמה הזאת אשר יחזיר לארטילריה את חשיבותה הראשונית בשדה-הקרב, מעמד ממנו נעקרה על ידי הטנקים כבדי השריון. לתכלית זו נדרש קיומם של שלושה כללים:

• כל תותח שדה, או תותח נ"מ נייד, צריך לשאת מלאי-בשפע של קליעים חודרי-שריון נותבים; כך יעשה כל תותח נייד תותח נ"ט — ולכל סוללה תהיה הגנה נ"ט משלה.

• כשהתותחים מותקפים עלידי טנקים — צריכים הם לשמוח על ההזדמנות. על התותחים להיחלם עד הגיע השריון עד, אל הכוונות שלהם. עד שיימצאו הטנקים המתקרבים בטוח קצר, צריכות סוללות לאסור עליהם קרב באמצעות אש מהירות-קצב, בפגזי-חומר-נפץ-מרסק, וחליהם של הטנקים הם המטרה הפגיעה ביותר במשך שלב זה. מטוח קצר יש להמסיר פגזים חודרי-שריון מוצקים; בכך יש להמשיך כל זמן ששרד איש מן הצותים. את הפגז האחרון יש לירות מטוח של לא יותר מעשרה יארד. יתכן שכמה צותי תותחים יוכלו להעמיד פנים כאילו הוצאו מכלל פעולה, או שיגזרו את האש, כדי ליכות בהזדמנות העילאית לירות פגזים חודרי-שריון מן הטוח הקצר ביותר.

• כתוצאה מן התכסיסים שלמעלה — ובמיוחד כשנלחמת ארטילריה בשותפות עם טנקים —

(*) בפרק ג' של ספרו "מלחמת-העולם השנייה", בסוף הפרק הששי. — המער.

הגן עליהם — כדי שיוכלו לתת אש-סיוע!

מִן-הֶרְצוּי לְהַקְצוֹת סוֹלֵלוֹת שֶׁתִּשְׁאֲנָה בְּרֹאשׁ-וֶרֶא־
שׁוּנָה בְּתַפְקִיד הִירִי נִגְד־מְטוֹסִים.

חִיל-הָרִגְלִים

בְּבוֹאֵי לִסְקוֹר אֶת בְּעִיּוֹת הַגֶּנֶת הַעֲמֵדָה מִפְּנֵי
הַתְּקַפֵּת חִיל-הָרִגְלִים, אֲחַלֵּק אֶת הַנוֹשֵׂא לִפִּי חִלּוֹ-
קֵת-הַמִּשְׁנָה הַבָּאָה:

א. הַהֲגָנָה בְּיוֹם ב. הַהֲגָנָה בַּלַּיְלָה ג. הַהֲגָנָה
בְּרֵמָה גְּדוּדִית.

א. הַהֲגָנָה בְּיוֹם. כְּפִי שֶׁהוֹזְכַּר בְּתַחֲלִילַת הַמָּאֵר-
מֶר, נִמְצָאָת לְרֹב עֲמֵדַת הַתּוֹתָחִים בְּשֹׁטֵחַ נִמּוֹךְ,
אֲשֶׁר בּוֹ שְׂדֵה-רֹאֵיָה וּשְׂדֵה-אֵשׁ מוֹגְבָּלִים. בְּכַדִּי
לֶאֱרָגֵן בְּתַנְאִי-שֹׁטֵחַ אֵלֶּה הַגָּנָה מִירֵבִית, יֵשׁ לִנְקוּט
בְּפַעּוֹלוֹת הַבָּאוֹת:

בְּכַדִּי לְהִמְנַע מִהַתְּקַפּוֹת-פֶּתַע יֵשׁ לִקְיִים סְבִיב
הַסּוֹלֵלָה רֶשֶׁת תְּצַפִּיּוֹת. תְּכַלִּית זֶה אֲפֻשֶׁר לְהַשִּׁיג
עַיִי תְּפִיסַת מִסְפָּר נְקוּדוֹת-מִפְתָּח סְבִיב הַעֲמֵדָה.
אֵל תְּצַפִּיּוֹת אֵלֶּה יֵשׁ לְסַלּוֹל קֶשֶׁר קוֹי, וּלְתַדְרֹךְ
אֶת הַצּוּפִים בְּאוֹפֵן שִׁיּוּכָלוּ לְמַלֵּא אֶת תְּפִקִּידָם
בִּיעִילוֹת.

יֵשׁ לְקַבֹּעַ מִרָאשׁ קְבוּצַת חִיִּילִים, שֶׁתִּהְיֶה מוֹר־
כְּבַת מִמְּסַפֵּר אֲנָשִׁים מְכַל צוֹת, מִהַקְשָׁרִים וְעוֹד,
אֲשֶׁר תִּשְׁמַשׁ כְּחֹמֶה-הוֹדֵף. בְּשַׁעַת אֲזַעְקָה עַל קְבוּצָה
זֹה לְהִתְרַכֵּז בְּמִקּוֹם מוֹסֶכֶם-מִרָאשׁ. מִפְּקֵד קְבוּצָה
זֹה יִהְיֶה קֶצִין (קֶצִין-סוֹלֵלָה), וְאֵת הַקְבוּצָה יֵשׁ
לֶאֱרָגֵן בְּדוּמָה לְכִיתֵת-רִגְלִים מוֹגְבֶּרֶת, מִחוֹלְקַת
לְחוֹלִיוֹת, וְלֶה נִשְׁק־כִּיתֵתִי. מִתְּפִקִּיד קְבוּצָה זֹה

לֹא פַעַם יִקְרָה שְׁתּוֹתָחִים יִכְבְּשׁוּ,
יִשְׁטַפּוּ עַיִי שְׂרִיּוֹן אוֹיִב וְיֵאֲבֹדוּ.
אִם אֲמַנֵּם נִלְחַמוּ עֲלֵיהֶם, עַד ל־
כּוֹנוֹתִי — אֵין לְרֹאוֹת בְּכֶךְ אֶסוֹן
כָּל עֵיקָר; וְלִהְיֶפֶךְ, יֵשׁ לִתֵּת אֶת
הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל בִּיּוֹתֵר לְסוֹלֵלָה הִי-
נוֹגַעַת-בְּדַבְרָה... הָאֶרְטִילֵרִיָּה-הַמֶּלֶךְ-
כּוֹתִית חַיִּיבַת לְקַבֹּעַ אֶת הָעֵיקָרוֹן
שֶׁלֹּא יִשְׁתַּלֵּם לְטַנְקִים לְהַתְּקִיף
קְבוּצָה שֶׁל סוֹלֵלוֹת בְּרִיטִיּוֹת הַמּוֹר־
צְבוֹת-כְּהִלְכָה, וְשֶׁהַסּוֹלֵלוֹת הָאֵלוּ
תְּצַפִּינָה תָּמִיד לְהַתְּקַפָּתָם עַל-מִנַּת
לְהַשְׁמִיד אַחֲזוֹ נִיכָר מִבֵּין הַטֵּנִי-
קִים.

יֵשׁ מִן הָעֵנִיִן לְהוֹסִיף לְקַטֵּעַ זֶה
אֶת דְּבָרֵי צִרְצִיֵּל הַבָּאִים:

„גִּנְרָל מוֹנְטְגוֹמֶרִי לֹא נִמְנָה עִם אֵלֶּה שֶׁקִּיבְלוּ
אֶת הַתּוֹכִיר בְּזַמְנֵנוּ, וְרַק לְאַחַר שִׁפְשִׁפְתִּיו בְּטִרִי-
פּוֹלִי ב־1943, אַחֲרֵי נִצְחוֹן הָאֶרְמִיָּה-הַשְּׂמִינִית לִיד
אַל־עִלְמִין כְּעֹבֹר שְׂמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה חוֹדֶשׁ, הָרִאִיתִי
לוֹ בְּמִקְרָה הָעֵתָק מִמֶּנּוּ, הַדּוֹבְרִים נִכְוִיִּים עֲכָשִׁיף
— כֹּתֵב לִי — מִמֶּשׁ כְּמוֹ בִּשְׁעָה שֶׁנִּכְתְּבוּ, אֲכֵן,
לְאוֹתֶה-עַתָּה כְּבֵר זָכָה הוּא לְתַהֲלִילָה, עַל שֶׁהַחֲזִיר
לְאֶרְטִילֵרִיָּה אֶת מַעֲמָדָה בְּשֵׂדֶה-הַקֶּרֶב.”

אוֹרִיָּה

הַהֲגָנָה נִגְד־מְטוֹסִים חַיִּיבַת לְהִתְבַּטֵּא בַּהֲגָנָה
סְבִילָה וּבַהֲגָנָה פְּעִילָה. נִבְחִין, מֶה הֵם הַקּוֹיִם
הָאוֹפִינִיִּים לְשֵׁתִי צוּרוֹת הַהֲגָנָה הָאֵלֶּה.

א. הַגָּנָה סְבִילָה. יֵשׁ לְמַקֵּם אֶת הַסּוֹלֵלָה בְּמִ-
קוֹם הַמֵּאֲפֶשֶׁר הַסּוּאָה יַעֲלֶה, כְּדֵי לְמַנּוּעַ גִּילוּיָהּ
מִהָאוֹיֵר; לּוֹדָא קִיּוֹם מִשְׁמַעַת-שְׁבִילִים מִלֹּאֶה;
לְשִׁקּוֹד בְּשׁוּם-שָׁכַל עַל פַּעּוֹלַת הַהַסּוּאָה, תּוֹךְ הַק־
פְּדָה עַל כָּל חֲלָקֵי הַסּוֹלֵלָה — כּוֹלֵל הַרְכָּב, הַמְּטַבַּח
וּכְדוּמָה; בְּמַעֲרָךְ אֶרְטִילֵרִי גָדוֹל — יֵשׁ לְשִׁקּוֹד
עַל קִיּוֹם עֲמֻדוֹת-דְּמָה, לְהַטְעִיָּה; בְּעֲמֵדַת מִרְגָּמוֹת-
כְּבֻדּוֹת יֵשׁ לְעֵתִים אֲפֻשְׁרוֹת לְהַצִּיב אֶת הַסּוֹלֵלָה
בְּמִקּוֹם שֶׁאֵינּוּ מֵאֲפֶשֶׁר הַתְּקַפָּת מְטוֹסִים יַעֲלֶה
(קְנִיּוֹנִים, עֲרוּצִים צָרִים וְכו').

ב. הַגָּנָה פְּעִילָה. כִּשֶׁהַעֲמֵדָה מוֹתַקְפָּת — יֵשׁ
לִירוֹת מְכַל כְּלִי-הַנֶּשֶׁק הַקָּלִים כְּלָפִי מַעֲלָה, עַל
מִנַּת לִיצוֹר מִסַּךְ שֶׁל קְלִיעִים שִׁישְׁכֵן טִיסָה בְּגוֹבָה
מוֹעֵט; בְּשֹׁטֵחַ בּוֹ מְרוֹכּוֹ מַעֲרָךְ אֶרְטִילֵרִי גָדוֹל —

כשפניהן לכיוון דרכי-הגישה וייעשה סידור להד-לקת אורותיהן בשעת אזעקת העמדה. כך ייגזל מהאויב מעטה החשיכה, והוא יוצג באור מלא ומסנור.

ג. הגנה ברמה גדודית. בכל האמור-לעיל טיפלנו בטוללה הבודדת. ברצוני לסקור, במספר שורות, את בעיות ההגנה ברמה גדודית. במסגרת הגדוד הפרוס ישנו כר נרחב לשיתוף-פעולה בין-סוללתי. הצורך בשיתוף-פעולה זה חייב להדריך את קצין הסיוורים כבר בעת קביעת העמדה הגדודית כי, כפי שראינו קודם, שיקול ההגנה חייב לשמש גורם בבחירת העמדה. שיתוף-הפעולה הבין-סוללתי בתחום זה, שהצורך בו צוין לעיל, צריך שימצא את ביטויו בעזרה הדדית על-ידי העברת תגבורת מסוללה לסוללה; וכן יתבטא במתן אש מכלים ארטילריים של טוללה אחת לצורך הגנת טוללה אחרת. לתכלית זו יש לרשום על לוח-הארטילריה מספר נקודות-מוצא קרובות, שבעזרתן יכול קצין הסוללה המותקפת לטווח את הסוללה השניה. דבר זה הוא בעל חשיבות רבה-במיוחד אצל המרגמות — כי אין המרגמה יכולה לירות בכינון-ישיר לטוח קצר.

שיתוף-פעולה בין-סוללתי מחויב תיאום תצפיות וגזרות-אחריות. בשעת סיור העמדה וקביעתה, על קצין-הסיוורים להורות לכל סוללה על גזרת-האחריות שלה, מבחינת תצפית, והדיפת התנפלויות שריון וחיל-רגלים. כן יתואמו תכניות-ההגנה הסוללתיות, כדי למנוע, בין-השאר, שמשית-אש-סכנה של מקלע שבסוללה אחת תסכן את חיילי הסוללה האחרת.

לטפל בכל הפרעה אויבת, תוך מתן אפשרות ליתרת הסוללה להמשיך בתפקידי סיוע.

יש לתכנן-מראש אפשרות של ירי בכינון-ישיר ע"י הכלים-הארטילריים לכיוון הרכסים הקרובים. אל-לנו לשכוח כי התותחים (ואף המרגמות, מטוח מסוים ואילך) משמשים כלי-נשק קטלניים בירי בכינון-ישיר, וביחוד בירי פגזים בעלי מרעום-זמן. יש על-כן לארגן את השטח בסביבת הסוללה ע"י קביעת נקודות-מוצא הידוריות למפקדי הצותים. נקודות-מוצא אלו חייבות להופיע בכרטיסי-הטוחים של מפקדי הצותים. ב. ההגנה בלילה. על קשייה של ההגנה ביום, מתוספות בלילה תופעות-הלואי הידועות האופייניות לה: — קושי-התמצאות, קשיי פיקוד, הקושי לקבוע את עצמת ההתקפה, ועוד. על כן צריכה ההגנה בלילה להיות מאורגנת בצורה הבאה:

בכדי למנוע הפתעת הסוללה יש לקיים רשת תשמועים, עם קשר קוי אליהם, בכיווני דרכי-הגישה האפשריות.

במקביל ליום יש לקיים גם בלילה כוח-הודף מאורגן, שגודלו יהיה בהתאם לכוח-האדם המצוי בסוללה. אך אם ביום נמצא כוח זה כרגיל מפוזר בתפקידיו השגרתיים, הרי לעומת-זאת בלילה (לאחר גמר הפעילות הרגילה של מתן-אש) יש לרכז את אנשיו, על מפקדם, בכדי למנוע את הצורך לאסוף קבוצה זו בחושך, תחת אש האויב. כדי לצמצם את היקף הסוללה יש לכנס בתוך שטח העמדה את חגיון-הרכב והמטבח. המכוניות יכולות לסייע בהגנת העמדה, במידה ותועמדה

תכנית הגנת העמדה-הארטילרית צריכה להתבסס על:

מערכת אתראה-מוקדמת (תצפיות, תשמועים);

תכנית פשוטה וידועה לכל חייל;

ניצול הכלים הארטילריים לירי בכינון-ישיר.

הבטחת העמדה מושגת ע"י כך שמקדישים מחשבה להגנתה, קובעים תכנית-הגנה — ומתרגלים תכנית זו תרגול רב, עד כי יידע כל חייל את מקומו ותפקידו בעת התקפה.

לכסוף: — גם כשעה שאנחנו דשים בבעיות הגנת העמדה, עלינו לזכור שחובת הגנת העמדה היא אך ורק בגדר התגוננות-עצמית — ועיקר תפקיד הארטילריה, בכל מקרה ובכל זמן, הוא להמשיך במתן-סיוע, ולסייע!

על גורם הגיאוגרפיה-הצבאית...

שעה שאלכסנדר-מוקדון ערך את תכניותיו לכיבוש העולם, היתה טבועה בהכרתו תמונה מסוימת של אותו עולם: — תנוחתו ותצורתו, המכשולים והגדרות הטבעיים ו"פרוזדורי"־הגישה שעל פניה, האוכלוסיה והמשאבים. מסעי־המלחמה שלו — הורתם ולידתם נתרחה בתוך מסגרתה של תמונה זו; ותכניותיהם נתנסחו לפי מושגי כוח־האדם המצוי, הטקטיקה הקיימת, מקורות־האספקה האפשריים וה"לוגיסטיקה" שבמציאות. כן שימשה הגיאוגרפיה גורם במחשבתם של יוליוס קיסר — או של נפוליון ושל ג'ורג' וושינגטון — ואף של מונטגומרי בימינו, או, בעצם, של כל אסטרטג אחר.

אם לימדה מלחמת־העולם השניה לקח איזה שהוא הרי זה שאסטרטגיה־של־מלחמה הנה גיאוגרפית ביסודה; ושעל־כן יכולים להטיב־ולתכנן אותה אנשים אשר חונכו ואומנו לחשוב באורח גיאוגרפי — וכי לאחר שאנשים כאלה יצרו אסטרטגיה זו, הרי מתפקידו של איש החושב באורח־צבאי להתאים, לבקר וליישם השגות־גיאוגרפיות, שתהינה למציאות של מבצעי־מלחמה".

מתוך מאמר ב"גורנאל־הצבא האוסטרלי".

...אסטרטגיה ומדיניות...

2. נימוקים ישנים בנוגע למעמדם הנכון של שלטון־אזרחי ושלטון־צבאי במבנה מדינה — אין להם עוד משמעות של ממש. השפעתם של מאורעות אדירים צרה את צורתה של המדינה הדמוקרטית החדשה, עד להיותה למעין מבנה שכולו מקשה אחד — אשר עם־זאת חותר אל שתי תכליות־הצמורות: — לדאוג להגנה משותפת — ולקדם את ההרחחה הכללית. כל הצרה היא בכך כי הבידוד בשטח הבין־לאומי אינו קיים עוד; וכי אי־אפשר להפריד בין שתי התכליות — וביחוד כיום, כשההגנה־המשותפת היא ענין שבדחיפות מידית ובלתי־אמצעית. חיוני עתה להעלות יחס חדש, נאות ותכליתי, בין הגורמים הצבאיים ושאינם־צבאיים בחיי אומה — ותידרש חתירה מחשבתית רבת־מעוף לקראת תורות חדשות, וצורות־ארגון חדשות, בכדי שיפותח ארגון כזה — ובשביל שניתן יהיה לכון את מאמציו באופן כזה שישמשו משען למדיניותה של האומה.

לפי "הנשק והמדינה", ספרו של עתונאי אמריקאי, הוגה, וולטר מיליס.

...מלחמה גרעינית

"יש צורך להתבונן היטב פעם נוספת ולבחון עוד דברים במדוקדק, בטרם שנגמור" אומר כי מלחמה־גרעינית מוגבלת היא, הגל של העתיד. יש לשים לב לכך כי אישי־מדינה וממשלות מתחילים להשקיף עליה במידה כה רבה של חששות, אי־אמון ואף סלידה, עד אשר יתכן והיא תיהפך להיות בגדר "טפז" פוליטי, עוד בטרם שניתן יהיה להעמידה במבחן השימוש הצבאי. הניתן־להיעשות — לא תמיד הוא גם הדבר שאמנם יכולים לעשותו! הדבר ההגיוני — לא תמיד הוא הדבר האפשרי".

ג' טיילור, ראש־המטה היוצא של צבא־ארה"ב, דברו בפעם האחרונה בפני "קולג'־המלחמה הגבוה של הצבא".

על

שמרנות

וגמישות

במחשבה

הצבאית

כידוע, נובע דבר זה מהעובדה שאופי הכוחות המזוינים, ודרכי תפעולם, הם בדור זה מורכבים ומסועפים לאין-ערוך מכפי שהיו בכל תקופה מהתקופות הקודמות. המחשבה הצבאית נתבעת עתה להתאים עצמה להתפתחות הטכנית והמדעית המסחררת, ולהסיק מסקנות מתופעות כלכליות וחברתיות, מדיניות ואף רעיוניות, המשתנות בקצב מהיר ביותר יחסית.

עדיין חיים בזכרון הכל אותם משברים וזעזועים, אותן מפלות ותהפוכות, שמקורם היה בסתירה בין המחשבה הצבאית כפי שהיתה מצויה בארצות מסוימות, והמתרפקת על נכסי-עבר, לבין מציאות התקופה. זכורים חלומות המצביאים הצרפתיים והבריטיים, בראשית מלחמת-העולם הראשונה, להחזיר-לתחיה את מסעות-התנופה של נפוליון — חלומות שהתנפצו אל גדר-התיל, חפירת-הקלעים והמקלע-הבינוני, כשמחיר של מליוני קרבנות שולם בעד הפיגור האינטלקטואלי, קלות-הדעת מתוך חוסר-ידיע וההיאחזות העקשנית באשליות. אכן, מחיר גבוה אף מזה עלו אותן המגרעות במלחמת-העולם השנייה. לא רק התמוטטותן של מדינות כה רבות, לא רק מסע-הנצחון של צבאות היטלר במשך השנתיים הראשונות של ההתמודדות, אלא גם המצב העולמי של היום, על מתיחותו וסכנותיו — באו במידה רבה כפועל-יוצא מאי-יכולתם של האחראים על מערכות הבטחון להבין לאותות הזמן, להבין כי בין שתי מלחמות-העולם נתרחשה שוב מהפכה תעשיתית וסוציאלוגית שהיתה חייבת למצוא ביטוי ברור במבנה הצבאות, בחימוש ובאורחי-לחימתם.

אין, כמובן פירושו של דבר כי הגורם הטכני הוא הקובע באופן בלעדי; שהרי לא-במעט אותו משבר במחשבה-הצבאית הפוקד את העולם המערבי היום הוא תוצאה של שימת דגש מופרז דוקא בגורם זה, והזנחת גורמים החשובים לא-פחות. וכשם שמחשבה-צבאית המתעלמת מבעית התפתחות כל-המלחמה ושכלולם נגועה בשמרנות מסוכנת, כן אפשר לומר דברים דומים על תפיסת המתרכנות אך-זרק בבעיה זו.

בדרך כלל, מאמץ סתמי להגברת העצמה החומרית, ואפילו הצלחה במאמץ כזה, — אין כל הכרח שיהיו זהים עם מחשבה-צבאית גמישה ותכליתית.

בתולדות הצבאות השונים הושמע לא-פעם משפט קצר ופשוט — אשר עם זאת קובע לפעמים גורלות עולם: — "תמיד עשינו זאת כך — ואין שום סיבה וטעם לשנות..."

יתכן במלים אלו או דומות נימק הקונסול הרומאי את החלטתו להוליך את צבאו בתבנית-הקרב המכונסת המסורתית לתוך המלכודת שחנן בעל טמן לו במערכת-קאני. אפשר שכזה היה הסברם של המפקדים הסלוקיים שעה שהסתכנו, עם הפלגות חסרות כושר-תנועה-ותמרון שלהם, בהרי יהודה במבצעים נגד הפרטיזנים העבריים. אין זה מן הנמנע שבנוסחה זאת ביטלו מצביאי צבאות-השכירים של המאה ה-ט"ז והי"ז את תורת-הלחימה והמבנה החדשים של ההולנדים והשבדים, ויורשי פרידריך-הגדול תירצו את דביקותם באותן שיטות טקטיות וארגוניות שהכרח היה כי תיכשלנה למול המכונה הצבאית אשר המהפכה הצרפתית בראתה.

אך אם ביחס לתקופות מרוחקות אלו יכולים אנו רק לשער השערות לגבי הקשר בין הלכה למעשה, הרי ניתן לומר בבטחון כי בזמננו, במאה העשרים, שורשי ההצלחות והכשלונות בשדה הקרב נעוצים כבר באופן התפתחותם וגיבושם של תהליכים מחשבתיים — לפעמים בריחוק ניכר משלב ההכרעה הפיסית.

מכשירי-בדיקה רק באופן חלקי. יתר-על-כן, אם בשטח מדעי אחר יכולה טעות להיות רק תופעה חולפת, הניתנת לתיקון במהירות — ובמקרה הגרוע ביותר עלולה היא לגרום לנוק מצומצם, בלבד — הרי שונה הדבר בשטח הצבאי. את התשובה הסופית על-כך אם נכונות תורת-לחימה ושיטת-לחימה, על יעילותם של כלי-נשק או צורת-מבנה, אפשר לקבל רק בשדה-הקרב — ואז, לעתים קרובות, ובפרט בתנאי תקופתנו, הרי זה מאוחר מדי לתקן שגיאות. בכל אלה טמון נימוק נכבד לרתיעתם של אנשי המקצוע-הצבאי מפני תמורות קיצוניות-מדי, ולנטייתם להתמיד בדרכים ובדפוסים המוכרים, שכבר נבדקו במבחן-האש. ובסופו-של-דבר, אם נבחון היטב כל אותם כשלונות הסטוריים של זמננו שנבעו מאי-גמישות מחשבתית, מחוסר ראית-הנולד — הרי נמצא שלא רק הגנרלים נשאו באחריותם.

מן המוסכם הוא שבתקופתנו המאמץ הצבאי הוא מאמץ לאומי כולל, שמאמץ זה מהווה שרשרת, בעלת חוליות רבות — ורק על חוליה אחת, זו של בנין הכוחות ותפעולם, מופקדים אנשי המקצוע-הצבאי גופו. ברם, ישנן בשרשרת זו חוליות החשובות לא-פחות: — התפיסה האסטרטגית המגובשת — והדירקטיבה הברורה הבאה בעקבותיה; כמות האמצעים הכספיים — ואופן חלוקתם; הפעלת מכונת-הייצור, הכונתה וקביעת סדר-העדיפויות בה; — כל אלה הם מאחריותם של המוסדות המדיניים האזרחיים. ולא פעם קרה ששמרנותם-הם, אי-יכולתם לחוש את נטל האחריות הזאת, דביקותם באשליות ואי-בהירות בתפיסותיהם, — הן שבלמו ניצני נטיות נכונות אצל אנשי-המקצוע.

אין זאת אומרת, כמובן, שאלה האחרונים היו תמיד חפשיים — או שהנם תמיד חפשיים — מאותן חולשות העוללות לפעמים לקבוע גורלה של אומה שלמה: — עצלות מחשבתית, חוסר דמיון, העדפה של גורמים סוביקטיביים על שיקולים וצרכים ענייניים.

כל צבא — ובפרט צבא קטן, שמוטלות עליו משימות גדולות, כמו צבאנו אנו — נתבע איפוא ללמוד מתולדותיהם של צבאות אחרים (ואף מתולדותיו הוא) על ההצלחות והכשלונות בהם נתנסו. (המשך בעמ' 48)

לגבי זו קיים בראש וראשונה קנה-מידה אחד והוא: כושר ההתאמה למסיבות המציאותיות ללא דעה-קדומה; ומציאת הפתרונות למשימות — הן של התקופה בכללה, והן של אותה ארץ מסוימת — גם במסגרת אמצעים מצומצמים, ודוקא בה.

מתעוררת בדרך-הטבע השאלה התמימה-במקצת: — אם הדרך הנכונה ברורה כל-כך, מדוע מחטיאים אותה לעתים כה קרובות? מה הם שרשיה של שמרנות צבאית?

הלא גם לפני מלחמת-העולם הראשונה וגם לפני מלחמת-העולם השנייה מצויים היו אישים לא-מעטים אשר כבר במועד מוקדם הבחינו בכיוון הנכון של ההתפתחות הכללית והצבאית, אשר ניבאו והזהירו: — בלוך ומאיר, אסטיאן ודה-גול, פולר ולידל-הארט, דוהה ומיטצ'ל. על שום-מה התחיסו בדרך-כלל אל אישים אלה ואל תורותיהם בספקנות כה רבה — בייחוד בארצותיהם-הם? מדוע הוגשמו לרוב הצעותיהם רק באופן חלקי, ובמאוחר?

אין להסתפק בהסבר הזול והנפוץ כי „המלחמה ענין רציני-מדי מכדי להשאיר את האחריות לה בידי הגנרלים“.

למהותם השמרנית של הכוחות-המזוינים, בעתות-שלום, לקושי לברר ולהנהיג בהם שינויים נכבדים במהירות — בין אם הדבר נוגע לתפיסת-יסוד ובין למבנה-הכוחות או לדרכי-אימון — ישנן סיבות רציניות, שאי-אפשר לבטלן בקלות. ראשית, מסגרת צבאית — יותר מכל מסגרת אחרת — זקוקה ליציבות מסוימת; והחרדה של האחראים למסגרת זאת מפני ריאורגניזציות תכופות-מדי, יש ואיננה בלתי-מוצדקת.

שנית, המקצוע הצבאי הוא, כידוע, מקצוע מעשי בראש-וראשונה — ולכן יקשה כאן יותר מכל מקצוע אחר לבחון נכונותה של הלכה בחינה-של-מש; ושוב, מדובר כאן בעתות-שלום. המבחן המעבדתי, הניתוח החלוצי, הייצור-לדוגמה ועוד אמצעים דומים בהם יכולים להיעזר מדעים אחרים כדי להבקייע דרכים חדשות — אין למצוא להם הקבלה שלמה במקצוע הצבאי. ניצול לקחה של ההסטוריה-הצבאית, מחקר-המטה, משחקי-המלחמה — ובסופו-של-דבר התמרון — יכולים במרבית המקרים למלא את התפקיד של

המושג "קציני־קישור" — יש וניתנים לו בצבאות שונים מובנים שונים. בעיקרו־של־דבר, הרי שני מובני־יסוד, הקשורים־ומנוגדים כשני קצות מקל: — קציני־קישור שהם מלכתחלה ברשות מפקד־עוצבה, הנשגרים על ידו לפי־הצורך ליחידות ולמקומות שאת המצב בהם הוא מעוניין לברר, או שאת הנחיותיו לשם איגו יכל להעביר, או להסביר כראוי, באמצעות צינורות־קשר או פיקוד אחרים — או קציני־קישור המשמשים כנציגים־מקשרים של יחידותיהם ליד מפקד־העוצבה, ואשר התפקיד התקין עליו הם מופקדים מתבטא בהידוק המגע בין מפקד־העוצבה ליחידתו של אותו קציני־קישור מסוים.

"ערכו־הסגולי" של קציני־קישור מן הסוג הראשון טמון ב"שמישותו" הכללית — והיינו: — במהירותו (לא רק בניידות — אלא גם בתפיסה ובמחשבה), בזריזותו האירגונית, בכושרו לעבור במקומות "בהם לא יעבור אחר", — הכלל, באותן תכונות המכשירות אותו לשמש "עניו ואוזניו" (ומבחינה מסוימת גם רגליו האצות — ומוחו־המסייע) של מפקד־העוצבה. ערכו של קציני־קישור מהסוג השני מותנה אמנם אף הוא בכל אותן תכונות אשר פורטו כאן לגבי חברו מ"הסוג הראשון"; אך ה"סגוליות" שבו טמונה בראשו־ובראשונה בעובדת זיקתו ליחידותיו־הוא, בידיעתו ה"סגולית", ידיעת "בן־בית" את הרכבה ואנשיה, נתוניה ומצבה — שבכוחה באים לו הן יכולתו המיוחדת לסייע למפקד־העוצבה להתמצא לגבי האפשרי והבלתי־אפשרי בתנאי אותה יחידה והן כושרו "לתרגם" ללשון אנשי היחידה הנחיות העשויות להישלח באמצעותו. אלו הן שתי תפישות — ושני טיפוסים — של קציני־קישור. אך לאמיתו־של־דבר רבים הם המצבים בהם יש צורך בשני הטיפוסים, על צירופי־תכונותיהם — ולא קל בודאי לפסוק איזה מהם יש להעדיף בתור "צורת־יסוד". ה"סיפור־המבצעי" על קציני־קישור, שמקורו "צה"לי", "שמור עשתונותיך" — ומעט במטלתיך", השאוב ממקור אמריקאי, לא רק מיצגים "טיפוסים" שונים של קציני־קישור אלא אף גבולים זה־מזה — ומשלימים זה־את־זה — באופן הצגת הענינים והארתם. צירופם זה מקיף גם את הבעיות הפיקודיות של תפעול קציני־קישור ושימוש נכון ומוטעה בהם, וגם את פרטי ה"תורה" השימושית של אירגון הרכב והתקשורת, והשיגרה ה"פעושה" החיונית של אורח עשיית־מלאכתם בפועל־ממש. הוא לא יקבע, כמובן, בשביל קוראי "מערכות" הלכות־פסוקות בסוגיה רבת־ענין זו; אך בודאי שייציג לפני לא־מעטים מהם בחינות נוספות בה, וזוויות־ראיה חדשות לגביה.

קציני־קישור במפקדות־עוצבות

אלימ ב. אבי־תמר

השעה היתה בין הערביים, לאחר שלוש יממות רצופות של קרבות קשים. היא מצאה את היחידות הקדמיות של הדיביזיה ה־72 מקיימות מגע עם האויב לאורך הגבעות והתלים באיזור המשתרע מן השפלה ועד לרכסי ההרים מזרחה. בעוד חטיבת־השריון פורצת באגף הימני ומבטיחה אותו, מכה חטיבת־רגלים והולמת באויב באגף שמאל.

מפקד הדיביזיה נמצא אותו זמן צופה אל הקרב, מעל אחת הגבעות בתוך יער אנטנות, כשאחר כל מערכת־הקשר, כדי לודא לעצמו שליטה מתאימה על גייסותיו המתקדמים — ועלי־מנת לקיים את הקשר והמגע עם מפקדתו שבעורף, אך לא תמיד עמד לו מזל בכך.

כתוצאה מהסתבכויות בחלקי החזית האחרים הורתה המפקדה־הגבוהה על שינוי משימת הדיביזיה, כדי להשיג הכרעה מיידית. מהומה נשתררה במפקדה העיקרית; ושיקולים מרובים והתלבטויות לא־מעטות היו מנת חלקו של ראש־מטה הדיביזיה כאשר ניגש לקבוע סדר הפעולות שיש לבצען בשביל לודא כי הפקודה החדשה תתורגם מיד לשפת המעשה. היה זה שעה קלה לאחר שמפקדה זו (מפקד־הדיביזיה העיקרית) הגיעה אל הכפר הכבוש והתמקמה בבוסתנים שמסביבו. אוכלוסית הכפר טרם פונתה והמהומה

היתה רבה. ראש המטה, גבר בעל נסיון מתאים — ועוד יותר בעל פרטנויות ואמביציות למלא מקומו של מפקדו בהיעדרו — למד את הפקודה ונתן הוראות להכין את פקודת ההתראה לגייסות. סידורי התאורה לא אורגנו עדיין, והכל התנהל בעצלתיים. חלפה שעה; בינתיים הגיע למקום מפקד הדיביזיה, עייף ורצוף, כשמשאת נפשו האחת ללגום קצת מן המשקה, להשיב את רעבונו ולהניח את עצמותיו היבשות לתנומה קלה. מובן שלא ציפה לכל מה שהכינה ובישלה לו המציאות בתוקף המסיבות האופרטיביות שבגזרת החזית השכנה. הפתעה גדולה בשבילו היתה העובדה שהפקודה על שינוי המשימה נמצאת זו שעה ארוכה במפקדתו העיקרית — ואיש לא השכיל להעביר אותה מיד לידיעתו. ברוב חמתו שאג, חרף והתדעם על אמצעי-הקשר הבלתי תקינים (והרי צרות כאלו היו מנת חלקו לעתים די קרובות!) ועל חוסר התבונה שבאי-הפעלתו של קצין-קישור במקרה שכזה. ומבעד לכל אלו נשתמעה מדבריו נימה של חוסר יכולת להבין מה קרה, שכה נשתתתה העברת הפקודה אליו.

משנרגע קמעה, החל לעסוק במשימה אשר היא עצמה לא היתה פשוטה לגמרי — ולפני הכל הורה לזמן קבוצת-פקודות במפקדתו בשעה 23.00. לחדר-המלחמה המשיכו להגיע הידיעות על הצלחות נוספות של היחידות הקדמיות; ומפקדי העוצבות נמצאו די-קדימה, וקרוב יותר אל הגדודים המסתערים מאשר אל המפקדה.

מפקד חטיבת-הרגלים שמשמאל — נמאסו עליו כבר המלחמות, והרגשת הקיפוח מזדקרת אצלו כל-אימת שקולו או פקודותיו של מפקד הדיביזיה מגיעות עדיין. אין תימה, איפוא, שחמתו בערה בו כאשר הקשר שלו הביא לו את הפקודה המזמנת לבוא אל קבוצת-הפקודות במפקדת הדיביזיה, אי-שם בעורף, מרחק נסיעה של שתיים בדרך חולית, מלאת אבק ובלתי נוחה אף לאור היום, ומה גם בלילה. תגובתו האינסטינקטיבית-כמעט, ודאי הספונטנית, היתה הודעה למפקדה-הממונה כי לא יוכל להגיע, וכי אין בכונתו בשום פנים ואופן להרפות עתה מלחצו על האויב, אשר לפי הערכתו עלול להתמוטט חיש-מהרה; וכן הוסיף והודיע כי ישלח את סגנו, שאף הוא מפקד מוכשר ומתאים, בקי במצב ובאפשרויות-הביצוע של החטיבה. מפקד החטיבה — אשר הכיר את מפקדה-הממונה — לא נמנע מלהמליץ בפניו כי פקודותיו החדשות להמשך-הקרב תועברנה אליו ע"י אחד מקציני-הקישור המוכשרים העומדים לרשות מפקדת הדיביזיה. מפקד הדיביזיה סיים אותה שעה את הערכת-המצב, ונסתמנו כבר עיקרי תכניתו, כולל המשימות שהועיד לכל אחת מעוצבותיו. משהגיע מברקו של מפקד החטיבה — שכח לרגע את הטפת המוסר שהטיף לראש-מטתו רק זמן קצר לפני-כן, שעה שהגיע למפקדתו ומצא את הפקודה החדשה, ושאג כמנהגו. עתה עמד על כך, ויהי מה, שמפקד החטיבה יגיע לקבוצת-הפקודות; ובטרם סיים דברו הוסיף ואמר: „את הגבר הזה אני אלמד דרך-ארץ, ולא שהוא יגיד לי מה לעשות“.

מפקד החטיבה לא הגיע, כי שלח בינתיים את סגנו — שהגיע מכוסה חול ואבק דק, עייף ורצוף. משנסתיימה קבוצת-הפקודות — ויצוין הדבר לזכותו של מפקד הדיביזיה, כי הפקודות שניתנו היו פשוטות ובהירות עד-מאוד — פנה סגן-מפקד החטיבה באותם שקט ושלווה-נפשית שהם מתכונות-האופי הנעימות המציינות אותו, אל ראש-המטה ושאלו: „האם באמת לא פשוט יותר היה להעביר את הפקודה ואת כונת המפקד, באמצעות אותו רב-סרן, קצין-הקישור, בעל נסיון בפיקוד ובעבודת-מטה, שנתחבב במידה כה רבה על מפקדי העוצבות וקציני-המטה?“ אני, שנודמתי אותה שעה למפקדת הדיביזיה, הייתי עד לבל המתרחש. נזכרתי בתקופה בה שימשתי קצין-קישור באחת המפקדות — ולא יכולתי עתה שלא להזדהות לחלוטין עם המלצת סגן-מפקד החטיבה: — שאכן ניתן היה, ללא כל קושי, להעביר את הפקודה באמצעות אחד מקציני-הקישור, לו היה מפקד הדיביזיה משכיל לעשות כן! יתכן כי הסיבה שלא נהג כך היתה העובדה כי קציני הקישור, שנמצאו אותה שעה במפקדה, הועסקו ע"י קציני-המבצעים בחדר-המלחמה לצורך עדכון מפות-המצב תוך חלוקת עבודה — לפי גזרות אופרטיביות — אשר קבע ביניהם. נסיון כושל ובלתי-נכון כזה, ודאי שאיננו רצוי מבחינת אירח ניהול העבודה ושיטתה, במפקדה ברמה זו.

מתוך חילופי-דברים שהיו לי אחר-כך עם קציני-המבצעים על תפקידי קצין-קישור מצאתי שהשגותיו של זה שונות מהשגות מפקד הדיביזיה וראש-מטתו, ודאי שאינן תואמות אותו. לא זאת בלבד, אלא שקציני-המבצעים לא ויתרו על הזדמנות זו כדי להתלונן בפני על רמתם של קציני-הקיי-

שור, חוסר תבונתם ונסיונם, ולהתאונן על היעדר כלי-רכב ואמצעי-קשר מספיקים.

הרהרתי ונזכרתי בתקופה שלמדתי בביה"ס לפיקוד ומטה; כיצד אותו מדריך, בהרצאתו רבת החשיבות על קציני-הקישור ותפקידיהם, אמר: — "קציני-קישור במפקדה, וקציני-מטה מאומנים אחרים, משמשים אמצעי יעיל להעברת פקודות וידיעות או לקבלתן המהירה של ידיעות מפורטות על הצורה והדרך בהן מבוצעות פקודות בעלות חשיבות מיוחדת: על אלו, על מאורעות מיוחדים אחרים ועל צרכיהם של הגייסות בכל זמן מסוים — ניתן למפקדה לעמוד ע"י שימוש בקציני-מטה אלה".

האם יכול היה מפקד הדיביזיה לשגר אל מפקד החטיבה אחד מקציני-הקישור, כשהלו נושא עמו את הפקודה לשינוי המשימה — או שמא הכרח היה לגרום להתנגשות, ליצור מתיחות, ולהעמיד אולי לרגע בספק בעיני מפקד-כפוף את מידת הגמישות שישנה בשימוש באמצעים העומדים לרשותו של המפקד-הממונה, באופן שלא תוצרנה אותן הרגשות קשות?

על זאת ניתן להשיב באם סוקרים אנו לרגע את תפקידו העיקרי של קצין-קישור, מה אומרת חזרת-תורת-המטה בנדון? —

תפקידו העיקרי של קצין-קישור הוא להעביר את פקודות מפקדו אל מפקדי-המשנה ועל-ידי כך —

- לחסוך בהוצאת פקודות-בכתב ארוכות;
- לחסוך בזמן;
- לאפשר לעוצבות-כפופות לקיים עבודה במקביל.

העברת פקודות ע"י קציני-קישור — יש בה כדי לאפשר את שימת-הדגש על הנקודות החיוניות שבפקודה, ולהבהיר את כוונת הוראות המפקד ורוחו — תוך פירוט הכוונה והדרך לביצועה.

בהכירי את קציני-הקישור באותה מפקדה, לא יכולתי לקבל השגותיו של קצין-המבצעים לגבי אישיותם, מה עוד שהכרתי גם את מפקד הדיביזיה ומידת ההקפדה שנהג בבחירת קציני-המטה שלו ומפקדי עוצבותיו. בבחירתו את קציני-הקישור עמד לנגד עיניו תפקידם — תפקיד שהנו עדין, והדורש מידה רבה של תבונה וטקט, נוסף

להיותם קציני-מטה מנוסים וותיקים. שהרי בדרכי-כלל קצינים אלו נמוכים בדרגתם מאותם מפקדי-עוצבות אתם באים הם במגע ואליהם הנם נשלחים. מכל-מקום, ברי לי לחלוטין שהיה זה בגבולות יכולתו של כל אחד מאותם קציני-הקישור להביא את הפקודה אל מפקד החטיבה, ולהסביר את רוח הפקודה ואת כוונתה.

כאמור, קרה הדבר במלחמה שהנה כבר מאוחר ריגו. במקרה זה, וכן במקרים רבים אחרים, לא השכלנו אז למנוע קריאת מפקדים "אחורה", לקבוצת-פקודות או לתדריכים. לא נתנו לרגע דעתנו על כך שיש בזה לעתים כדי לשבור את תנופת ההתקפה ולהשמיט את היזמה מידינו. כזאת קרה מחמת קשיחות-מחשבה או מפני מיעוט-ידיעה כיצד להשתמש באמצעים ולהפעילם.

בינתיים חלפו ימים. היחידות אורגנו ארגון מדויק. הושלט משטר אימונים קפדני ומרוכז, תרגילי מפקדות, תרגילי קשר; וגולת הכותרת של האימונים — התרגילים העוצבתיים. לקחים נלמדו בקפידה, חוברות תורתיות הופיעו בזו אחר זו כשאותיותיהן מאירות וכריכותיהן תאוה-לעינים ממש. הכל כתוב, הכל ברור — ועל אף כל זאת חזרות-ונישנות השגיאיות.

וכך קרה רק אתמול. חטיבה היתה נתונה בקרב-התקדמות-ורדיפה. היא נעה בעקבות האויב אשר נסוג תוך שימוש בגייסות מחפים ובמוצבים מוכנים-מראש. שעה שאפשרויות הפריסה והתנועה — בחלק הראשון של הקרב — הגבילו לציר אחד בלבד, נפתחה לקראת-הלילה לפני מפקד החטיבה אפשרות של פריסת כוחותיו על שני צירי-תנועה, וזאת בגיזרה שרוחבה הספיק כדי לאפשר לכוחות להתקדם ולאגוף את העיקריים שבמוצבי האויב. גם במקרה זה נטה כבר היום לערוב. והנה, מפקד החטיבה מסיים את איגוד הכוחות, נותן פקודות אחרונות לתנועת הכוחות, נותן דעתו על הקרקע והמכשולים הצפויים, דואג להבטחת גמישות רבה, "ככל האפשר" בהפעלת אש-הסיוע והכוחות בתנועתם קדימה — כדרכן של תנועות מסוג זה, שלא הכל הולך בהן למישורין ולפי התכנית. ברם, כעבור שתי-שלוש שעות, כאשר כל הטור הארוך — שכלל רכב מכל הסוגים, נשק מסייע וציוד מכני כבד — משרך דרכו לאטו בתוך הוואדי הצר והטובעני, קיבל

אך מדוע — אם אי־אפשר היה מסיבה זו או אחרת להעבירה — לא ניתן היה לשגרה ע"י אותו אמ־צעי הקרוי "קצין־קישור" ? למה נועדו קצינים אלה אם לא לכך ?

נכון אמנם כי לא צד זה של משימותיהם מהווה את עיקר תפקידם: יש ומפקד העוצבה מבקש לקבל ידיעות מהימנות על הנעשה ביחידות הקדמיות — ולהתרשם מהמתרחש שם על בסיס תי־אור נאמן ואובייקטיבי של המצב בחזית או בגי־סות הפועלים; ויש לעתים בכונת המפקדה להע־ביר ידיעות מפורטות אל הגייסות הקדמיים, או אל גייסות שכנים, הנמצאים באגפי העוצבה — אך לא תמיד רק אל אלו בלבד. ישנן גם בעיות של שיתוף פעולה בין מפקדות באותה רמה (גבו־הות — או נמוכות), כשאלו הן מפקדות של עוצבות שכנות או כשהן משתפות פעולה מסיבות אחרות; ואין לך שיטה כה יעילה לקיום המגע ההדוק בין מפקדים כמו השימוש בקציני־קישור. יעילות עבודתו של קצין־קישור ואופן ביצוע

מפקדו של הגדוד הקדמי הוראה ממפקד החטיבה להגיע למפקדתו כדי להשתתף ב"קבוצת פקודות". איש לא ידע "איזה שד תקף" את מפקד החטי־בה לעצור את התנועה ולקרוא אליו את המפק־דים? לכל היה ברור שיש לזרז את קצב ההת־קדמות, שכל רגע יקר וכי את מוצב "הסיד" שעל הכביש מוטב לתקוף מוקדם עם שחר. מפקד הגדוד, אשר שרך דרכו כל היום בשמשו כמשמר־עורפי, נשם לרוחה שעה שהוטלה עליו המשימה הנ"ל — וידע כמה חמור זה לעכב את הגדוד, ולו גם לשעה קלה. אך בהיותו ממושמע, ביצע מצות מפקדו. בכוח האקרובטיקה המוצלחת של נהגו עקף ועבר על־פני עשרות כלי־רכב, כאשר הוא מפור לעברם של אלה המעכבים אותו בדרכו "מלות־חיבה" לרוב. לאחר שבלע כמויות לא מבוטלות של אבק־מולדת, הגיע לבסוף מלא־רוגז אל מקום חפצו. אך לנוכח הציבור שהצטופף במ־קום, שם מחסום לפיו והמתין בקוצר רוח לדברי מפקד החטיבה. אכן, מענין היה לדעת מה היה

תפקידו בהכרח שיושפעו לא רק מאישיותו ונס־יונו הוא, כי אם בהרבה גם ממידת ההסברה והתדריך האישי שיתן לו מפקדו לקראת תפקידו, ומכלי־הרכב ואמצעי־הקשר שיעמדו לרשותו. אין אלה מן הדברים הפשוטים, כי לא תמיד מצוי אותו גייפ ממותקן עם מכשיר־הקשר המתאים; ולא תמיד זוכר מפקד החטיבה להיפנות על־מנת להגיד לקצין־הקישור — בשפתו ובלשונו שלו,

טיבם של דברי המח"ט באותה הזדמנות. האמנם נתרששו, אולי, אי־אלו אירועים, שלא ניתן היה להעבירם ברשת הקשר? או שמא סבור היה המח"ט שאותו סרן בלונדיני, אחד מקציני־הקי־שור הרכוב על הגיפ וצמוד למכשיר־הקשר, לא יוכל להביא למג"ד את משאלתו האחת והיחידה של המח"ט: — להגביר את הקצב ולהתקדם מהר יותר? אמנם היתה זאת משאלה שאין לזלזל בה;

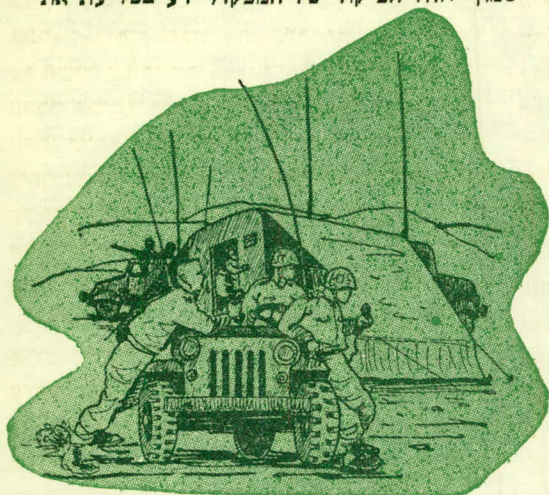
כמה שעות לפני שעת היש התייצב בפני מפקד חטיבת-הרגלים, ומאז נתלוה אליו כשהוא מרושת ברשת-הפיקוד החטיבתית שלו; ובהיותו תמיד סמוך לזחל-הפיקוד של המפקד, ידע בכל עת את

במלים פשוטות וברורות — את אשר היה ברצונו להבהיר.

חושבני שאחטא כלפי אחד מקציני-הקישור, סגן-אלוף "מושי", שפעל באותה מערכה נפלאה, אם לא אספר את סיפורו אשר יש בו לא רק כדי ללמד זכות על אותם מפקדים, אלא גם כדי להעיד על תרומתו בתיאום שהושג בין עוצבת-שריון ועוצבת-רגלים בפעולות ההתקפה שביצע כוח המשימה הצפוני בגזרה הצרה של גבעות החול לאורך הים בואך רפיח ואל-עריש.

חטיבת-הרגלים של דן עמדה להבקיע בהתקפת-לילה את המערך המבוצר של הצבא המצרי בגזרת רפיח, וחטיבת-השריון של אורי צריכה היתה מב-עוד בוקר לנצל את ההצלחה בשביל לעבור דרך המוצבים שנכבשו ע"י חטיבת-הרגלים ולהמשיך ברדיפה לאורך ציר-התנועה רפיח אל-עריש. הגזרה צרה, עטורה מערכת ביצורים ומכשולים, גדרות-תיל ושידות-מוקשים, ולא יתכן היה להעלות את חטיבת-השריון מבעוד בוקר על גת-יב-מסע צר זה, מבלי תיאום ומגע הדוק בין שתי המפקדות. והתקלות האפשריות כבר נצפו מבעוד מועד, אלא שאז החליט מפקד חטיבת-השריון לקחת אחד מבחירי קציניו ולשגררו אל מפקדתו של דן. כמה אופייניים, איפוא, דבריו של אורי למושי, שעה קלה לפני שאיחל לו הצלחה, בהיפרדו ממנו ובשגררו אותו לתפקידו החדש: "שמע, חבוב, מכיר אני אותך עוד מימי היותך אצלי חניך בקורס שלב-א', ותפקידיו של קצין-קישור הרי ידועים לך. רצוני שתתייצב לפני דן, מפקד חטיבת-הרגלים, ותדאג לכך שאדע את הכל על תכניותיו ועל המתרחש אצלו, ושיידע הוא תמיד על המתרחש אצלנו. והעיקר: זכור, זה חשוב ביותר, שאם תפגע אש שלנו בכוחותינו, כי אז "על ראשך כל אלו". מושי נדהם לרגע מגודל האחריות שהתפקיד מחייבו בה.

על אף קוצר הזמן שעמד לרשותו, לא זנח מושי אף אחד מהנושאים שאותם חייב היה ללמוד בשביל לעשות תפקידו כהלכה: — התקנת הרכב והקשר, הוראות-הקשר ומרשמי הקרב של שתי החטיבות, נתיבי התנועה והפריצות בשדות-המוקשים. כל אלו נרשמו בקפידה על-פני המפות, כשהוא בקיא עד לפרטי-פרטים בתכניות שתי החטיבות.

מקום היחידות הקדמיות והמתרחש בהן, ולפיכך יכול היה להזין את מפקדת חטיבתו-הוא באי-פורמציה חשובה ושוטפת. היה זה לתועלתם של שני מפקדי החטיבות, והדבר נתגלה כחיוני ביותר להצלחת ההתקפה שהתנהלה בגזרה צרה-יחסית. יזמתו של "מושי" ובקיאותו מנעו, כבר בשלבים הראשונים של הקרב, בעד אחד מצוותי-הקרב הגדודיים של חטיבת-השריון מלעבור על פני נתיב-הקשר העיקרי של חטיבת-הרגלים; וכן ללא כל קושי ביצע הוא, בצורה מופלאה ומושי-למת, הפנית צות-גדודי אחר לסיוע לאחד מגדודי-הרגלים אשר סבל אבידות ואשר התנגדות האויב מנעה אותו מלכבוש את היעד. ובדומה לאלו — עוד בעיות אחרות, שמצאו פתרון תודות לתיאום ולשיתוף המהודק בין שתי החטיבות. פתרון זה סייע לכך שכבר בשעות המוקדמות של אותו בוקר עברה חטיבת-השריון בדהרה דרך חטיבת-הרגלים והחלה עושה דרכה ברדיפה אחר האויב הנסוג.

בעיני מפקד חטיבת-הרגלים שחזה במעבר השריון דרך מערכו, היה זה אחד המראות המרהיבים אשר ראה מימיו. אך בוי-בזמן, בשבילו ובשביל כל פקודיו, היתה תנועת-שריון זו גם הגורם המכריע בשבירת התנגדות האויב ובהשגת משימתה של החטיבה. והנה, כל אלה תושגו אמנם

לא רק תודות לקישור היעיל; אך ספק רב אם יכולנו לזכות באותן תוצאות עצמן בלעדיו. יתכן כי גם כאן מענין היה לשמוע את הסיפור מפי קצין־הקישור עצמו, כדבריו לאחר הפעולה. וכך אמר: "דומני שאין צורך להרחיב את הדיבור על חשיבות הקישור — וגם של הקישור ל"רוחב". הדבר החיוני הוא שיידע קצין־הקישור את תפקידו, שיהא בקיא ומתמצא בתמונת־הקרב, שיהא נכון במידת ענוה ושקט ולעולם לא יפול למעמסה על הזולת. בהתנהגותו זו יזכה להערכת המפקדה אליה הוא מסופח; ובכלים המצויים בידו יודא את ביצוע תפקידו".

לכאורה, אין לך דבר פשוט מאלה; בכל זאת — מדוע לא תמיד הולך הכל למישרין? נראה לי שנקל להבין זאת; ושעובדת היותנו כה טרודים וכה עסוקים בשעת הכנת הקרב, ובשעות הקודמות לו — היא הגורמת לכך שלעתים אין דעתנו פנויה לדברים הנראים לעינינו כ"משניים", אך אשר סופם שהנם חשובים.

לא נתכונתי לפרט דוקא כאן, את כל תפקידיהם של קציני־הקישור ואת כל מיני ה"זוטות" הקשורות בביצוע תפקידיהם אלה, כולל תחקירים ודוחות־בכתב שאותם יש להגיש. אך אולי יהא הלקח המזדקר מתוך האפיוזות אשר אירעו בעבר ותוארו בשורות דלעיל, מקור למחשבה עצמית נוספת של הקוראים. ולשם כך לא יכולנו כאן שלא לגרום הרגשות בלתי־נוחות לאותם מפקדי־עוצבות אשר גם הם גוזלים מיחידותיהם את מפקדיהן לצורך השתתפות במפגשי־מפקדים, שתועלתם מוטלת בספק רב; ומעל לכל — לכל אלה העושים שימוש לא־נכון באמצעים היקרים שהוצמדו לרשותם.

יתכן שיהיה מן המאלף באותן שורות בהן תיאר גנרל־מיוזר דא־גינגן — ראש מטהו של פילד־מרשל מונטגומרי בארמיה־השמינית בצפון־אפריקה וב־איטליה ובקבוצת הארמיות ה־21 בצרפת, בימי מלחמת־העולם השנייה — את שיטת עבודתו של מפקדו (מונטגומרי עצמו) בהפעלת קציני־קישור, ואת מידת הערכתו אותם. להלן — אשר כתב גנרל דא־גינגן בספרו: — "אינני יכול לסיים פרק זה, הן בשיטת הפיקוד של מונטגומרי, מבלי להזכיר את השימוש שנהג בקציני־הקישור. מבחינה זו היה הוא ולינגטון שני. הוא נהג לבחור קצינים צעירים אלה תוך הקפדה רבה ביותר, ואכן היו הם בהחלט קצינים מובחרים ויוצאים מן החוויות הבלתי־נשכחות. כאן הייתה זוכה בתמור רגש־אחריות מופלא. הם עשו דרכם לכל מקום, ומעולם לא הושבה ידם ריקם. לשמוע אותם מדוחים למפקדם־הממונה — זו היתה תמיד אחת מן החוויות הבלתי־נשכחות. כאן הייתה זוכה בתמור נה ברורה וחיה של המערכה. ניתן היה לך לחוש את המצב בו נמצאו המפקדים, ומה רוח גייסותיהם. משסיים כל אחד מהם את דבריו היה מונטגומרי נוהג לשלח בו מספר שאלות קצרות ושנונות — והיה זוכה תמיד לתשובות מהירות וחדות לא־פחות".

אמנם, במקרה זה היה המפקד מונטגומרי. אך אין זה מן הנמנע שכזו תהיה הערכת כולנו לענין זה. ומעל־לכל — לקצין־הקישור, זה ה"אמצעי" אשר ביכולתו למלא את הפערים והחללים־הריקים שבידיעת המפקד ובהרגשתו, שעה שהלו נתון בתוך "ערפל הקרב", המונע ממנו את ההתמצאות ואת מתן ההנחיה הברורה ליחידות באותה רוח ההולמת את כונתו.

"אלה הרוצים להכשיר־עצמם להיות מפקדים־במלחמה — חובתם הראשונה היא לעשות־מאמץ כדי להיות בני־אדם הראויים והמסוגלים, במסיבות שאין כלל לשערך מראש, לעמוד כראות במבחנה של התרחשות דרמטית אשר תבוא עליהם, ושבה יצטרכו הם לשאת באחריות, איש־איש בדרגו".

גנרל דה־גול, בנאומו ב"מרכז הלימודים־הצבאיים־הגבוהים" הצרפתי ב־13.11.59.

שמור עשתונותיך - ומעט במטלטליך !

מאת קפיטן ל. ל. ליואין

כיצד היה מעשה זה בימי מלחמת- האזרחים האמריקאית ...?

מטה של היחידה. בעצם תוקעים אותו בתור עוזר לעוזרו של קצין-המבצעים, ומטילים עליו כל אותם תפקידים שאינם קוסמים לקצין-המבצעים עצמו. מצד שני, קצין-קישור הנו אחד מאותם אנשי-צבא ספורים, שביכולתם לספר למפקדם מה נעשה ביחידותיו הנתונות בקרב עם האויב. ולפיכך, המפקד הנבון ידקק מאוד בבחירתו.

קצין-הקישור שיוצג לפני הקוראים דלהלן, הוא מן ה"טיפוס" המשתייך ל"רגימנט-פרשים-משוריין" (בין 3 הגדודים של שריון קל), המסופח למפקדתה של דיביזיית-רגלים אמריקאית מן ה"סוג ה"פנטומי" החדש.

שמור עשתונותיך - ומעט במטלטליך

אינך זקוק למחלקה שלמה כדי שיהיה לך צות-קישור תכליתי. שלושה אנשים שהנם מומחים בהפעלת מכשירי-קשר מאלה העובדים לפי שיטת A M (את"מ = איפנון תנופתי) ושיטת F M (את"ד = איפנון תדירות*) יספיקו לך. ארגן את צותך באופן כזה שתכנית-ברת-ביצוע לשינה-לסירוגין תאפשר לכולם מנוחה מספקת — כמוכן במידה שלא תיפגע היעילות המבצעית. קצין-הקישור חייב להבין שהוא לא רק החוליה החזקה ביותר שבין קצין-המבצעים של הרגימנט ובין זה של הדיביזיה, אלא גם בין קציני-השלישות, קציני-המודיעין וקציני-האפסנאות הרגימנטיים מזה, והדיביזיוניים מזה. הוא איש-לכל-המלאכות.

(*) במכשירי אלחוט הפועלים באיפנון-תנופה מתפשטים הגלים כגלי-קרקע-זורקיע, אינם סובלים ממיוסוך אך סוב-לים מתנאים אטמוספריים משתנים ומושג בהם קשר לטוח קצר וארוך. באלה הפועלים באיפנון-תדר מתפשטים הגלים בצורת גל ישיר ולכן סובלים ממיוסוך ע"י תואי-קרקע. מושג בהם קשר לטוח קצרי-חסי, אך תקין בכל שעות היממה ותקופות השנה. יש לכן לראות כעין השלמה בין המכשיריים הפועלים בשני הדרכים.

"את סוסי, בן-אדם, את סוסי!" אל האוכף מזנק שלישר-האישי של הגנרל, ועמו פקודה כי הדיביזיה השמאלית של הקורפוס השלוש-עשרה מארמית הפוטומאק, תוטל להתק-פה. הוא דוהר, בידעו כי המהירות במסירה לת-עודתו של הידיעות והפקודות אשר בידו, יתכן מאוד שתחרוץ את תוצאת הקרב.

כדור שורק בקרבנו, אבל הפרש רק משקע את דרבנותו בבשר סוסו. "יאנקי ארוך! דפוק אותו! דפוק אותו!" צועקים הדרומיים אחד לשני. יריה — והפעם מוצא הכדור בשר-לאכלה. דם זורם מרגל במכנס כחול, אבל הפרש מבקש לעבור בשטח בו עבותים הצללים, כשזכר דחיפות משי-מתו — היוקד עתה בבשרו — מדרבן אותו. בדרכו הוא נתקל במהמורה שבדרך, במכשולים; גדר צצה כנגדו. קפיצה, נחיתה עזה, ושוב קרקע מוצקה מתחת לרגלי הסוס. והנה — סוף-סוף! הדיביזיה השמאלית. הפרש מוסר את הפקודות והידיעות שבידו — ומט ונופל ארצה, ממש בעת שהדיביזיה מסתערת קדימה. פרש זה, כמוהו כרוח למפרשי המלחמה.

— והמעשה חוזר ונשנה היום

חזיון זה עשוי לחזור-ולהישנות בימינו: קצין-הקישור אץ-לו קדימה, כשמגן-האוויר אשר לג'יפ שלו מורד, ותיק-המפות משוטח על רגליו מזו-המות הבוץ. קצין-קישור זה — הריהו אמצעי-תקשורת בידי כל מפקד, שהנו ער דיו בשביל לזכור להשתמש בו.

אכן קצין-הקישור, קרוב-לודאי שהנו הקצין המוזהב ביותר, שנבחר בחירה שטחית ביותר — וכרגיל גם הפחות-מוכן לתפקידו — שבקציני-

מושי יותר מנרתיק-המפות במזג-אוויר לח. עפ" רונות-שעוה צבעוניים, פנקס תשדורות, ניר- תשקיפים, מעטפות, ולוחית הנושא דפדפת — משלימים את הדברים הדרושים לך.

מן הרצוי, כמו כן, שתקח עמך ריבוע שקף (כ-36 אינץ' מרובעים), שקצותיו חוזקו מפני התפוררות. דבר זה חוסך לך את ההכרח להניח את ניר-התשקיף שלך על מפת-המבצעים הדיבי- זיונית — מעשה המרגיז אחרים מקציני-המבצ- עים והמודיעין. תוכל להעביר ביתר מהירות נתוני-השקוף על חומר-שקף זה, בין אם אתה נוטלם ממפת המבצעים, ובין אם מהתשקיף המ- קורי.

עיקרו-של-דבר, — קציני-הקישור חייב להיות מצויד בשלמות כאשר הוא מופיע במפקדת הדי- ביזיה — לבל יצטרך להתחיל "לנדנד" בענין הציויד הדרוש לו.

מאחר שיחידתך פועלת עתה בכפיפות ליחידה גדולה ממנה, היא תשתמש בנהלי קשר מסוימים. בראש וראשונה, כמובן, באות הוראות-הקשר של יחידתך ביחד עם צופן-המבצעים שלכם. השג לך את צופן-הקשר של הדיביזיה אליה סופחה יחי- דתך; הוא יסייע לך להצפין ולפענח תשדורות בעצמך, ובכך תחסוך זמן אשר ייגזל ממך אם תצטרך ללכת למפקדת הדיביזיה למען יעשו זאת שם בשבילך. החזק

רשימה של יחידו- תיך, שמות התחנות שלהן, תכפיהן וסימון קוי החזית שלהן. תור- דקק לאלה ברציפות.

השג העתק מתקן הרגימנט שלך ומצב- תו, באדם ובציוד. מפקדה ממונה עלולה לשאול אותך לפרטים על מספרי אנשים, נשק ורכב, או על צריכת דלק. החוברות המפורטות של בתי- הספר החיליים המ- כילות נתונים כאלה, תבאנה לך בזאת תו-

ולאו דוקא מומחה לשטח-יחיד. אין זה חשוב אם קציני-הקישור מוצא את עצמו מסופח לקורפוס, או לקבוצת-קרב, או לגדוד — או לדיביזית רגלים, שריון או מוטסת. על-מנת שיוכל לשמש בכל יחידה שהיא, עליו להיות תכליתי, מהימן וחרוץ.

המעט במטלטליך — והרבה בתנועותיך

אין לך צורך בשדרה קטנה של משאיות בנות 2½ טון המגושמות והעמוסות לעייפה — ולא בציוד-תקשורת מורכב ויקר. בעצם, די לך בכלי- רכב יחיד, אך אם תזקק לעוד, מצויים כלי-רכב לרוב בעתודת מפקדת החטיבה, שניתן "להפקי- עם". אך האידיאל שלך הוא, שנים: — משאית בת שלושת-רבעי טון, בצירוף ג"פ.

למכונית ה-¾ טון תקח מכשיר-קשר מסוג AM כגון ה-19 AN-GRG או מסוג FM כגון VRQ-1, אם יתמזל מזלך להשיגו. בשביל הג"פ אני מציע VRC-8 מסוג FM — או, מכשיר VRQ-1. במקרה שאין משתמשים בו באותו זמן, קח אתך מערכת-שליטה מטיפוס AN-GRG-6, המור- כבת מיחידה-לשליטה-מקומית, יחידת שלט-רחוק ושפופרת טלפון.

כלי המלאכה

צירוף זה יאפשר תוספת גמישות לצו- תך, ולא ידרוש הרבה מבחינת משקל ומ- קום. מפת-המבצעים שלך צריכה להיות מוגנת על-ידי נרתיק אטום-למים. כן יש להמליץ על כיסויה בשקף דביק, אם אתה עתיד לשהות זמן רב יחסית באזור-מפתך זו. לחומר זה יתרון נוסף, שכן הוא שי-

את כל השטחים החיוניים, ישובי-המפתח, הדרך-כים הראשיות, אפיקי המים. אם אי-אפשר לו לערוך סיור אישי, שומה עליו לעשות, לפחות, סיור על גבי מפה או תצלום-אוויר. סיור שכזה כולל לא רק את השטחים שבסמוך למערך הראשי, כי אם שטח ניכר נוסף — הן לעבר האויב, והן לעבר המתקנים-העורפיים.

כאשר אתה מתיצב במפקדת הדיביזיה, פנה למשרד המבקרים, קבל אישור-כניסה-ויציאה קבוע שיאפשר לך גישה חופשית למרכז-המבצעים, שהנו בדרך-כלל "מחוז-לתחום" לרוב אנשי המפקדה. התיצב במרכז-המבצעים והצג את עצמך לפני קצין-המודיעין או קצין-המבצעים. בדרך-כלל יהיה באהל-המלחמה של הדיביזיה לוח-איכון לקציני-קישור. רשום בו באותיות דפוס את שמך ותפקידך, והיכן ניתן למצוא אותך במהירות. ברר לך היכן הוקמו המדורים השונים של המטה-הכללי ושל המטה-המיוחד של הדיביזיה, למען תוכל ללכת שמה בעצמך או להוליך לשם ללא שהיות את מפקדך. משהקמת מגע זה, דאג היטב לקיים אותו.

עליך לעמוד על המשמר בדבר מקומות-חליפין לצות הקישור שלך — כדי שאם לא יצליחו להתקשר באלחוט ממקום אחד, תוכל להעתיק אותם במהירות למקום אחר. למען יתוקנו ללא שהיות קלקולים במכשירי-האלחוט או בכלי-הרכב, היוודע היכן מצויים הסדנה וצוותי-הבדק-לקשר הקרויים ביותר.

בשעה שהנך במרכז-המבצעים של הדיביזיה, התקן את המכשיר AN/GRA 6 של מערכת השליטה שלך במשולב למכשיר הקשר FM שבמ-שאת $\frac{3}{4}$ הטון או בגי'פ — למען תוכל להתקשר במישרין משם עם קצין-המבצעים הרגימנטי שלך. הדבר שעליך לעשותו עתה הוא להבהיר לך את התמונה הכללית על כך מה עושה יחידתך, היכן היא, אלו הן היחידות שסופחו אליה, וכדומה.

מה עושה יחידתך ?

והרי מספר הצעות בדבר הידיעות שעליך להשיג כדי להשלים את התמונה הכללית האמורה:

- קו-החזית של יחידתך — כפי שהוא עתה וכפי שהוא בתכנון-להבא.

לת רבה, ולבסוף, ודא היטב שקבעת לך אמצעי לזיהוי ברור, נוח לאבחנה, של צות-הקישור שלך. לוח עץ שמימדיו מטר מרובע, או סימן עשוי כהלכה של מוצב-פיקוד, יספיקו לך — כל עוד אלה המחפשים אחריך יוכלו להבחין בהם.

שקוד על טיפוח קשרי-רעות

הופעת ידידותית ונעימה לזולת תעזור לך רבות בזכיה ברחשי-כבוד אצל אנשי מפקדת הדיביזיה. קצין-קישור שקורץ מחומר שכזה, יוכל להשיג עזרה רבה אשר תסייע לאין שיעור לרגימנט שלו. שלוש חובות עקריות מוטלות על קצין-הקישור: עליו לדוח ברציפות למפקדו על פעולותיהן של העוצבות הממונות עליו; הוא מדוח ברציפות למפקדה שאליה סופחה יחידתו, על מעשיהן של יחידות-המשנה שלה; ועליו להיות מוכן להמליץ לפני מפקדו כיצד ובמה אפשר להפעיל את יחידתו. הנהג לוח-זמנים לאחזקה, אשר יקיף את ציוד-התקשורת שלך, כלי-רכבך וכלי-נשקך. אל תפסח גם על נקיונם והופעתם האישית המסודרת של אנשי צותך. החדר במ את התחושה שהם נציגיה של יחידה לוחמת גאה. קבע שרשרת-בכירות, למען יוכל צותך לפעול גם באם תיפגע, עד אשר יגיע מחליפך.

בהזדמן ההזדמנות, ובמיוחד בנסיעותיך אל מפקדת הרגימנט או הדיביזיה, או ממנה, תוכל להפעיל את יזמתך ולשמש "תחנת-מסר" בין מפקדת הרגימנט ואחד מגדודיו. רשום ביומן את כל התשדורות הבאות והיוצא אות; רישום זה מספק לך ולכל המעוניין דיווח שוטף על המצב הטקטי, ומקור לבדיקתו. אף על פי שאנשי צותך ילמדו בעצמם הרבה על אודות המצב, מוטב בכל זאת שתתן להם תדריך יום-יומי. מסור להם את התמונה הכללית, בהתאם לכלל הטוב האומר שעל המפקד לדאוג לכך שפקודיו יהיו מתמצאים במצב.

הקם מגע — וקיים אותו

לאחר שנודע לקצין-הקישור לאיזו יחידה הוא סופח, עליו ללמוד את איזור המבצעים שלו באמצעות סיור-קרקע-ואויר יסודי, עד שידע ויכיר

- באיזו שעה עבר הרגימנט שלך קו זה — ובאיזו שעה נתכנס בשטח הכינוס?
- הנראו סימנים כלשהם לכך שהאויב שמול עמדותיכם מתכוון להפעיל אמצעים כיי-מיים, ביולוגיים או רדיולוגיים?

בדוק תכופות את מפת-המבצעים שלך, כדי לודא כי סימון היערכותן של יחידות הרגימנט שלך נכון הוא ומעודכן. זכור, אתה מסמן מפה זו כמו ידיך. אף על פי שרוב הידיעות שהנן בעלות-ערך באות לקצין-הקישור ממפקדות של דיביזיות ושל רגימנטים, עליך לנצל כל הזדמנות לבקר כל גדוד מגדודי הרגימנט שלך. בצאתך לביקור כזה, אל תשכח לומר לאיש הבכיר שבצותך, באילו יחידות אתה מתעתד לבקר, ומתי בדעתך לחזור. בעת ביקורים בגדודים תוכל להשיג ידיעות מעודכנות על היערכות הפלוגות, ולהודע אם הגדוד נתקל בקשיים בקבלת אספקה, האם הוא מקבל סיוע-אש נאות או אם מקוימת התקשורת בינו לבין המפקדה הממונה עליו.

תן תדריכים לכולם

כאשר אתה חוזר למפקדת הדיביזיה או למפקדת הרגימנט, פנה שוב אל מפת-המבצעים, לר-אות אם מפתך עתה מכילה כבר את הידיעות האחרונות. אם נמצא שם מפקד הרגימנט שלך או אחד מאנשי מטהו, תן לו תדריך על הידיעות שרכשת עד אז. בקש שאף הם יעשו כן לגביך. חילופי הידיעות המתמידים והתכופים מודאים שהכל ידעו את המצב הטקטי, ומבטיחים תיאום-פעולה ויעילות בתוך היחידה.

בצבא של היום מהירות — פירושה: יכולת לעכל חיש מהר ידיעות — ואחר-כך לפעול פעולה-נחרצת. על המפקד להשתמש בכל האמצעים כדי להשיג ידיעות שיסייעו לו להוציא לפועל את משימת יחידתו במהירות ובאבירות מעטות ככל-האפשר.

על המפקדים לדקדק מאד בבחירת קציני-קישור. על קצין-הקישור לאמן את עצמו ואת צוותו לאסוף ידיעות מהר ולהפיצן במהירות-הבזק ליחידתו ולמפקדה הממונה עליה — למען תתאפשרנה החלטות מהירות, בוטחות וקולעות, העשויות להכריע את מאוני-הקרב.

- מקום מוצבי-הפיקוד של יחידות-המשנה האורגניות לה, כולל יחידות מסופחות, כגון פלוגת פלסים-משוריינים או פלוגת רגלים-משוריינים.
- נקודות המגע בין היחידות.
- הזמנים בהם נתכנסה כל יחידה לתוך שטח-הכינוס הראשוני שלה או תפסה את עמדותיה בפאה-הקדמית של איזור-הקרב.
- הרכבה של יחידתך, כולל כל היחידות המסופחות אליה, והיערכותן.
- מספר מהלומות האויר שהוזמנו או תוכננו לימים הקרובים.
- מה העזרה הארטילרית שניתן לקרוא לה לשם סיוע ליחידתך.
- תכנית הפטרול הכללית, כולל פטרולים ארוכי-טוח ואלה הנותרים בעורף האויב.
- מהלומות אטומיות שתוכננו על-ידי מפקד דות גבוהות-יותר.

מוטב שתדע

כאשר מתחיל הקרב, חייב קצין-הקישור להיות מוכן לפעולה. אחד היתרונות הגדולים שהוא נותן לרגימנט שלו מתבטא בכך, שאם לא יפעלו אמצעי-התקשורת, מאיזו סיבה שהיא, סותם מיד קצין-הקישור את הפער הזה — ומתחיל להעביר את כל התשדורות מן הרגימנט אל קצין המודיעין או המבצעים של הדיביזיה. על-כן מצווה עליו מעל לכל כי יחזיק ברציפות את מכשירי-האלחוט שלו במצב המאפשר את תפעולם.

קציני המבצעים, המודיעין והאספקה שבמפקדת הדיביזיה שואלים שאלות רבות. קצין-הקישור צריך להיות מוכן ומזומן להשיב את התשובות הנכונות, או לפחות לדעת היכן להשיגן. והרי אחדות מן השאלות אשר מוטב לו, לקצין-הקישור, שהתשובות עליהן תהיינה מוכנות בכל שעה בפיו:

- אלו יחידות אויב עומדות מול יחידתך?
- האם יש לרגימנט שלך מגע עם היחידות שבשכנותו המידית? היכן, ועם מי?
- לכמה דלק יצטרך הגדוד ה-3 בשביל לעבור את 80 הק"מ, מנקודה א' לנקודה ב'?
- הרגימנט שלך מסר קואורדינטות שלפיהן נמצא הגדוד ה-2 שלכם בנהר. ברר זאת!

בפני אלו בעיות עומד צבא בריטניה ?

דה ודאית היא כי ציוד הכוחות הסובייטיים בכלי-זין אטומיים-טקטיים מתקדם בקצב מהיר. שנית, במידה שהמדובר בכלי-זין, מקובלים — הרי מגמת ההתפתחות הטכנית החדשה היא דוקא לטובתה של ההגנה. שיפורים בתותחנות נ"ט והתפתחויות טכניות שונות, כגון הצעדים הגדולים הנעשים עתה בהפקת טילי, ביטוי קטנים, מיטלטלים וזולים-יחסית — נראה כי מציגים אותנו בפני אתגר חדש לטנק כשליטו של שדה הקרב. ואם יש בשני ספקות אלו ממש כלשהו, הרי יש בהם חיזוק ניכר לדעה, שכבר נזמקה לא פעם בנימוקים אחרים ידועים-למדי, האומרת כי אין להאחז בתפעול כלי-זין אטומיים-טקטיים אלא אם קיימת ודאות-מוחלטת כי כשלה ואפסה כל עצה אחרת...

סיגול גייסות לתפעול באירופה ומעבר-לים כאחד

...עובדה היא כי בעיות-אימון מכבידות על העתקה פתאומית של גייסות המועסקים בתפקידי האופייניים ליבשת-אירופה, אל אותו סוג של משימות שבשבילו, כרגיל, נדרשים גייסות אלה באיזורים כגון דרום-מערב אסיה, המזרח-התיכון ואפריקה. יהיה אימונה-הבסיסי של החייל טוב כאשר יהא, תמיד תצטרך יחידתו לתת עדיפות, בכל רגע-נתון מסוים, לאימון לקראת אותה צורת-לוחמה מיוחדת אחת אשר לה הועדה יחידה זו באותו הזמן...

*

...יתר-על-כן, סבורים אנו כי על אף הקשיים שבאימון הגייסות לקראת מסיבות כה שונות וסותרות — כאלו שבאירופה, מזה, ואלו שמעבר-לימים, מזה — אלה-לנו לשכוח כי לא-זו-בלבד שמצויים עקרונות אימון ומשמעת ראשוניים, המשותפים לכל צורתיה של פעילות צבאית, אלא שקיימת גם מידה מסוימת של דמיון בין האימון לקראת מבצעי התגרות-ותיגרות ניידים לבין האימון לקראת לוחמה אטומית-טקטית. היה זה

(המשך בעמ' 64)

על אחדים משטחי-דאגותיו — השונים ומגוונים מאוד — של צבא-בריטניה, העומד עתה בסימן תמורות גדולות, ניתן לעמוד ממספר קטעים שהועלו מתוך ה"דין וחשבון" המקיף לשנת 1959 של "ליגת-הצבא הבריטית": — החל בבעיות ההגנה האטומית — המשך בנדרש להפעלת כוחות בריטיים מעבר-לימים ובמלחמות "מוגבלות" — וגמור בסוגית ה"פער" בשכר-הקצינים.

שיקולים ללוחמת-אוויר וללוחמת-קרקע

...אם נדבר במושגים מימים-עברו, הרי כיום יש לראות את קו-החזית של בריטניה כנמצא במרחק הגון מעבר-לריין-מזרחה. אילו היתה נשפת אירופה-המערבית ע"י פולש, כי אז היתה אפסית-כמעט התקוה למלט את הממלכה-המאורזת מתוך החורבות. אפילו מבלי שיופעלו אזי כלי-זין אטומיים, לא ניתן היה לחזור על מערכת-האוויר של 1940 — בשים-לב להתפתחותם של טילים-בליסטיים, קצרי-טווח, ולאפשרות השימוש נגדנו במשטחי-שיגור שביבשת-אירופה. נוסף על כך, ערכה של מערכת-הרדאר להתראה מוקדמת — במידה שהיא קיימת וכפי שהיא קיימת — היה פשוט-ביותר, אילו נמצאה זו מרוחקת מאתנו לא יותר מאשר חוף ה"תעלה" — ולא במרכז אירופה עצמה. אכן, נכונה גם הנחה חדשה אחרת: שההגנה-באוויר — כתוצאה מהנהגת השימוש בטילים-מונחים מסוג קרקע-אוויר, וב-עיקר מסוג אוויר-אוויר — הנה כיום כה רבת-עצמה עד שמתקפות-מפציצים בנוסח ה"מקובל", כדוגמת מלחמת-העולם שמאחורינו, ספק אם תהינה עוד בנות-ביצוע בעתיד...

*

...אין זה כלל ודאי, במקרה של התנגשות בין שני צדדים המצוידים במידה-שווה בכלי-זין אטומיים-טקטיים, כי השימוש בנשק זה יהיה לטובת ההגנה דוקא. אם כי מקובל במערב להניח זאת, הרי למעשה רחוק דבר זה מלהיות מוכח; ועוב-

מחלקת רגלים-משורנים בקרב

חלק שני

(רשמים ורשימות מתוך עיון בחוברת-הדרכה גרמנית)

מאת אל"מ י. ואלאך

במדור הראשון של חוברת ההדרכה הגרמנית „מחלקת חי"ר-משורין בקרב" (עיון „מערכות" חוב' קכ"ג) ניתנים בצורה תמציתית ובהירה עקרונות ההדרכה הטובה לגבי הכנת תרגילים מחלקתיים וביצועם הנכון. בין היתר נקבע בהם הכלל החשוב שבצד תשומת-הלב של מנהל התרגיל ושל השופטים לפעולותיהם הטקטיות של חי"מ והי"מ-ים יש להשגיח גם על ביצוע אימון-הפרט של המתורגלים, כולל ניצול נכון של פני-קרקע, שדות-אש, התקנת כונות וכי' — פרטים, אשר לדברי החוברת חשובים באימון הקיבוצי לא פחות מאשר בשעת אימון-הפרט.

לבקרים נאמר באופן חד-משמעי כי עליהם ליצג בנתונייהם את השפעת כלי-נשק האויב כפי שתורגש ע"י הגייסות בשעת הקרב. ענין זה מומחש ע"י שורה של דוגמאות בנוסח „נכון — לא נכון" אשר כמה מהן מובאות להלן: —

— לא נכון: „נפתחה עליך אש-מק"ב מפינת היעד הימנית, בטוח 400."

— נכון: „מסביבך נתקעים קליעי נשק-קל; הנך שומע מספר צרורות מק"ב מהציימין". דבר זה יכריח את המפקד לאכן בעצמו את האויב, לציין את המטרה, לאמוד טוחים ולתת פקודת-אש. כעת בודק הבקר את ביצוע הפרט (התקנת כונות, שדה-אש, תפיסת-עמדה, מחסה וכי') וקובע לאיזו תוצאה משוערת עשויה היתה להביא פקודת המפקד. אחרי-כן מגדיר הוא את הפעולה שפעלו כלי-הנשק של היחידה המתורגלת.

והרי עוד דוגמה:

- לא נכון: „בהתקנת כונות כזו יורה כיתתך לטוח קצר מדי; אינה פוגעת כלל באויב“.
- נכון: „הנך צופה פגיעות אש-כיתתך שם ליד שדרת העצים“ (בעוד האויב נמצא למשל 4 אצבעות ימינה ו-100 מטר הלאה).
- כמובן קובעת החוברת שאין לתת נתונים שהנם מבחינה טקטית בלתי-אפשריים או שלא יתכנו, ולא כאלה שאין כלל אפשרות לדעת אותם. לדוגמה:
- לא נכון: „סוללת תותחים בני 100 מ"מ נמצאת 15 ק"מ מאחורי היער שם; מפגיזה ללא הפוגה את גורת-הגדוד“.
- נכון: „מוצבנו מופגז. הנך שומע את „נגינת“ הפגזים באויר“ (ניתן להמחיש זאת ע"י שריקות).

האמצעים הבאים עומדים לרשות הבקר לשם הדגמת השפעתו של נשק האויב:

- חזיונים שונים לייצוג פגיעות נשק-כבד, ארטילריה ופצצות-אוויר;
- עשן להדגמת פגיעות הארטילריה שלנו אצל האויב;
- גרות-עשן ודודי-עשן לייצוג מיסוך-עשן;
- גרות-גירוי וחומרים ריחניים שונים לייצוג חומרי-לחימה כימיים;
- הבוקות-מגנזיום מסנורות-עיניים לייצוג השפעה אטומית;
- דגלים או מטרות מדגימ-אש אשר מורמים ע"י חיילים בודדים שבצד האויב כדי לסמן את פתיחת-האש ע"י האויב ואת משך האש.

על הבקרים והשופטים להתנהג התנהגות קרבית ממש כמו היחידה המתורגלת. אין להם כל זכויות-יתר כגון עישון או אכילה.

שולחן-החול, אין לותר עליו כעזר-אימון לפני ביצוע כל תרגיל.

מפליא ריבוי תבניות-הקרב הנהוגות במחלקה. אנו פוגשים בצד השורה והשרותים את הדירוג לימין, דירוג לשמאל, ראש-חץ, ראש-חץ הפוך ושרשרת. אותן תבניות (פרט לשרשרת) קיימות גם בפלוגת „רמני-השריון“ (*). רוחב פריסת פלוגה כזו במגע עם האויב מוגדר כ-500–450 מ'. רוחב השרשרת של מחלקת רמני-שריון כ-150 עד 200 מ'.

בטרם אביא דוגמה של מסגרת לתרגילים אציג כאן את רשימת 14 נושאי-השיעורים הכלולים בחוברת. ואלה הם:—

א. מסע, סיור ואבטחה

1. מסע של מח' רמני-שריון במסגרת הפלוגה.
2. סיור-קרב ע"י רמני-שריון, „רכוב“.
3. פטרול-סיור של רמני-שריון, „רגלי“.
4. מח' רמני-שריון באבטחה.

ב. התקפה

5. מח' רמני-שריון כמח'חוד תוך כדי תנועה, בשיתוף עם שריון.
6. מח' רמני-שריון בהתקפה „רכובה“ ובלחימה בתוך עמדת-הגנה של האויב.
7. מח' רמני-שריון בהתקפה „רגלית“ לאחר היערכות ופריצה אל עמדת-אויב.
8. מח' רמני-שריון בקרב-לילה, התקפה „רכובה“ ו„רגלית“.

(*) בגרמנית — „Panzergranadiere“, חיל-רגלים משוריין.

ג. הגנה וקרב־השהיה

9. מח' רמני־שריון כמשמר־חוק.
10. מח' רמני־שריון במערך הגנה.
11. מח' רמני־שריון בקרב־השהיה — קרב־השהיה באורח־קרב נייד.

ד. קרב בתנאים מיוחדים

12. מח' רמני־שריון כפלגת־סער.
 13. מח' רמני־שריון בקרב־יער.
 14. מח' רמני־שריון בלוחמת שטח בנוי.
- תוך עיון בדוגמאות הבאות, יוכחו אנשי ההדרכה שלנו שהמסגרת הטכנית לרישום תרגילים כפי שהיא מופיעה בחוברת זו, שונה מהמקובל אצלנו ואצל חלק מהצבאות הזרים המוכרים לנו. טוב יעשו אם ינסו להשוותה למסגרת המוכרת להם וינסו לבחון את יתרונותיהן של השיטות השונות.
- ראויה לתשומת־לב העובדה שכל התרגילים הללו מבוצעים כתרגילים מנוהלים עם ביום אויב.

תחת הכותרת „המהלך המשוער“ מפירט מהלך התרגיל בסדר כרונולוגי וכלולות בו הוראות והנחיות לכל הגורמים השותפים לתרגיל — למתורגלים, לבקרים, לשופטים, לכוחות ביום האויב, למנהל התרגיל. החוברת מזהירה מפני הכתבת מהלך תרגיל קשיח. במדור הראשון של החוברת מוגדר תוכנו של „המהלך המשוער“ בסעיפים הבאים: — לוח זמנים; נתוני־בקרה; התנהגות האויב; פעולות ונתוני הבקרים; תגובות צפויות של המתרגלים.

והרי לפניכם דוגמה למסגרת של תרגיל: —

מחלקת רמני־שריון בקרב־השהיה — קרב־השהיה באורח־קרב נייד

עקרונות־אימון־ולחימה

1. רמני־שריון מסוגלים במיוחד לניהול קרבות־השהיה באורח־קרב נייד. במסגרת גייסות־השהיה, כשהם מוגברים ע"י טנקים ומשחיתי־טנקים, מוטל עליהם לעכב התקדמות היריב תוך פעולה גמישה, כדי להקל על גייסות שבעורף להיערך בעמדת־הגנה חדשה או בעמדת־השהיה.
2. אורח־הקרב הנייד אינו קשור לעמדות, אך בכוחם של מכשולי־קרקע (ערוצי נהרות ונחלים, מיצרים, רכסים, חלקות־יער בוציות וכד') לסייע באופן ניכר, באשר מכונים הם על־פירוב את הלם האויב לכיוון מסוים. בדרך כלל ינוהל אורח־קרב נייד גם בשטחים שבין עמדות־ההשהיה.
3. היות ובקרב־ההשהיה יהיו כוחותינו בדרך כלל נחותים, חשוב להפריע את התקדמות האויב ולבלבלו ע"י פתיחת־אש מוקדמת של כל כלי־הנשק היעילים, תמרוני הטעיה והתנפלויות־פתע משטחים מחופים. כוחות ההשהיה לא יכנסו לקרב מטוח קרוב ביותר.
4. לעתים יהיה על מפקד מחלקת רמני־שריון, ביחד עם טנקים ומשחיתי טנקים, לנהל עצמאית את הקרב בגזרה רחבה. הוא עומד אז בקשר אלחוט רצוף עם ה"מ"פ וה"מ"כים שלו.
5. ע"י הפעלה אגפית של כיתותיו — הן במסגרת מחלקתו והן לשם סיוע למחלקות שכנות — ניתן להגביר את השפעת כלי־נשקו במידה ניכרת. בעת התנועה לאחור יחפו נושאי־

הגייסות המשוריינים הדדית. לאחר הזזת הכיתות לצדדים, מאחורי מחסה, ניתן להילחם באויב מחדש מכיוון בלתי צפוי. טקטיקת-סרט-גומי גמישה — זינוק לפנים ורתיעה לאחור — מבטיחה הצלחה רבה ביותר, אך דורשת ניצול זריז של מצב וחדות ביצוע.

ה"מ"מ ישים לב לנקודות הבאות ויתחשב בהן בפקודותיו:

— פתיחת-אש בנשק הסיפון — מוקדם ככל האפשר; נושא-גייסות משורין בעמדת צריח; תפיסה מתמדת של עמדות חליפין כדי לביים נוכחות כוחות חזקים יותר; צריכה גדולה יותר של תחמושת 20 מ"מ ותחמושת מקלעים; ניצול מושכל של פני הקרקע; שמירת מגע עם האויב בכל התזוזות.

— על כל רמן-שריון לדעת שהוא נתמך ע"י טנקים, נשק-כבד, ארטילריה ותותחים נ"ט שאף הם מקדימים לפתוח באש תוך שימוש בכמות גדולה של תחמושת. הם נותנים לו את המשען לקרב שלו.

— להפעיל סיורים כדי למנוע הפתעה ע"י האויב.

— רצוי לקבוע, במשוער, את משך ניהול קרב-ההשהיה. הוא תלוי בזמן הדרוש לכוחות העורפיים לשם יצירת כוננות-הדיפה.

— כשמופעלים פלטים תחת-פיקוד (להקמת מחסומי-עצים-ומוקשים, פיצוצים וכו') על רמני-השריון לאבטחם. בעת התקפות-נגד יש לעקוף את המחסומים בקשת רחבה. התקפות שמטורותיהן מוגבלות, המבוצעות בעיקר ממחפה אגפי, יעילות לעתים כשהן מופעלות זמן קצר לפני תזוזה-לאחור מתוכננת. הן יוצרות אנדרלמוסיה אצל האויב ומונעות את זינוק-הרדיפה המידי.

— את תנוחת העמדות העורפיות המתור-כוננות, את הגזרות בהן יחידות ההשהיה נסוגות אל כוחותינו והדרכים אליהן — יש לסייר.

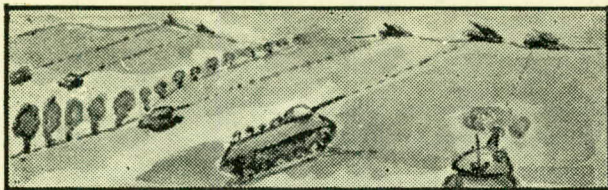
— התנהגות בעת זינוק-אויב מפתיע, כיוון ההתחמקות, ניצול פני-הקרקע. כנגד בלה יש לפעול בכל האמצעים!

— גורלם של כל-יורכב ניזוקים; דאגה לגיריתם בעוד מועד, כי בקרב-השהיה אין כל אפשרות של תיקון בשדה-הקרב. כוחות ההשהיה מילאו את תפקידם אם השוו את האויב פרק זמן המספיק כדי לאפשר ליחידות עורפיות להקים עמדות חדשות. כאשר יחידות אלו תוכלנה לקבל על עצמן את ההגנה, יוסגו כוחות ההשהיה אל אחורי "הפאה הקדמית של הגנה" בדרכים שנקבעו מראש*).

8. יצירת קשר מבעוד מועד לשם קביעת זמני המעבר ותיאום סימני-היכר — הכרחית. כל המפקדים דואגים להבאה לאחור של כוח-האדם והרכב במלואם ומתיצבים בפני הממונים עליהם, לאחר

* שים לב! במינוח וכמוכבן בתפיסה המבצעית הגרמנית לגבי כוחות ממונעים לא קיים יותר המושג "קו הגנה עיקרי" המציין קו מוגדר. לעומת זאת קיים המונח "הפאה הקדמית של ההגנה" המתייחס כמוכבן למרחב מוגן.

פלוגת רמני-שריון, הנלחמת במסגרת יחידת השהיה, נסוגה מעמדת ההשהיה הראשונה. משימתה להשהות את התקדמות ה־אויב באורח־קרב נייד. יש ידיעות על כוחות־אויב משוריינים

ו־חִי"ר ממוכן אשר חודיהם נמצאים בתוך חלקות היער לפנינו. מחלקה מס' 1, בשיתוף עם מחלקת טנקים, פועלת בגזרת הפלוגה משמאל ותפסה עמדה מאחורי הגבעות, כאשר משימתה לסגת — רק תחת לחץ־אויב עדיף — באורח־קרב נייד אל עמדת ההשהיה השניה הנמצאת כ־8 ק"מ מדרום לכאן. בזאת יש להחזיק בכל תנאי עד מחר בערב, כדי להרויח זמן להקמת עמדת הגנה יותר בעורף. סיוע ע"י ארטילריה; קציני־תצפית קדמי עם מחלקה מס' 1 (באם מחלקת טנקים איננה בנמצא, יש ליצגה בכל מקרה ע"י דגלים).

אויב: מח' רמני-שריון על נושאי־גייסות משוריינים, בקרים עם חוזים ורימוני־עשן. שמות־כיסוי־קוד לא הוכנסו למען הפשטות בפרק "מהלך משוער". בזמן ביצוע התרגיל יש להכלילם.

מהלך משוער

משך התרגיל: 3 שעות.

נתוני פתיחה: מח' רמני-שריון ו־מח' טנקים תפסו עמדות־אש מחופות היטב עם שדה־אש גדול; עמדות־חליפין סוירו, כלי־הרכב מוסוים. כל המפקדים צופים במאומץ צפונה לעבר האויב. מפקדי המחלקות כבר סקרו את השטח לאחור — בעזרת משקפת — כדי לקבוע עמדות לנסיגה ולהתנגדות מחודשת (ראה מרשם).

נתוני בקרה: "לפניך, בקצה היער, מתגלים טנקי אויב עם חִי"ר, רכוב", בנסיעה איטית דרומה.

אויב: 4 נושאי־גייסות משוריינים בשרשרת.

ביום: חוד משורין של אויב עם חִי"ר "רכוב".

המ"מ נותן לקציני־תצפית־קדמי סימן להפעיל את הארטילריה נגד האויב, כדי להפריד את החִי"ר מהטנקים. במקביל — פתיחת־אש ע"י מח' הטנקים על טנקי האויב.

נתוני מנהל התרגיל: עם פתיחת אש הארטילריה שלנו קופץ חִי"ר האויב מהטנקים ומוסיף להתקדם רגלית. 2 טנקי אויב חוטפים פגיעות ישירות ובווערים, 2 הנותרים חוזרים לתוך היער. מ"מ רמני-השריון פוקד באלחוט: "...נשק־סיפון בתחמושת נפיצה — אש על חִי"ר האויב".

בקרים מתארים בהתאם לפקודות־האש וציוני־הטווחים את המקום המשוער של הפגיעות, מכריחים ע"י כך את המ"כים והמ"מים לבצע תיקוני־אש לשם השגת יעילות־אש גדולה ביותר.

נתונים: "חִי"ר האויב נסוג באבידות לתוך היער".

המ"מ מצוה לתפוס עמדות־חליפין.

בדיקת השופטים: האם מבוצעת החלפת העמדות תוך כדי חיפוי הדדי; האם מאבטחת מחצית המחלקה עד שנושאי־הגייסות הנותרים שוב מוכנים לפתיחת אש. יציאה מהעמדות לאחור, כניסה מוסתרת לעמדת־חליפין. נשק־הסיפון יבלוט רק במידה הדרושה למתן אש מעל המחסה. חלוקת גזרות־תצפית, קשר.

נתוני בקרה: רק הגיעו נושאי־הגייסות המשוריינים לעמדות־החליפין ומונחת אש

ארטילרית אויב על העמדות הקודמות, ובזמן מגיח האויב מחדש מתוך היער: בראש 15—10 טנקים וביניהם לפחות פלוגת חי"ר אחת.

המ"מ פוקד על פתיחת-אש. מח' טנקים יורה אל טנקי האויב ונושאי-הגייסות בנשק-הסיפון שלהם אל החי"ר; קציני-תצפית-קדמי מוריד אש ארטילרית על גל ההתקפה של האויב. אויב: 4 נושאי-גייסות משוריינים, מח' רמני-שריון בהתקפה רגלית. בדיקת השופטים: גיהול קרב-האש, ריכוז נשק-הסיפון והמקלעים לשם הגדלת ההשפעה על המטרה. המקלעים, על הקרקע, מחליפים עמדות כמו נושאי-הגייסות, כדי לביים כוח גדול יותר. בכל פעם יש לירות מעמדות חדשות.

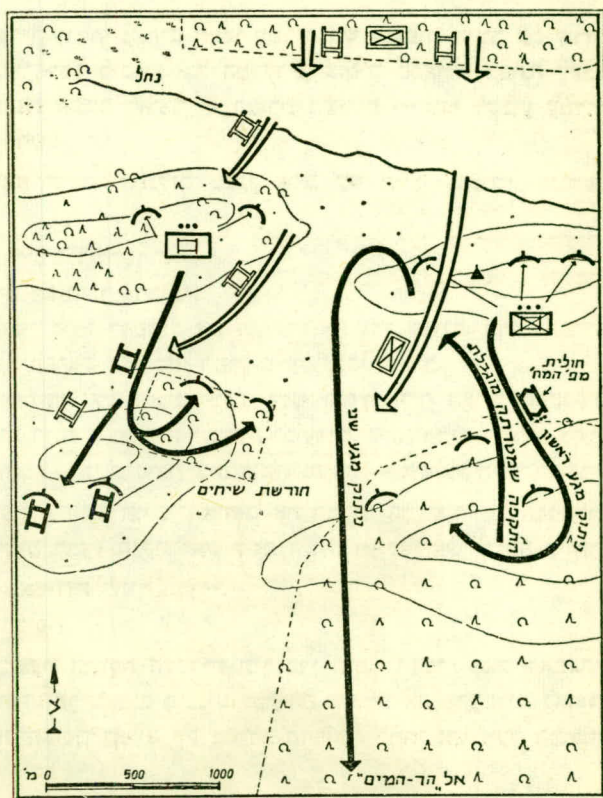
נתוני מנהל התרגיל: טנקי האויב פורצים בנסיעה מהירה לעבר הטנקים שלנו, אחדים נפגעים ומשתתקים. הטנקים שלנו נסוגים אל מעבר לגבעה לעמדות-מארב ונלחמים באויב מטוח קצר ביותר כשהוא מתגלה מעל לקו הרכס.

מחצית הטנקים שלו בוערת לפני שהוא מצליח להשמיד טנקים שלנו, והנותרים נפגעים בנסיגתם. חי"ר האויב התקרב עד 400 מ' בקפיצות בודדות מחופות. מ"מ משדר לקציני-תצפית-קדמי: "...עשן על שפת היער, אני אתקוף 'רכוב' את חי"ר האויב". כאשר ענני העשן הראשונים מונעים את הראות מתוך היער, בו נמצאים — לפי השערת המ"מ — כוחות שריון נוספים, משדר המ"מ למכ"ם: "...התקפה על חי"ר האויב — שרשרת — נועז". נושאי-הגייסות מזנקים בחזית רחבה מתוך העמדה, עולים על האויב כשהם יורים במקלעים ורובי-סער (נשק-הסיפון תוסך תחמושת, כי יתר כלי-הנשק מספיקים עתה). רמני-השריון מטילים רימוני-יד, נושאי-הגייסות דורסים את האויב בנסיעת שתי הערב. להבירורים מגבירים את ההשפעה נגד אויב עיקש מאחורי מחסה.

נתוני מנהל התרגיל: הת-קפת האויב נשברה. מח' רמני-השריון נסוגה מיד אל אחורי הרכס וממתינה להתקפה חדשה. נתוני בקרה (לאחר שהמח-לקה מיכנה שוב לקרב-אש): "התקפת אויב מחודשת מחצי-ימין, 30 טנקים עם חי"ר 'רכוב', אחריהם חי"ר 'ברגל', בחזית רחבה. מסביבך יורדת אש אר-טילרית".

מ"מ משדר לפלוגה: "...משפת-היער לפנינו — 1200 — התקפת אויב של 30 טנקים, כוחות חי"ר חזקים עם סיוע ארטילרי...". נתוני מנהל התרגיל (תשובת הפלוגה): "...נתק מגע מיד לאחר שהאויב יצח את הנחל — מח' מס' 2 ו-3 מחפות".

מ"מ רמני-שריון ומ"מ טנקים נדברים ביניהם בדבר ניתוק ה-מג. הראשונה תצא מח' הטנקים לכיוון חורשת-השיחים ותתארגן

לחיפוי כדי לקלוט את נושאי־הגייסות היותר־מהירים מימינה*). משם יוסיף להתנהל קרב ההדיפה. בינתיים נמשך קרב־האש נגד האויב המתקדם כפי שתואר לעיל. כאשר הגיעו טנקי האויב לנחל מנתקים הטנקים שלנו מגע. מ"מ רמני־השריון מנחית ע"י קצי־תצפית־קדמי עשן לפני הטנקים התוקפים; אלה נעצרים (העשן נספג לתוך הטנקים ומסכן את הצותים). לאחר תשדורת מ"מ טנקים: — "חיפוי־האש מוכן" — נסוגים גם נושאי־הגייסות ותופסים עמדות חדשות.

בדיקת השופטים: ביצוע ניתוק המגע, אבטחה הדדית, 2 נושאי־גייסות נשארים מוסתרים בעמדות־אש, שנים נוסעים במהירות לאחור, קולטים את הראשונים וחוזר חלילה עד תפיסת השטח בו יופעלו מחדש. אם יש זמן לכך, מניחים רמני־השריון מוקשים אחדים בנתיב ההתקדמות המשוער של האויב.

כאשר טנקי האויב עוברים את הרכס, פותחים הטנקים שלנו באש, נושאי־הגייסות שותקים כי הטוח גדול מדי.

נתוני מנהל התרגיל: בלוחמת שריון־בשריון מפסיד האויב כמעט את מחצית שריונו, כי הוא מתקרב במגולה אל עמדות מוסתרות; גם 2 טנקים שלנו חוטפים פגיעות ישירות ומשתתקים. השאר נסוג אל מאחורי קפלי־הקרע משמאל לנושאי־הגייסות כששריוני האויב בעקבותיהם.

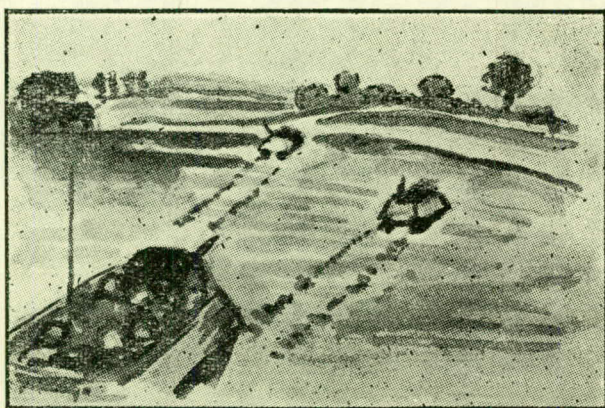
תשדורת מהפלוגה: "...רמני־שריון ופלי טנקים תוקפים אויב באיגוף ימני והודפים אותו אל מעבר לגבעות לפנינו. התחלת ההתקפה — בעוד 5 דקות עם מכת־אש ארטילרית. לאחר השגת משימת ההתקפה — ניתוק מגע במהלך אחד עד לקו, הרה־מים" (2) ק"מ מאחורי העמדה הנוכחית).

לאחר פתיחת האש הארטילרית יוצאים נושאי־הגייסות להתקפה כמתואר בחלק הראשון. מח' טנקים נלחמת בטנקי האויב מאחורי קפלי־הקרע. נושאי־הגייסות מגיעים אל העמדה הקודמת ורודפים באש מרוכזת של כל כלי־הנשק את האויב הנסוג בבהלה. תשדורת המ"מ לפלוגה: "...היעד בידי, מנתק מגע בהתאם לפקודה".

נתוני מנהל התרגיל: ע"י התקפה זו שמטרתה מוגבלת, עורער האויב באופן ניכר וכוח־ההלם שלו נחלש. כיון שנאלץ להפעיל מחדש את סיווריו הושג רוח־זמן, כך שיחידת ההשהיה יכולה להיערך בקו הרה־מים" ללא הפרעות. מח' מס' 3 מסירת ומאבטחת לעבר האויב ושומרת מגע עמו.

נושאי־הגייסות נוסעים בתבנית רחבה לאחור עד לקו הרה־מים".

(*) תפיסה זו ראויה לתשומת לב!

לשאלת הדגם הרצוי של נושא-הגייסות*

המשורין

(השגות למאמרו של הקפיטן נ. א. שאקלטון *)

מאת ל. חרמש

רכב, כגון לוחלים מיוחדים לסיוע בנוסף לאלה שנועדו להסעת גייסות?

ג. השאלה הבאה עליה יש להשיב היא: מה גודל היחידה המוסעת על כל כלי-רכב? האם כיתת רגלים-משורנים או שמא רק מחציתה, דהיינו, כיתה על שני כלי-רכב? או שצריך אולי להבטיח בכלי-הרכב מקום ליותר מכיתה?

ד. ולבסוף, עלינו לברר מה מידת ההגנה שאנו דורשים משריונו של הרכב — וכנגד מה.

עד כאן — העליתי את השאלות. ואם כי לכל בעיה מוצגת פנים רבות, לכאן ולכאן, לא נכנסתי להנמקות והסברים כדי לא להרחיב את היריעה; אך מקוה אני כי הקורא יבין מתוך סיכומי זה גם מה הם השיקולים השונים.

אם כן, כיצד ייראה הדגם הרצוי של נושא-גייסות-משורין?

בראש וראשונה עלי לקבוע כי רואה אני את חילי-הרגלים המשורין כחלק אינטגרלי והכרחי לכל צות-קרב משורין, ומקומו בצד הטנקים ויתר כלי רכב-הקרב המשורין.

היות והמהירות והניידות הן מסימני-ההיכר

מאמרו של הקפיטן נ. א. שאקלטון "רגלים על זחלים", הנושא בעיקרו אופי אינפורמטיבי, מעורר שאלה רצינית ביותר: מהו הדגם הרצוי של נושא-הגייסות-המשורין? אמנם בסקירתו מזכיר בעל-המאמר דגמים מספר הן מהעבר והן מהמזמן בשימוש כיום, ואף כאלה הנמצאים עדיין בשלבים של פיתוח (אם כי רשימת הדגמים השונים איננה שלמה); אך כדי להשיב על שאלתנו יש להבהיר תחילה עוד נקודות אחדות, אשר נודעת להן השפעה רבה על עיצוב צורתו ותכונותיו של נושא-גייסות.

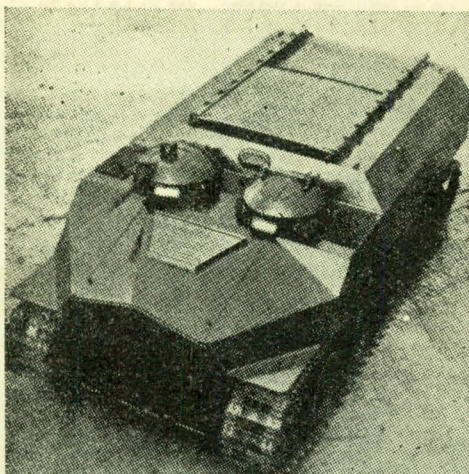
א. הנקודה הראשונה — והמכרעת ביותר — טמונה בעצם הצגת השאלה: מה הנה תעודתו של נושא-הגייסות-המשורין? האם הוא, כדברי המאמר, "אינו אלא משאית משורנית, שהותקנו לה זחלים" — או האם דורשים אנו שיהיה יותר מזה? האם כל יעודו הוא לאפשר ניידות וכושר-צליחת שטחים, בדומה לאלה של טנקים, בכדי שניתן יהיה להביא את חילי-הרגלים שבצות-הקרב המ-שורין אל קרבתה, על מנת שממנו והלאה יתחיל את הלחימה הרגלית (וזאת — בסיועם וחי-פנים של טנקים, וכן של חילות וזרועות אחרים)? או שמא רוצים אנו לא ב"משאית משורנית" בלבד, אלא בכלי-רכב שיכול לשמש גם כרכב-קרב, ושניתן ללחום בשיתוף אתו ואף מתוכו?

ב. קשורה קשר-הדוק עם שאלה זאת הנה בעיית חימושו של נושא-הגייסות המשורין. האם זיונו מכוון להגנה עצמית בלבד — או האם מיעדים אנו אותו גם למטרות תוקפניות, ולתפקידי סיוע לרגלים-משורנים? מהם סוגי-הנשק שנתקין עליו? כיצד נמתקן נשק זה? האם צריך להיות חימוש אחיד לכל נושאי-הגייסות — או שמא צריכים אנו, ברמות השונות, לסוגים שונים של כלי-

השגותיו של ל. חרמש — אשר הועלו

בעקבות מאמר שנתפרסם ב"צקלון" — הריהן "השגות" במובן הכפול של המלה. מצד אחד, אלו הן השגות במובן של ביקורת, החולקת על אחדות מהנחותיו של אותו המאמר עליו מגיב ל. חרמש. אך ברשימתו קובע הלו גם השגות יסוד — דהיינו, מושגים וקניימיהם להערכת צרכיה וצויייה של לוחמת רגלים-משורנים. בעצם, הנקודה העיקרית בה הוא חולק על מאמרו של קפ' שאקלטון הנה אפילו לא כליכך בדגם-הרכב כאשר בתפיסת היסוד של לוחמה זו. שכן מחייב ל. חרמש ללא סייג שימוש בהסתערות משורנית של רגלים אלה, בכל מקרה בו יתכן הדבר לפי נתוני המצב הטקטי.

(*) "רגלים על זחלים" — ב"צקלון" מס. 80, נובמבר

„בובקאט“ הקנדי, מהחדשים שברכב מסוגו.
שריון-הגג — ניתן בקלות להוזיז,
כדי לאפשר פעולה מהרכב.

הוא כלי-רכב שנועד לכיתת-רגלים אחת.

— אם לא נרצה לסרב לאת נושא-הגייסות-המשורין יתר על המידה — יהיה עלינו להסתפק בשריון הנותן הגנה בפני אש נשק-קל ורסיסים. נשאלה השאלה, האם צריך להיות לו כיסוי ראש נגד רסיסי רסיק-אוויר, מרעומי קורבה וקרינה גרעינית?

קפיטן שאקלטון מונה אמנם מספר מגבלות לדגמים של נושא-הגייסות-המשורין הסגורים-חלמעה — אך בסופו-של-דבר מגיע הוא למסקנה שאין להימנע מפתרון זה, ואף מביע את תמחונו לכך שהרוסים פיתחו בכל זאת נושא-גייסות-משורין בלתי-מכוסה. היות ואין הוא גורס את התפיסה של לחימה מעל גבי הוחל, אין הוא רואה כמובן את החסרון הגדול שבהפיכת כיתת-הרגלים שבתוך הרכב הסגור לפסיבית, כשהיא נתונה במצב של אי-יכולת להילחם מעל גבי הרכב. לעומת זאת, לא נוכל להתעלם גם מהחסרונות של רכב-קרב פתוח. גם אם נעלים עין מסכנות הקרינה הגרעינית, הרי נשאר בעינו הסיכון אפילו במעבר שטחים הנתונים להפגזה

(*) ואמנם, ישנם כבר צבאות לא-מעטים — מן האמריקאי ועד הגרמני — שעשו כן, או העורכים ניסויים במגמה זו. — המעיר.

האופייניים של הכוח המשורין, יקרה לא-אחת כי מוטל על חיל-הרגלים המשורין לבצע משימות-קרב גם תוך-כדי תנועה ממונעת — ולא דוקא לאחר הירידה מהרכב. ברם, גם לאחר שירדו הרגלים מהזחלים, נועד מקום נכבד לכלי-הרכב במתן סיוע-צמוד לרגלים ע"י כלי נשק-הסיפון הממותקנים עליהם.

כדי שנושא-הגייסות-המשורין יענה על דרישות אלו חייב הוא להיות בעל התכונות הבאות:

— זחלילי-מלא, כדי שישתתף לטנקים בכושר תנועתו ובכושר צליחת-השטח שלו.

— בעל חימוש כזה שיאפשר לו לגבור תוך-כדי תנועה על התנגדות קלה של אויב, כולל שריון קל; וחימוש זה חייב לאפשר מתן חיפוי יעיל לרגלים בלחימה הרגלית שלהם. על-כן אין ספק שהפתרון המתאים הוא כלי-נשק אבטומטי מסוג המקלע-הכבד (לדוגמה, מקלע 0.5) או תותח-קל (לדוגמה, תותח בן-20 מ"מ). צריך לקחת בחשבון שבעוד שהתותח-הקל הוא רבי-מידות ומסורבל יותר מאשר המקלע הבינוני או הכבד — ובכך ניתן לראות את המגרעת שבו — הרי תחמושתו רב-גונית יותר מזו של מקלעים. אין ספק שברצוננו לאפשר תפעול כלי-נשק זה במידת-האפשר לכל הכיוונים, ולכן יש לראות את הפתרון המתאים — כפי שקיים כבר בצבאות מספר — בהתקנתו בתוך צריחו, הנמצא בחלק הקדמי והעליון של כלי-הרכב.

(כמובן שחיל-הרגלים-המשורין הכרחי שיוכל להביא עמו את נשקו המסייע בכל עת ובכל תנאי-קרקע, ובקצב-תנועה השווה לקצבו-הוא. דבר זה יביא בהכרח לידי הנהגת נושא-גייסות הממותקנים במיוחד לכלי-נשק מסוימים אלה — לדוגמה, בשביל הצבת מרגמות, מסוג וגודל שונים ולרמות השונות *).

— אשר לגודל היחידה שיש להובילה

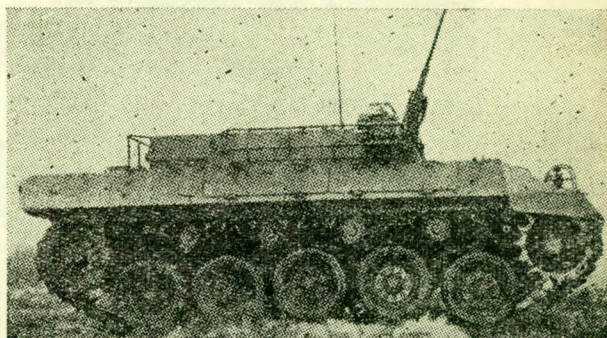
ולסגירה. המצב השגרתי יהיה אז נסיעה ברכב ש"כיסוי-הראש" שלו פתוח — כשהכיתה מוכנה בכלי-עת לפעול מעל גבי הוחל; ואילו סגירת "כיסוי-הראש" תבוצע אך ורק בשעת הצורך בכך, ולפרקי-זמן מוגבלים בלבד.

לסיכום: דגם נושא-הגייסות-המשורין הרצוי בעיני שונה מזה המוצג ע"י קפיטן שאקלטון — יען כי הוא משרת גם יעוד שונה; וכך נראה לי הדגם המבוקש:

- זחילי-מלא;
- מיועד לכיתת-רגלים;
- בעל נשק-סיפון (מקלע-כבד בן 0.5 — או תותח-קל אבטומטי בן-20 מ"מ) המוצב בתוך צריחון;
- בעל שריון כזה שעוביו יעמוד בפני אש נשק-קל ורסיסים (ולא יותר מזה);
- "כיסוי-ראש" בלתי קבוע, הניתן לסגירה ו-פתיחה — והמצב השכיח של הרכב יהיה "גג-פתוח".

כן יהיו בודאי מצויים, בצדו של רכב-נושא-גייסות תקין כזה, גם זחלים יעודיים: לנשק-מסייע לרמות השונות, ולתפקידים אחרים בצות-הקרב המשורין — כגון זחלים מיוחדים למהנדסים-משוריינים, וכד'.

רגילה — ועל אחת כמה וכמה במעבר שטחים המופגזים בפגזי רסיקי-אור בכלל, ובפגזים בעלי מרעומי-קורבה בפרט ובמיוחד. כדי לאפשר, מחד בנושא משורין אחד, נעשו בנוגע לכך נסיונות לא-מעטים בצבאות שונים. דומני שמכל הבחינות של תפעול ושליטה — הגמיש והתכליתי ביותר גיסא, את הלחימה הפעילה של כיתת הרגלים כולה מעל גבי הוחל — ולתת לה, מאידך גיסא, הגנה מתאימה בשעת צליחת שטח מופגז — נראה לי שוב הצורך בהתקנת "גג" שניתן לפתיחה

עיקר השוני שב-M-39 (ארה"ב — נהוג בצבא מערב-גרמניה עכשיו) לעומת זחלמי מלחמ"ע 2 הוא בהיותו זחלי-שלם — אך עודו פתוח.

על שמרנות וגמישות במחשבה הצבאית

(המשך מעמ' 27)

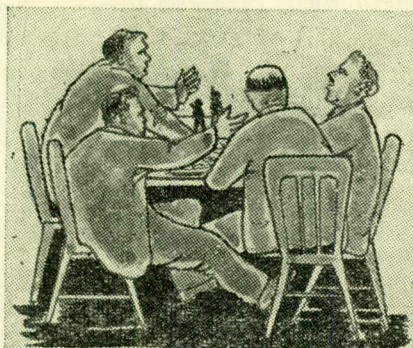
באותם טוחים, ובאותו קצב, שתובעים הזמן וה-מרחב, — בכל התהליך הארוך והמורכב הזה, השכלנו לשמור על המזיגה הנכונה בין שמרנות וגמישות, בין יציבות ודינמיות. ואף אם יצירת מזיגה זאת ושמירה על שיווי-משקל זה, לא תמיד היו בגדר מלאכה קלה, הרי בסיכומי-של-דבר בוצעה מלאכה זו בהצלחה.

האותות בעולם ובמרחבנו מבשרים שיהיה על כוחותיה המזוינים של ישראל לעמוד בפני שלב-התפתחות חדש. ניתן לשער כי הפתרון בדרך-הסינתזה, אשר עמד במבחני-העבר, ידריכנו גם לקראת הבאות.

סא"ל (מילואים) ד"ר י. בר

גם ההסטוריה-הצבאית העתיקה שלנו, ועוד יותר זו החדשה, כוללות דוגמאות רבות ומאל-פות של אותה היאבקות בין שמרנות וגמישות אשר התנהלה תמיד ומתנהלת עד היום, בכל הגופים הצבאיים, כגדולים כקטנים.

לא נפרזי אם נאמר שבכל שלבי ההתפתחות שעברו כוחות-הבטחון העבריים — מ"השומר" עד ארגון-ה"הגנה", בהפיכת ארגון זה ממסגרת רופפת למכשיר צבאי לאומי, ובהפיכתה אח"כ מגוף מליציוני-בעיקרו לצבא ממלכתי-סדיר, ובסופו-של-דבר בטיפוח צבא זה לקראת כושר לממש את האסטרטגיה-ההגנתית הכללית בשי-טות אופרטיביות וטקטיות יזומות המותאמות

הזמנה למשחק

מאת ס. א. ל.

אורחי זה עתה סיימו לאכול את הארוחה, ולמראה הצלחות ה"מנוגבות" היתה אשתי ראויה בהחלט לשבת. חילקתי סיגארים מארצו של "אנקל סאם", ומראה פניהם של הגברים הביע נחת. אך לא לאורך זמן: נושא שיחתן של הנשים וצחוקן הצורמני הביאו לידי מחשבות אשר בודאי גם ידידי היו שותפים להן. הצעתי, איפוא, שנצא אנחנו, הגברים, ונסתלק לחדר הסמוך.

ומיד ניסיתי להעלות בזכרוני היכן שמו הילדים את ה"דומינו". אם לא אמצאנו, הרהרתי, אביא את ה"הדוק", או אולי נשחק ב"ריכוז"? כן, ל"ריכוז" ודאי יסכימו כולם. הרי זה כה קרוב לעיסוקיהם היום-יומיים... דובי קם הראשון ושם פעמיו לחדר האחר — ומיד בעקבותיו, לאחר שהצליח להשתחרר מחיבוק-לפיתה של אשתו, הגיח גם צביקה. אורי קם ללא אומר אך נאלצתי לתמוך בו קמעה, מפאת שפע הזלילה שזלל.

מובן שבשום פנים לא מצאתי את קלפי ה"ריכוז", והעליתי את הסברה שמוקי, הכלבלב שלנו, חשק בהם ולועס אותם מפעם לפעם. ישבנו דקות מספר אובדי עצות, לאחר שרעי סירבו בכל תוקף לשחק משחקים אחרים. טענתם היתה ש"זה נמאס לנו כבר", וכי "בבית יש לנו גם כן"...

אם נכון הוא שחיילים לעולם אינם נואשים, הרי שהוכחנו זאת שוב. השיחה התגלגלה חיש אל העבר; ומה הפליאה? הרי עצם התכנסותנו כאן נעוצה היתה בידידות שבשלה בשנות שירות בצבא. דובי ניסה לספר בפעם האלף איך נדפק לראשונה עם פלוגתו על מוצב "שן", שהיה חפור ומבוצר כהוגן. צביקה, גם כן בפעם האלף, ניסה לשכנע אותו שהאשמה היתה בו-עצמו, מפני שלא תכנן כהוגן את התקפתו. הויכוח הלך והחריף, וכיון שאין לך דבר מעורר-קנאה יותר מפגיעה בכבודו של מפקד, הצלחנו רק בקושי למנוע תגרת-ידיים — גם זאת בפעם האלף.

הייתי היחיד מבין הארבעה שעדיין שירת בצבא. תפיסתי את הנושא הצבאי היתה בהכרח מקצועית יותר, והיתה קימת בי הנטיה לנתח כל תופעה "מקצועית". הבטתי בשמך-בוז אל המתוכחים וכבר נכון הייתי לסכם את התרשמותי ומסקנותי מדבריהם — גם זאת בפעם האלף. אלא שלפתע עלה בי רעיון דמיוני-במקצת. אמרתי: —

"חבריה, יש לי רעיון! הבה נצייר לנו יעד מבוצר, כפי שדובי יעלה אותו בזכרונו, שידמה לאותו יעד מפורסם. צביקה ינסה לתקוף את היעד עם פלוגה כביכול — ודובי יהיה המתגונן".

ראיתי מבטית-מיהה בפני כולם; אך כיון שלא דחו מיד את הצעתי, התאוששתי והמשכתי במרץ:

"אורי ואני, נהיה השופטים משני הצדדים. אורי יהיה שופט של דובי ואני של צביקה. על כל מהלך יש למסור תחילה לשופט, ובהתעצות-שופטים יוחלט מהן תוצאותיו".

הכל הריעו בהתלהבות לרעיון המטורף שאני עצמי עדיין פקפקתי בסיכויי הצלחתו, אך השתקתים והוספתי :

„התנאי הוא, כמובן, שהצדדים יישמעו ללא סיג לשופטים“.

בנקודה זו לא זכיתי לשום תגובה, אך לא אמרתי נואש.

צביקה צייר את היעד המבוצר ; ואני מיהרתי אל חדר-הילדים, להביא את חיילי-העופרת, את הפיגורות של השח ואת ה„עצמות“ של ה„דומינו“. אגב, בהזדמנות זו מצאתי את קלפי ה„ריכוז“ ולא יכולתי להימנע מלצעוק : — „מושחתים קטנים !“, אך הם כבר „ישנו“ חזק ולא שמעו.

נערכנו בשני מחנות : דובי ואורי מעברו האחד של השולחן, וצביקה ואני מן העבר השני. במרכז השולחן הצבנו לוח-קרטון ענק, ועליו מצוירים היעד-המבוצר והגבעות הסמוכות לו. המשחק החל. תחילה היה על דובי למקם את כוחותיו על היעד, אך כפי שהוא טען — ואנו הסכמנו עמו — צריך היה להניח כי יוותרו, גם לאחר תצלום אירי מדוקדק, מספר עמדות שמן הנמנע יהיה לאתרון במדויק. על כן סימן אורי את מרבית הכוחות על המרשם — אך שמר לעצמו מספר „סודות“, בהתאם למה שמסר לו דובי.

צביקה, לעומת-זאת, הודיע כי יום לפני ה„ע“ הציב בנקודה, הנמצאת 1000 מ' מן היעד, שני מק"בים שקיבל מהמג"ד ; במדרון האחורי של אותה גבעה מסתיר הוא שתי מרגמות בנות 81 מ"מ. אישרתי עובדה זו כחוקית ; אך צביקה הוסיף בתבונה כי לא רק שהללו הוצבו מבעוד יום, אלא שלמק"ב ישנה רשימה מדויקת של מטרות חשובות, שהשיגו ע"י תצפיות ותצלומים, והם מתכוונים לפעול כלפיהן בזמן ההתקפה בשיטתיות. היה זה גילוי-לב מרחיק-לכת מצד צביקה, שלא היה חייב כלל לגלות את הקלף ; אך דובי העמיד פנים אדישות :

„רתק בלילה, אפילו אם הוא מכונן מבעוד יום, אינו מפחיד אותי“, אמר.

„עוד נראה“ — פלט לעברו צביקה וחישמל את האוירה.

צביקה החל לנוע עם פלוגתו, ואני סימנתי את ציר התנועה. לפתע הפסקני ואמר : „כאן אני מבקש שהמרגמות תתחלנה בהפגזה“.

אורי סימן את הפגיעות באופן הגיוני, קבע נפגעים וציין כי האויב חסר-מנוחה ועצבני. צביקה המשיך לנוע לנקודת היערכות, נערך בשתי מחלקות לפנים ואחת מאחור, וניצל לצרכי שהיה את התלים המתמשכים שהיו סמוכים למדי אל היעד. ציינתי את נקודת-ההיערכות, ולפי דרישתו של צביקה ציינתי צוית-פריצה : אחד למחלקה הימנית ואחד למחלקה השמאלית. לפי דרישתו של צביקה נמנעתי מלפרט את תפקידם של האנשים בתוך צות הפריצה. דובי החל בגישושים ראשונים ופתח באש בלתי-מכוונת, כשהוא מפעיל כפעם בפעם את משימות אש-המגן ואחריהן את משימות אש-הסכנה. כתגובה לכך דרש צביקה שהמק"בים ייכנסו לפעולה ; ואכן אורי עשה את שלו וסימן באובייקטיביות גמורה מספר עמדות משותקות — אך כיון שלא היו אלו עמדות חולשות על מקום ההיערכות, היה דובי מעודד למדי. צביקה הקפיץ במהירות את שני צוית הפריצה לפנים ; ומשנצמדו אלה אל הגדר, יכולנו להבחין בתפקידן המוגדר של חוליות הצות. שני הצותים היו זהים בהרכבם וכללו : חולית-בזוקה, חוליה בת שני „עוזיסטים“ וחיל עם רובה-רומה נ"ט. בחוץ ניצבה עוד חוליה, גם היא בת שני חיילים, ובידיהם צינור „בנגלור-טורפדו“. הצותים פתחו באש מרוכזת ויעילה נגד העמדות החולשות על קטע זה של הגדר, ובחיפזם דהרו נושאי ה„בנגלור“ אל הגדר והטמינוהו בתוכה. לשמע הקריאה „פוצץ !“ נסוגו הצותים כעשרים מטר לאחור — ונשמע פיצוץ אדיר... לא, לא היה זה פיצוץ ה„בנגלור“ — אלא שאגתו של דובי : —

„אתם רוצים לטמטם אותי ? אתם חושבים שזה הולך כמו בקולנוע, לעזאזל !“

אנחנו עשינו את זה גם כן כך, אבל לנו נהרגו כמעט כל אנשי הצות השמאלי, אז הסתפקנו רק בפרצה אחת — וחצי פלוגה הושמדה כשעברה בה!"

צביקה העמיד פני תם: —

"מה אתה כל כך נרגש? אתה רוצה, בוא, נחליט שחיסלת את חולית-הבנגלור

הימנית, בסדר?"

דובי חשד במזימה, אך הסתיר חשדו מצינינו ואמר: —

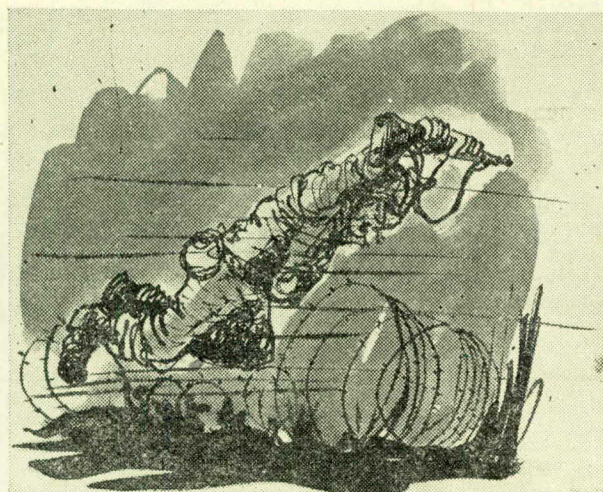
"א. קי, ממשיכים".

צביקה לחש באזני — ונאלצתי להודות בקול רם כי קודם לכן קידם לפני צותים

כפולים של נושאי "בנגלור", אך ביקש שאשתוק. עתה ביקשני שאספר כי יש לו בהחלט

סיכוי לפרוץ את שתי הפרצות, ואפילו אם ייתקל בגדר שניה בדרכו. שכן הצות הרורבי

רענן וממתין מאחורי קפל-קרקע המשמש מקום-מחסה. דובי כירסם את צפורניו, אך שתק.

ציפיתי כי יציג לפתע שדה-מוקשים ליד הגדר; אך נראה כי הבין שצינור-טורפדו נוסף יפתור גם בעיה זו. הגדר הובקעה בשתי נקודות, ועתה ניצבו שם החוליות המחפות וסימנו את מקום-המעבר בקוראן בקול רם. המחלקות רצו, בטור כמעט-עורפי, כל אחת אל פרצתה — והחלו להשתלט על העמדות שבשפת היעד. בכל עמדה שנכבשה נשארו חייל או שניים, לאבטח ולהחזיק את מה שנכבש; והשאר רצו בתעלות-הקשר. דובי דרש כי ייקבעו נפגעים רבים לצביקה, שכן התעלות חסומות, ונשלטות מעמדות מוסתרות-היטב. צביקה, לעומת זאת, ביקשני להודיע למשחקים שבזה הרגע ביקש פצצות-תאורה על היעד, וצותי המרגמות כבר מודיעים כי "פצצה נורתה". בשלב זה געשה הארץ, — דובי הפך את השולחן מרוב כעס.

"מה אתם עושים מזה צחוק?" שאג. "לא דובר בכלל על תאורה, כי אילו היינו

מחליטים שמשתמשים בתאורה, הייתי מאיר את השטח עוד כשהיית אתה בעמדות-

ההיערכות, והיינו מגלים אותך" — צעק דובי.

צביקה אמר באדישות כי במקרה זה היה גם הוא מפעיל תאורה, והיה הופך את

הקרב לקרב-יום — דבר שהיה מסייע לו, למשל, בחיסול עמדות באמצעות נשק-נ"ט

ביעילות מוגברת; אך בלבו חשב כי היה זה בודאי מקשה על הלחימה, והיה מודה לאלוהים

לו יכול היה במקרה זה להשיג מספר כלים ללא-רתע, מאלה שהשתמשו בהם האמריקאים

בקוריאה, למשל. אנו השופטים קבענו, לאחר התיעצות, כי מוטב שלא להעביר את הקרב לסגנון-יום — כי זה יצריך באמת כלים ש„אינם“ אצלנו במשחק כרגע.
דובי, בחיך שטני על שפתותיו, לחש דבר-מה לשופט — והלה הודיע: —
„בתוך תעלת-הקשר פרושות קונצרטינות“.

צביקה השיב כי כוחותיו ערוכים בהתאם למספר העמדות — חוליה לכל עמדה; אך יש לו מספר חוליות רזרביות, שמוכנות בכל מקרה — ולו גם לשם החלפת מחסניות ריקות — לעבור-ולהתקדם על פני חולית-החוד בתעלה. אחת החוליות האלו תופעל עכשיו, שעה שחולית-החוד תיאלץ להישכב על הקונצרטינות כדי לאפשר לכוח לעבור על גבי אנשיה. המחלקה השלישית, שנכנסה אחרונה, שטפה במקביל את מרכז היעד — והיתה מעין תשובה ניצחת לזכרונותיו של דובי כי „ביעד שהם לחמו בו, היתה שם גם תעלת-קשר במרכז היעד“. דובי, כדרכם של חלשים, תכנן משהו נבזי ביותר. סיפר לי השופט שלו, כי דובי שמח על זה ששתי מחלקותיו של צביקה תיפגשנה בקצה היעד, וגם אם ייזרק הוא מתוך היעד הרי פגישתם הפתאומית תגרום לכך שתילחמנה זו בזו, כשהמחלקה האמצעית גם כן ממטירה עליהן אש — ואילו כוחותיו שלו יהיו אותה שעה כבר מחוץ למוצב. צביקה הודה כי לא חשב על כך, אבל יחד עם זאת טען כי באמצעות צעקות מוסכמות, ועל-ידי נוכחותו של המ"פ במחלקה האמצעית ניתן למנוע זאת.

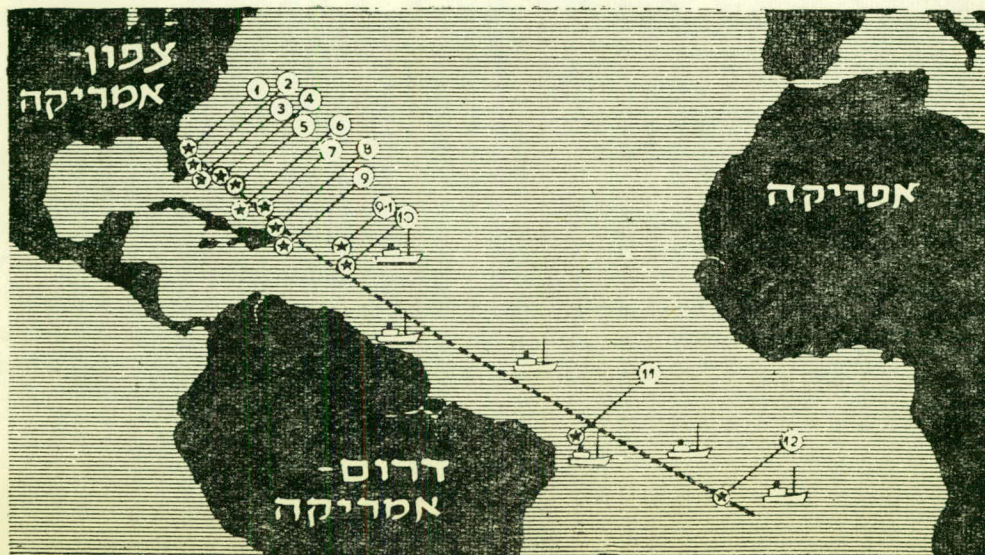
בשלב זה היה ברור לנו שהעובדה כי כוחותיו של דובי אמנם שמחים-לאיד אלא שנמצאים הם מחוץ למוצב, משמעותה שהפעם הוכרע הויכוח הנצחי בין צביקה ודובי באופן שאינו משתמע לשתי פנים.

דובי ניסה לערער ובודאי היה מעורר את הויכוח מחדש, ומי יודע אם לא היינו נאלצים לשחק בשניה, הנשים, הן שהצילונו בהסתערן לעברנו בזעם, לאחר שטיכסו עצה ועשו יד-אחת להניענו מבזבזו כסף במשחקי קלפים.

ה ד י ם

נסלול מטוח-הטילים האטלנטי

המסלול, ש„נקודת-היריה“ שלו בכף-קאנאורל, משתרע על כ־8000 ק"מ. לאורכו נורו קודם טילי „תור“, „יופיטר“, ו„אטלס“; ועתה — „טיטן“.
אלו תחנותיו: 1. כף-קאנאורל, 2. יופיטר (בפלורידה), 3. באהאמה הגדולה, 4. אלאותרה, 5. סן-סלבדור, 6. מיאגאנה (ארבעת האחרונים — באיי-באהאמה), 7. איי-טורק, 8. הרפובליקה הדומיניקנית, 9. פוארטו-ריקה, 10. אנטיוגוא, 11. סנט-לוציה, 12. פרננדו-נורוניה (אי ברזיל), 13. אסנשן (אי בריטי, צפ-מער' לסנטה-לנה).

לדמותו של שוטר צבאי

רס"ן י. ב.

„שופטים ושוטרים
תתן לך ככל שערך“

(דברים ט"ז, 18)

חדשה לשוטר הצבאי הישראלי: כשם שלא נתחמו בימים הראשונים לקיום המדינה התחומים שבין הצבא והציבור האזרחי — כל חייל היה אזרח וכל אזרח היה חייל — כך גם השוטר הצבאי היה שוטר לגבי החייל הישראלי ומעין „אומנת“ לגבי העורף האזרחי. לא אחת יכולת לראות שוטר צבאי מחלקים לחם לאזרחים או שומרים על תור למים בירושלים הנצורה, ומשתדלים להסדיר בדרכי שלום סכסוכים בין שכנים.

הקרבות נסתיימו וכיתר החילות בצה"ל גובשה גם למשטרה הצבאית מסגרת קבועה. תמה התע"סוקה בתפקידי שיטור אזרחיים. המשטרה הצבאית הפכה לגוף צבאי אשר תפקידיו מרובים בעתות מלחמה כבימי שלום.

לא קל לקחת אחר-טירון שזה עתה התגייס לצה"ל — אזרח הרחוק מחיי משטר ויחסו ל„שור-טר“ עוין עוד מילדותו — ולהכשירו להיות שוטר צבאי, איש החוק, הסדר והמשמעת. ואם כך לגבי אזרחי המדינה, הרי שלגבי אלה שזה מקרוב באו על אחת כמה וכמה.

עומדים אנו עדיין בסימן סוף העשור הראשון לחיינו כמדינה עצמאית וריבונית. המשטרה הצבאית, כמדינתנו כולה, וכהרבה חילות אחרים בצה"ל, נמצאת עדיין בשלב של בנין והתפתחות מתמידים.

אם נסקור את דבריימי החיל, ניוכח שחיל זה לא היה גוף מוכר בשורות ה„הגנה“, והיה רק חלק ממסגרת הש"י של ה„הגנה“. רק עם הקמת צבא ההגנה לישראל, כשהורגש בזמן הקרבות הצורך בגוף אשר יטפל בהכוננת התנועה, ליווי גייסות לוחמים, ושמירת הסדר והמשמעת בהופעת החיילים בחוצות הערים, החל להתגבש חיל המשטרה הצבאית. ארגונו הוטל על מי שהיה מפקד המשטרה הצבאית בבריגדה היהודית, והוא בנה את החיל כדוגמת המשטרה הצבאית הבריטית. למעשה דמה החיל בכל השטחים לזה הבריטי — הן במהות פעולותיו, הן בצורת ארגונו, והן בתלבושת חייליו וצורת הופעתם. אולם בשטח אחד, מהותי ביותר, נבדל החיל הישראלי מן הבריטי — והיה בהבדל זה כדי לקבוע דמות

הנעשים במסגרת צה"ל, חוקרים לרוב פשעים אופייניים לצבא. הם עוזרים למפקד בצה"ל במניעת הישנות עברות ובהקעתן, ובשמירת הרכוש הצבאי המופקד בידי חייליו.

אותם החיילים הנשלחים למחבוש או למאסר לאחר שיפוטם מובאים אל בתי הסוהר ומחנות המעצר הצבאיים, והשוטרים הצבאיים, אשר קיבלו הכשרה מיוחדת כמטפלי כלואים, מאמנים את הכלוא, מחנכים את העברין ומנסים לעזור לו לחזור למוטב לשם שילובו המחודש במסגרת היחידה ממנה הוא בא. על-ידי הטפול הנכון מושגת המטרה של שמירת המשמעת והסדר הטוב וכן יחס אחראי לגבי שמירת רכוש הצבא. כן תראה את השוטר הצבאי מופיע כמשליט סדר בכנסים חיליים ומפגנים ארציים, אשר הצבא לחתם מותנית במידה לא מעטה בהבטחת הסדר הטוב והמשמעת של האזרחים והחיילים המשתייכים בהם. מדי שנה בשנה, בחגיגות יום העצמאות, פותחים השוטרים הצבאיים את מסדר המפגן העצום של צה"ל. השוטר הצבאי איננו בין המאזשרים שיכולים לנסוע במפגן ברכב קרבי. הוא חוליה אפורה — אך בלעדיה אין השרשרת מתקיימת.

עוד נציין שעד לפני זמן מה קיימה המשטרה הצבאית גם יחידת כלבנים אשר עזרה לה במיילוי תפקידים שונים.

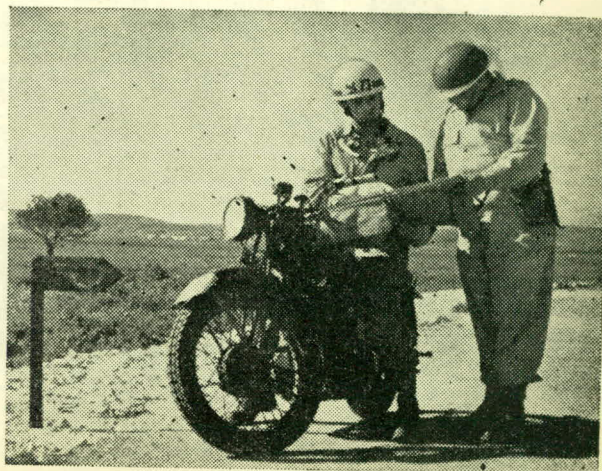
עד כאן — על השוטר הצבאי בעתות שלום: ואילו בתקופת מלחמה מוטלות משימות רבות נוספות על שכמו של השוטר הצבאי. בזמן הלחימה לא אחת פוגשים את "השלט החי", אותו השוטר הצבאי העומד לפעמים לבדו בשדה, מכון את התנועה הצבאית או מוסר אינפורמציה למפקדים. כן מעודדת הופעתו של השוטר הצבאי את הנהגים המגיעים בודדים למקומות בלתי מוכרים להם, ומקבלים ממנו הדרכה נאותה כיצד להמשיך בנסיעתם. לא רק תפקידי הכונה נועדו לשוטרים: השילוט הטקטי של איזורי הקרב, הכונת התנועה בשדה-מוקשים שנפרץ, אחריות לאחזקת השבויים והעברתם למכלאות הארציות, ושמירת שבויי המלחמה והטיפול בהם, וכן שמירת הסדר והמשטר באיזורים הכבושים עד למסירתם לשלטונות האזרחיים — בכל אלה נושאת המשטרה הצבאית.

השוטר הצבאי לא נולד שוטר וכדי להיות כזה יש להכשירו ולאמנו למלוי תפקידיו המיוחדים, לתת לו את ההכונה המקצועית המיוחדת למשטרה הצבאית, השונה שוני מוחלט באופיה מחיל-הרגלים, חיל-הקשר או חיל-ההנדסה, למשל. בגמר טירונותו מועבר החייל לבית הספר לשוטרים צבאיים; שם הוא מקבל את ההכשרה המקצועית הכללית לחיל המשטרה הצבאית, וההכשרה המיוחדת לתפקיד שאליו ישובץ. על התפקידים הללו נמנים: חוקר עברות פליליות, מטפל בחיילים כלואים בבתי סוהר צבאיים, מטפל בתאונות דרכים בהן מעורב רכב צבאי, וכו'. הבסיס לעצם היותו שוטר צבאי הוא — ידיעת החוק הצבאי. לשם ביצוע תפקידו חייב השוטר הצבאי להיות בקי בחוק, להבין את רוח החוק ולפעול בהתאם. הודות להכשרה המקצועית המיוחדת המוקנית לו, יכול השוטר הצבאי למלא תפקידים מרובים ומגוונים.

אכן, המשטרה הצבאית הנה למעשה חיל-שירותים המסייע למפקד בצה"ל בביצוע חלק מהמשימות המוטלות עליו. ולמעלה מזאת: השוטר הצבאי הוא עינו הפקוחה של המפקד על חייליו, בעת שאלה נמצאים מחוץ ליחידה. הוא שומר על הופעתו הנאה של החייל ומרתייע אותו מלעבור על החוק. לא תמיד זוכה השוטר בחיבת החייל תמורת שירותו — ולכן קשה תפקידו שבעתיים. אף הנהג הצבאי עשוי שלא לחבב את השוטר הצבאי ולא להבין כי חומרת פיקוחו של הלוחם בכבישים לא באה אלא כדי לשמור על חייהם של הנהג והנוסעים עמו.

החוקרים הצבאיים העוסקים בחקירת הפשעים

...ומוסר אינפורמציה למפקדים.

על

יחסנו לרכוש הצבא

אלימ ד"ר מאיר זוהר

את החייל לשמור על הרכוש שניתן לו לשימוש.
אין להסיק מדברי אלה שאני שולל את הצורך
בהסברה מקיפה ומתמדת בין כלל חיילי צה"ל
על ההכרח החיוני שבשמירת רכוש הצבא; אולם,
כאמור, לא בחיילים אני רואה את מקור התורפה,
אלא במפקדים.

במילה "מפקדים" הנני מתכוון גם לחוגרים
בדרגות נמוכות וכן לחיילים, הממונים על שמירת
רכוש צבאי, כגון אפסנאים, נשקים וכו', אף אם
הם טוראים. נוכחתי לדעת, שיחסם של מפקדים
לרכוש עליו הם מופקדים, ושערכו מגיע לעיתים
קרובות להרבה עשרות אלפי לירות, מושתת על
מספר די ניכר של הנחות-יסוד מוטעות, אשר
כל אחת מהן — וכולן במצורף, גורמות במישרין
או בעקיפין לאבדנים ולנזקים חמורים.

אמנה כאן את החשובות והשכיחות שבהן:

"האפסנאות — תורה היא ולימוד היא צריכה"

לעיתים קרובות מאוד שומעים אנו מאפסנאים,
כולל אפסנאים פלוגתיים וגדודיים, ומהממונים
עליהם, כי סיבת האבדן היא ש"לא קבלתי הכ"ס
שרה אפסנאות" או "היו לי עוזרים בלתי מאו-
מנים" או "לא נתנו לי אפסנאים מקצועיים" וכו'.
מבלי להכחיש שניהול עניני האפסנאות בדרגים
הגבוהים דורש הכשרה, נסיון וידיעה מיוחדים,
הרי יש להדגיש ולחזור ולהדגיש, כי בדרגים
נמוכים מספיקות בהחלט לשם עצם השמירה על
הרכוש מאבדן ונזק בלתי מוצדקים אותן הידי-
עות הכלליות והאינטליגנציה הממוצעת, הנד-
רשת בדרך כלל ממש"ק או קצין, המתמנים לתפ-
קידים אפסנאיים ביחידותיהם (ואני מוציא מכלל
חשבון פעולות לוגיסטיות, אשר אין בכונתי לדון
בהם בהקשר זה). מגוחך הוא לשמוע מפי אדם
שכל עבודתו בכתב, כאפסנאי, מצטמצמת במילוי
מספר מועט של טפסים בלתי מסובכים, לפי
דפוסים קבועים ומוסברים היטב, משפט כגון
"אני אינני מנהל חשבונות!". כל מה שנדרש
מאפסנאים בדרגים אלה הוא: סדר, דיקנות,
תשומת-לב ורצון כן למלא את התפקיד כהלכה.
ככל שנמהר להבין דבר פשוט ויסודי זה, כן
נקדים להיפטר מדאגות מדומות רבות, הכרוכות

האם הגישה שנוצרה אצלנו בכל הנוגע לשמירתו
של הרכוש הצבאי ולתגובות במקרה של אבדנו —
נכונה היא?

אני מבדיל בין גישת המפקדים ובין גישת
החיילים, כי לדעתי לגבי האחרונים אין הבעיה,
בדרך כלל, חמורה. החייל מן השורה אחראי, על-
פירוב, רק לרכוש הצבאי שקיבל לשימוש הוא.
אחריותו זו ברורה ומובנת לו, ולכן גם ברור
ומובן לו שאם פריט כלשהו מהרכוש הזה אבד,
ואין הוא יכול להצביע על מסיבות המצדיקות
אבדן זה (כגון פעולה מבצעית, או "הכרחת-שלא-
יגונה" אחר), הרי עליו לשאת באחריות לכך.
לכן גם רבים המקרים — והם הולכים ורבים
מדי שנה בשנה — בהם משלמים חיילים מרצונם
הטוב בעבור פריטים שאיבדו.

שונה במקצת המצב לגבי נזק לרכוש. כאן,
נוסף לבלאי הרגיל והמוצדק, קיימות במסגרת
הצבאית הזדמנויות רבות ומגוונות לנזקים שו-
נים ומשונים (במסעות, באימונים, ובדרך כלל
גם בזמן שהייה בשדה), אשר מאפשרות לחייל
לטעון שהנזק נגרם שלא באשמתו, ואך לעתים
רחוקות ניתן להוכיח שלא כן הוא הדבר. אולם
עצם הדבר שלא קל, בדרך כלל, במסגרת הצב-
אית להחליף את הפריט הניזוק בפריט שלם
והדבר אף נמשך, על-פירוב, תקופה ממושכת
יחסית, וכן אי-הנוחיות שבשימוש בפריט שני-
זק, מהווים כשלעצמם גורם רב-עצמה, המדרבן

שרות לשחזר תנועתו של פריט כלשהו — אף אם נסיון כזה נעשה מיד לאחר העלמו — אלא ע"י רציפות קבלות על טפסים המיועדים לכך, מילוי מדויק של כל הפרטים שבטופס ושמירתו בצורה מסודרת ומקובלת. פרט לנימוק זה, שהוא כש"ל עצמו מספיק ומכריע, הרי כדאי לציין שקיים טעם נוסף להקפדה על ההחתמה, והוא הטעם הפסיכולוגי: כל אחד יכול בקלות להיכחש שחיל החותם על פריט כלשהו, מתיחס ברצינות הרבה יותר גדולה לחובתו לשמור עליו, מאשר מי שלא חתם עליו. מכאן עדים אנו לעתים קרובות לתופעה שהחיל משתדל שלא לחתום על רכוש הנמסר לו ומוצא לכך אמתלה כלשהי. תופעה זו יש בה כדי לחזק את הדרישה שיש להקפיד על ההחתמה. לכן, מפקדים, אל תזלזלו בחתימות! אין הקפדה בהחתמה הופכת אתכם ל"פקידים". לעומת זאת, באי-הקפדה על כך, אתם מוציאים מידיכם את האמצעי הבדוק ביותר לשמירה על הרכוש שהנכם אחראים לו. ההחתמה היא גם האפשרות המעשית היחידה לממש את "חוקת הרשלנות" אשר נקבעה בסעיף 81 לחוק השיפוט הצבאי לשם שמירה על רכוש הצבא.

"אין הכרח בספירת מלאי בשעת החלפת אפסנאים"

יש לי עצה בשביל המפקדים במקרה שמתעוררים אצלם ספקות, אם הם נוהגים כשורה בהסדר ענייני האפסנאות ביחידותיהם: שידמו בנפשם כי המדובר הוא לא באפסנאות ובאפסנאי ביחידה צבאית, אלא בקופה וקופאי-בנק. השואה זו (וה"מדובר הוא בתקופת רגיעה בלבד) אינה דמיונית, כי הרי לעתים די קרובות אין ערך המחסן הצבאי פחות מערך הכסף הנמצא בסניף של בנק קטן או בינוני. ולמעלה מזה, לא מעטים הם הפריטים ששערכם אף עולה על ערך הכסף, כי לשם השגתם יש צורך במטבע זר או שמיסובות שונות יש וקיימים

בחיפושים אחרי אפסנאים "מדופלמים", ונשמית מידי חילים רשלנים, ולפעמים אף חסרי מצפון, את התירוץ הטפל הזה.

"בשביל מה צריך חתימה?"

אחת התופעות השליליות השכיחות ביותר, בה נתקלים חברי ועדות חקירה, קצינים מבררים, קצינים בודקים, ובעקבותיהם אף התביעה ובית-הדין — היא התופעה של אי-החתמת מקבלי ציוד או אחראים לציוד על קבלתו. כשמופנות אל המפקדים טענות על כך, מתקבלות על-פירוב התשובות האופייניות הבאות: "אצלנו ביחידה קיימים יחסי חברות, ואין צורך בחתימות"; "אם אני אומר שהוא קיבל ציוד, יש להאמין לי ואין צורך בחתימות"; "מה זה חשוב, אם חתם או לא חתם, העיקר שאני יודע שהוא קיבל את הציוד"; "אין לנו זמן להתעסק בחתימות", וכו'. תשובות מעין אלו מראות על אי-הבנת אחד הכללים היסודיים של האדמיניסטרציה בכל מנגנון גדול ומסובך, ובפרט במנגנון הצבאי — והוא "קדושת החתימה". אין כל אפשרות במנגנון מסוג זה לשמור על הרכוש, אלא אם כן יתקבל כמושכל ראשון הכלל שהחתימה היא ההוכחה האחת והיחידה לקבלת כל פריט, והיא בלבד מטילה על החותם את החובה לשמור על הרכוש ואת האחריות לשמירתו עד לרגע בו יחתום מישוהו אחר עליו. זהו המצב בכל מנגנון גדול, קל וחומר לגבי צבא, שבו מתחלפים לעתים כה קרובות מוסרי הרכוש ומקבליה. כמעט שלא קיימת אף

„דינה של אפסניה בתרגיל — כדינה בקרב“

ושבו ברצוני לציין: לא מדובר בסקירה זו על ניפוק ושמירת אפסניה בתנאי לחימה. בנושא זה מן הראוי לטפל בנפרד. אולם אציין כאן, כי אני מסתייג הסתייגות גמורה מהגישה, בה אני נפגש לעתים קרובות למדי, כי לשם „המחשת תנאי קרב“ בתמרונים, בהצגות ולפעמים אף באימונים רגילים יש לנהוג בפריטי אפסניה כפי שנוהגים בהם בתנאי קרב ממש. עם כל הערכתי למגמה המוצדקת של קירוב תנאי אימונים לתנאי קרב, סבור אני כי כמעט באותה מידה בה אין אנו מוכנים להקריב חייהם או בריאותם של החיילים למטרה זו, כך גם אסור לנו לבזבז לאותה מטרה את רכוש המדינה מעל למינימום ההכרחי. לכן אני בדעה, כי פרט למקרים היוצאים מגדר הרגיל, ואשר לגביהם נתקבל אישור מיוחד מרשות מוסמכת בדרג גבוה, חייבים המפקדים לארגן את האימונים כך, שלא ייגרם אבדן או נזק לאפסניה מעל לבלאי הרגיל. לאור גישתי זו נראה לי כבלתי־מוצדק לחלוטין שפריטי אפסניה יחולקו לפני האימון ללא חתמה או יתקבלו בחזרה ללא בדיקה, ובעיקר — שלא יוקדש זמן בגמר התרגיל לאיסוף החומר המפוזר בשדה הפעולה (חוטט טלפון, תיל דוקרני, וכו').

„אין אבדני ציוד פוגעים במשמעת ביחידה“

הנחה מוטעית זו, שהיא לדאבוני רווחת למדי בין המפקדים, נראית לי כמסוכנת יותר מכל ההנחות המוטעות שהזכרתי עד עתה. בגללה קורה תכופות שמפקדים מחליטים על זיכוי ספרים באפסניה אבודה ללא תהליך משפטי, או מזכים את החייל המובא לפניו לדין על אבדן אפסניה, או פוטרם אותו בעונש של מה בכך, ועל כל פנים אינם משתדלים להסתיר את אהדתם אל אותו חייל אשר „הסתבך“ באבדן אפסניה. הנחה זו היא מוטעית מעיקרה: אין דבר, פרט לפגיעה במשמעת מבצעת ממש, המזיק למשמעת ביחידה כמו זלוול ברמת החזקת האפסניה ביחידה (ובעצם השמירה עליה, כמובן) ויחס סלחני

יקשיים לא מעטים ברכישתם. השואה זו כוחה יפה במיוחד לגבי התופעות של אי־בלעדיות באחריות אפסנאית או אי־הרציפות שבה. האם היה עולה על דעתו של מישהו למסור שני מפתחות זהים לקופה לשני אנשים שונים, אשר לכל אחד מהם תהיה גישה חופשית לאותה קופה שלא בנוכחותו של השני? או האם היה מישהו מוסר את המפתח של קופאי שחלה או יצא לחופש לקופאי שני, מבלי לספור קודם לכן את הכסף שבקופה? והרי זה מה שקורה לעתים קרובות בצבא: מפתחות של אותו המחסן נמצאים בידי אנשים שונים, אשר לכל אחד מהם גישה חופשית למחסן; ורבים המקרים שאפסנאי יוצא לחופשה רגילה או מיוחדת, לקורס, לשליחות, לבית־חולים וכו', למשך ימים, שבועות ולפעמים אף לחודשים, מבלי שתיעשה ספירת מלאי, לא ביציאתו של האיש האחראי ולא בחזרו! האם יפלא הדבר שכתוצאה מכך אי־אפשר לקבוע מי

אישם באבדן הרכוש, האפסנאי הקבוע או האפסנאי המחליף? כל אחד מטיל את האשמה על חברו, ולבית־הדין אין ברירה אלא לזפות את שניהם בגלל ספק. תוצאה זו היא הרת סכנות לשמירת רכוש הצבא, למוסר האפסנאי (ולפעמים אף למוסר הצבאי בכלל), ואפשר היה בקלות לצפותה מראש. לכן חייב המפקד למנוע אותה, ויצליח לעשות זאת אם ינהג כך:

- לכל פריט של רכוש צבאי חייב להיות תמיד חייל האחראי לשמירתו;
- האחראי חייב להיות יחיד עם זכות בלעדית של גישה ופיקוח על הפריט;
- העברה מאחראי אחד אל אחר נעשית תמיד רק אחרי ספירה ורק ע"י החתמה.

עים בכל החסרונות שצינתי, אלא רק שמספר רב (ואולי רב מדי...) של מפקדים, אשר אתם באתי במגע בתוקף תפקידי, גילה גישה מוטעית באחת או באחרות מן הנקודות שצינתי. גם הפעם מומין אני את המפקדים החולקים על דברי, בכל נקודה שהיא, כי יביעו את דעתם מעל דפי "מערכות". מחילופי דעות בנושא זה תצמח רק ברכה.

לעברייני אפסנאות. דבר זה ידוע היטב למפקדים הותיקים ואין כל סיבה לכך שהמפקדים הצעירים לא יקבלו את הדבר כמוכח וירצו להגיע לאותה מסקנה רק על יסוד נסיונם העצמי, נסיון שיעלה ביוקר, הן להם והן, בעיקר, לאוצר המדינה. לסיום דברי רק אעיר, לשם מניעת אי-הבנה, כי אין להסיק מדברי שרוב מפקדי צה"ל נגוד

הדים

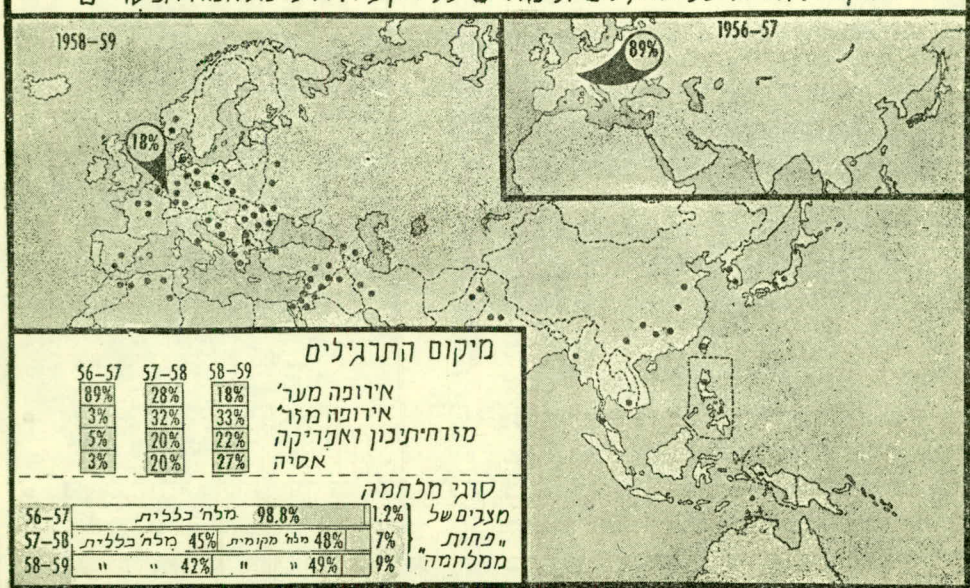
תמורה בבית-הספר לפו"ם האמריקאי לגבי איזורי-לחימה וצורות-לוחמה

איראסיה ואיראפריקה, ויותר ממחצית הסיכויים הוא למלחמות מקומיות. ובהתאם לכך — אף השינוי המקביל בטיפוסיהם, מגמותיהם ו"מיקומם" הגאוגרפי של התרגילים המבצעיים (כולל, כמובן, תרגילים לוגיסטיים), המתנהלים בין כחלי ביה"ס ובלומדים הנלווים המותנים עלידי טיב התרגילים והמשמשים את הללו. נקל להסיק מ"מהפכה" זו במגמות ההוראה גם על השינוי היסודי ומרחיק-הלכת בהערכה האיסטרטגית והאופרטיבית (ואין צורך לאמר גם המדינית) של אפשרויות ההתרחשות הצבאית ב"מפת-העולם" הנוכחית.

יש בכוחן של 3 טבלאות, המדגימות מגמות הוראה ב"בית הספר לפיקוד ומטה" של צבא ארה"ב, כדי להציג לפנינו תמונת מהפכה גמורה בהערכת סיכויי התלקחות מלחמות וכן אורחי-המלחמה הצפויים, בחלקים השונים של העולם.

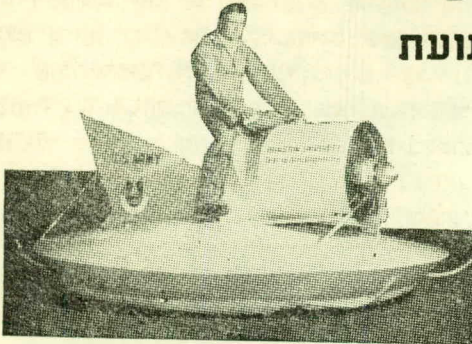
לפני שנים מעטות בלבד (בטרם התחיל "להתאון" כוח-הגומלין האטומי של ארה"ב ובריה"מ) היתה הגירסה השליטה: "מלחמה-כוללת (קריא: גם אטומית-מימנית)" — וזירתה "מערב-אירופה". ואילו כיום באה תמורה מן הקצה אל הקצה, והמענה הוא: "רוב חלקי יבשות

חלוקה איזורית של תרגילים ולימודים על רקע אירועי מלחמה אפשריים

כלי-רחף

לקראת מהפכה באמצעי-תנועת אזרחיים וצבאיים?

קטנוע-רחף נסיוני של מכללת פרנסטון (ארה"ב).
אמצעי-השליטה היחיד בו — "כידון" — הנהיגה שלו.

הוא נישא (ברגיעה), או גולש אופקית קדימה (בתנועה), מתהווה מתחתיו על ידי "מניפה" אופ-קית, הקבועה בחלקו העליון, המופעלת במנוע קטן-יחסית והיוצרת לחץ-אוויר ניכר כלפי-מטה. הבעיה כיצד לשמור על "כרית" זו של אוויר דחוס, לבד תתפורר לצדדין — נפתרת ע"י סילון-אוויר היקפי, או "טבעתי", הנפלט מקצות-הכלי כלפי-מטה, באמצעות מפלטים רבים, או מפלט-חריץ לכל אורך היקפו, היוצרים "קיר" היקפי בלתי-נראה מסביב ל"כרית" — מעין "חישוק" המחזיק אותה במקומה: בין הכלי, מלמעלה — לבין פני האדמה או הים, מלמטה. הדחף לתנועה אופקית קדימה, והמהירות, מושגים באמצעות הפנית חלק מזרם-האוויר למפלטים אופקיים.

למשפחת כלי-התעופה השונים והמשונים שנו-צרו בשנים האחרונות (הליקופטר-גב, אירו-קט, "ג'יפ-אוויר" ועוד...) נצטרף עתה "חבר" חדש — הרחיפון ("Hovercraft" בלעז) — שהנו כלי השונה ביסודו מכלי-הטיס למיניהם, משום כושר-הרחיפה ה"אורגני" שלו; שכן הוא תחילה ממריא אנכית, ונישא אח"כ באוויר, בכוח אוויר דחוס שמתחתיו — ושכבה זו ("כרית") של אוויר דחוס נשארת בהתמדה "מודבקת" לו מתחתיו — והיא משמשת לו אח"כ כמעין "מגלשה", שעל גביה גולש הוא קדימה על פני-היבשה, פני-הנהר או פני-הים. מחוללי חידוש מהפכני זה מצהירים כי בעתיד הקרוב יוכלו ליצור כלים שמשקלם יגיע ל-40 טון, ושישאו משאות כבדים על-פני ים ויבשת במהירות של כ-160 קמ"ש, או אף למעלה מזה. הצהרות אלו נשענות על ביצועות נאים של הכלים הנסיוניים הראשונים, שהם אבות-טיפוס לרחיפוני-העתיד.

כלי-רחף זה נע בגבהים הנאמדים לא במט-רים, אלא בסנטימטרים. מצע האוויר-הדחוס, עליו

בושר-מעמם עריף

אחד הדברים המציניים במיוחד כלי-נוע חדשים אלה — השונים מן-היסוד הן מהמטוסים והן מההליקופטרים — הוא הצירוף של מהירות רבה ושל חסכון בדלק אשר נובע מהעובדה ש"מצע"-האוויר, עליו הם נישאים, חפשי כמעט לגמרי מפעולת-החיכוך. לידי יעילות מירבית כזו מגיעים כלי-רחף דוקא בגבהים של עשרות-סנטימטרים מעטים — שכן בשביל תנועה במישורי-גובה עליונים-יותר נדרשת השקעת-מאמץ גדולה פריכמה, ליצירת "מצע"-אוויר שווה (או "גבוה" יותר), וככל שיגדל הפלי — כן "ישתלם" כנראה יותר מבחינת יעילות-ביצועות זו, לעומת כוח-ההמוגבל של המנוע שמפעיל את "המניפה", וכמות הדלק הנצרך הלא-רבה.

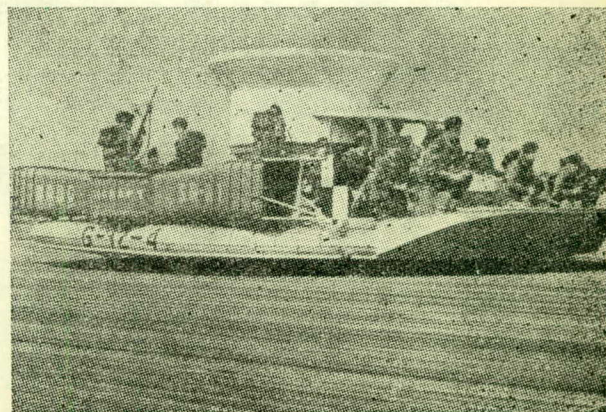
מהירותו של הדגם הנוכחי הראשון, חוצה-הלמנש, היא כ-45 קמ"ש. לעומת זאת סבורים כי הדגם הצפוי, בן 400 הטון, ינוע במהירויות העולות בהרבה על 100 קמ"ש, ויתכן שיגיע עד 200 קמ"ש לשעה — ויתר עם היכולת לשאת משא פיי-שנים ממטוס בעל משקל דומה, יצטרך הוא רק לרבע עצמת-המנוע הנדרשת למטוס כזה; הרי שכאן הפרשי-יעילות פיי-שמונה. אלא שאת דרך-ההתפתחות אל שיאים כאלה יש עוד לעבור.

הרעיון, הבעיה, ופתרונה

לדברי ממציאו של הרחפון, ס. ס. קוקאראל, איש בריטניה, "דומה כי ביסודו של דבר ישנם רק שני אורחים בהם אפשר להניע גוף על פני שטח: — או להחליק אותו על פני השטח, או לאפשר לאותם חלקים של הגוף הנוגעים בשטח, להתגלגל עליו. כמעט כל כלי-הרכב היבשתיים הידועים לנו מתגלגלים על פני-השטח באמצעות גלגלים; ואילו כל כלי-התחבורה המימיים נוקטים את אורח-היסוד האחר — ומחליקים על פני המים, או בתוכם".

"המגררה, וכן המחלקיים (והמגלשים!) הם יוצאי-דופן מענינים במשפחת כלי-התחבורה היבשתיים. החיכוך שלהם ממיס כמות זעומה של קרח למים — ולחלוחית זו משמשת להם כמעין "שמן-סיכה", המגן עליהם מפני החיכוך ומביאה לידי החלקה, או גלישה, יעילה מאוד. אכן, המפתח לנצחון בתחרות זו, בין כלי-הרכב המתגלגלים לבין אלו המחלקיים, טמון במציאת חומר-"סיכה" נאות — והחומר היחיד המתאים לזאת (כ"תחליף" לקרח-הנמס של המגררה), משום היותו מצוי בכל מקום שהוא, הוא האויר. אם רוצים אנו בכלי-רכב שיוכל להחליק בכל שטח שבעולם, זקוקים אנו לאויר שישמש לו כחומר-סיכה — דהיינו, שכבת-אויר אשר יש בה כדי להפריד בין הכלי ובין פני-השטח".

"הפתרון שנמצא, והגלום במבנה כלי-הרחף, מתבטא בדחיקת אויר באמצעות מניפה, דרך צינור רחב, לתוך "תובת" כלי-הרחף — ופליטתו כלי-הרחף הבריטי עם 2 אנשי-צוות ו-20 חיילים.

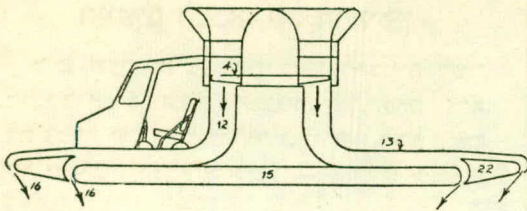
משם דרך פתח (בעצם — חריץ) "טבעתי" צר, המקיף את כל בסיסו של הכלי. האויר נפלט בזווית המכוננת את הזרם אל מתחת לכלי".

השימוש באויר כב"חומר-סיכה" להחלקה על פני-השטח מאפשר, זו הפעם הראשונה, להתאים את הלחץ של הכלי על כל סמ"ר של השטח אל טיבם של אותם פני-השטח שמעליהם נועד הכלי לנוע. נוכל, איפוא, לשער בדמיונונו מחנה שלם של "משפחות" שונות של כלי-נוע מחלקיים, אשר כל אחת ואחת מהן מצריכה טיפול שונה, הנקבע בעיקרו של דבר על-ידי גורמים כגון קשיות פני-השטח, מידת חלוקתו ומהירות התנועה. העובדה

משפחת כלי-נוע רבת-פנים

בפירוט מגמות-פיתוחם של כלי-הרחף, באותם שטחי-תחבורה מסוימים בהם מכשירות אותו תכונותיו היחידות-במינן להיות ברת-תחרות לצורות האחרות של כלי-הנוע, מציין יוצרם בעיקר מגמות אלו: —

- כלי-"קרקע" (לתנועה מעל ליבשה) גדולים וקטנים, לשימוש בארצות בלתי-מפותחות; כלי-נוע צבאיים, שיתקבלו בזכות ניידותם המשופרת והעדיפה;
- כלי-רחף "נהריים" אטי-תנועה שמהירותם מגיעה ל-30—25 קמ"ש;
- כלי-רחף "נהריים" אמפיביים מהירי-תנועה (50 עד 90 קמ"ש);
- כלי-מעבורת ("Ferry") רוחפים, בני כ-100 טון, לשימוש מעל שטחים מוגנים;
- כלי-"מעבורת" בני 1000 טון בערך, בשטחי מים פתוחים יותר — כגון, למשל, ה"תעלה האנגלית";
- כלי-נוע רוחפים אמפיביים "לתכליות מיוחדות";
- כלי-נוע אמפיביים להסתערות מן הים אל החוף;
- משטחי-נוע על-מימיים, המעוצבים ע"י סילון מים "טבעתי";
- כלי-רחף ארקטיים;
- וכן — בשלב הרבה יותר מאוחר — כלי-רחף אוקייניים בני 4.000 טון ואף למעלה מזה.

מנגנון הפעולה של הרחיפון

מקרא :

- 4 — מניפה, בעלת ארבעה להביעץ, שקוטרה 2.11 מ'
- 12 — נתיב-זרם-האוויר הראשי שבין המכסה-העילי ומיכל-הציפה
- 13 — המכסה-העילי
- 15 — מיכל-הציפה
- 16 — מוצאים (חיצוני ופנימי)
- 22 — מיצבים

ומינרלים באיזורים מדבריים; (ק) שירותי-חוף מרוחקים (למשל — צ'ילי מעונינת ברחיפונים כאלה); (ו) העברת נוסעים. מהירות-השיט שלהם תהיה בת 40—60 קשר (כ-70—100 ק"מ), הם ירחפו בגובה 60 ס"מ בקירוב (ודאי פחות מזה מעל יבשה — ויתכן מאוד כי יותר מזה מעל פני-מים), ומשקלם יהיה כ-40 טון. סדרת-כלים ראשונה כזו תספק את הנסיון רחב-ההיקף הדרוש לשם תכנון הכלי ה"סופי", שיהיה בודאי בן 400 טון או אף כבד מזה.

אכן, יש אומרים כי רחיפון בן 400 טון, ובעל מהירות של 90 קשר, כבר נראה בעין — אף כי רבים מכירים בכך שהכלי החדש צריך "להוכיח עצמו" תחילה בנשיאת מטענים כבדים-פחות על-פני מרחקים קצרים-יותר, בטרם יהיה מת-חרה לאניות חוצות-אוקינוס ויצדיק השקעת-הון גדולה בו. עם זאת הוצעה ע"י אחד הבקאים בסוגיה כי "במהירות רגילה שתהיה בת 125 קשר, ניתן יהיה לחצות את האוקינוס האטלנטי ב-24 שעות; ומחירי-הנסיעה הנמוכים — בהש-ואה למחירי הנסיעה במטוסים — שיתאפשרו אז, ימשכו מאוד את לב הנוסעים".

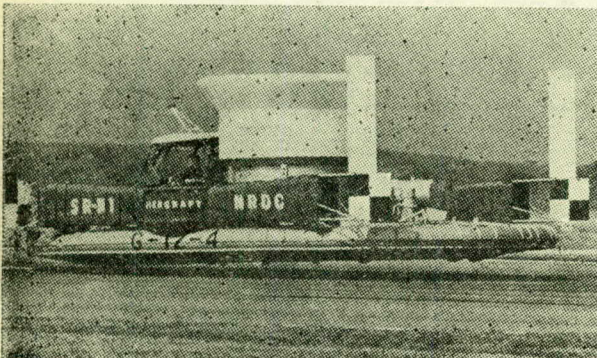
מראה הרחיפון הבריטי מעורפו, מרחף כ-4 מ' מעל לקרקע.

שמסך-אוויר-נע הוא (במקום צמיגי-גומי) המחזיק את "כרית" האוויר-הדחוס מתחת לכלי שלנו, אינה אלא ענין של נוחיות; ואין היא הופכת את הרחיפון לאווירון, כי הרי כלי זה היה נופל אילו נשמטו פני-השטח מתחתיו.

הרחיפון — מהלכה למעשה

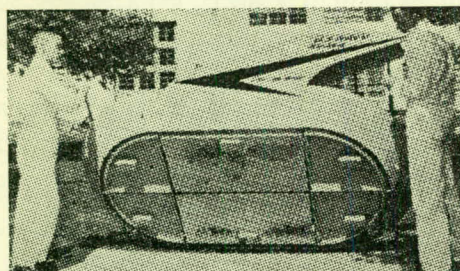
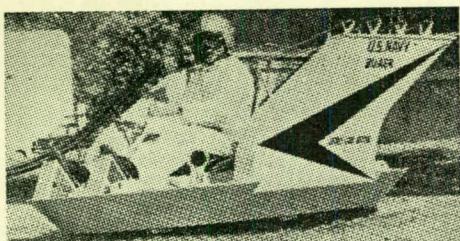
טיסת-ה"פומבי" הרשמית הראשונה (ורבת-הפרסום) של הרחיפון הראשון, תוצרת מפעלי "סאונדרס-רו", מותיקי תעשית-התעופה הברי-טית, נערכה במועד סמלי: — ב-25 ביולי 1959, הוא יום יובל-החמישים לטיסת-בכורה היסטורית אחרת — החציה הראשונה של תעלת-למנש באו-רון, על-ידי הצרפתי בלאַריו; גם הפעם הוטס (אם כי יש המפקקים בדיוקה של הגדרה זו לגבי "כלי-רחף") הכלי החדש מעל לאותה "תע-לה", מאנגליה לצרפת. במשך החדשים שעברו מאז, כבר עשתה התפתחות הרחיפון דרך לא-קצרה. לאחר שהופיע הכלי גם במפגן-התעופה השנתי הבריטי בפארנבורו, קיבלה החברה "פי-תוח כלי-רחף בע"מ" שפע הוזמנות ליצר רחיפור-נים לצרכים שונים; ולאחרונה — כך מבשר לנו ירחון-התעופה הבריטי "פלאיט" — הגיעה החברה לאותו שלב בתכנון הייצור המאפשר לגשת להפקה ממש. סבורים כי במשך תקופה בת שנ-תים, עד חמש שנים, הקרובה, ייבנו ארבעה-חמשה דגמים שונים של כלי-רחף — המותאמים לתנועה מעל ליבשה, ים, נהרות, וכן לשימוש ב"מעבורת", להעברת-נוסעים קצרת-טווח בשט-חיים מוגנים.

בין התפקידים השונים והמגוונים שרחיפונים כאלה יוכלו למלא יהיו, למשל: (א) תחליפים לרכב רב-מינוע באיזורים מחוסרי-דרכים; (ב) טרקטורי-שלג למסעים באזורי-הקור (שאפשר ויכילו גם מקום מגורים); (ג) בניית קווי-מכ"ם לאתראה-מוקדמת; (ד) עבודות בפיתוח נפט

היישום הצבאי של הרחיפון

מובן שעד כה נשמרות בסוד התכניות לשימוש צבאי בהמצאה מהפכנית זאת. ברם, אלה הם דבריו של גנרל ארתור ג. טרודו, ראש המחקר והפיתוח בצבא ארה"ב: —

כלי-רחף נסיוני (ה"גלשן") של צי ארה"ב; למעלה — נכון לתנועה; למטה — על צדו, כשנראה פתח-הסילון שמסביב לתחתיתו.

"טנק מעופף" בן טונה אחת, שינוע כמטר-וחצי מעל פני השטח, במהירות שתגיע עד 320 קמ"ש. ואילו נשיא חברת "ספייס-טרוניקס" (אלקטרו-ניקת-החלל, בתרגום חפשי-מאוד) העיד בפני ועדת-קונגרס כי כלי-הובלה שיוכל לשאת למעלה מ-18 טון, בגובה 75 ס"מ מעל פני-שטח יבשתי או ימי, יהיה אף הוא מוכן עוד בקיץ 1959. לאור הסייגים החמורים המוטלים על תקציב הצבא האמריקני, נראו בעיני אנשיו מעודדים מאוד דברי עדות זו על הוצאות היצור של כלי-רכב כזה; שכן לפיה, "מכונית-אספורט לששה נוסעים, היכולה לשאת 450 ק"ג מטען במהירות העולה על 160 קמ"ש, בגובה של 60 ס"מ מעל מים או יבשת — מחירה הקמעוני יהיה 4,000 דולר בלבד".

אכן, התחזקה של כלי-רכב אויריים היא בעיה קשה במיוחד. עד כה אין שום סימן לכך שכלי-נוע הנעים על מצע-אוויר מעין זה, יצריכו פחות תחזוקה מאשר הליקופטרים בגודל דומה. ולנוכח הקשיים שנתקלים בהם צבאות אף בתחזוקת צי-הליקופטרים קטנים-יחסית, האפשרות להכנסתם לשימוש של כלי-נוע בעלי מצע-אוויר במספר רב, במקום הרבה כלי-רכב אופניים וחליליים, ודאי שתציג את בעיית הבטחת היכולת לעמוד בצרכי תחזוקה רבים, מורכבים ומתמידים.

"נראה, כי ניתן יהיה לפתח כלי-נוע אויריים שיוכלו ממש לבוא במקום אחדים מכלי-הרכב הקרקעיים שלנו. לא יהיו אלה כלים "מגביהי-טוס", — די יהיה שיגביהו עשרות סנטימטרים אחדות מעל פני-הקרקע בשביל שיוכלו לעשות את מלאכתם. משיתנשאו מעל פני-הקרקע, לא-עוד יהיו כלים אלה כפותים למחסומים ומכשולים שהכבידו על התנועה בעבר. אוראז יהיו פני-הקרקע בעל-ברית אמתי — בנתנם מסתור לתנועת, ומחפה לגייסות, מבלי להשהותם".

במקביל לנעשה בבריטניה מתנהלים גם בארץ-ה"ב ניסויים בתחום "רכב-רחיפה". כך, כבר בראשית 1959 הודיעה "אגודת-המחקר הלאומית" האמריקאית כי בקרוב יוחל בניסויי-הערכה ל-

הדרך לקראת שימוש צבאי — ושכרו

- רב ההפרש בין האפשרות הטכנית להפיק כלי-רכב מסוים לבין הבאתו לשלב של תפוקה בכושר-שדה הולם. בקצב התקין של פיתוח-ציוד בצבאות עשוי לחלוף עשור-שנים עד שיחלו כלי-נוע המושתתים על עקרון "כרית-האוויר" לזרום ליחידות, שתאורגנה ותאומנה לצורך שימוש בכלי-נוע אלה בחזית ובקרב.
- השאלה איננה האם יגרום כלי-הנוע בעל "כרית-אוויר" למחפכה בניהולם של מבצעי קרקע — אלא מתי יגרום לכך. ומשאלה זו ישנן מסקנות ותוצאות אף הרחק מעבר לתחום הטקטי. עלולות הן לשנות-מן-היסוד את כל מעמדה ההגנתי-הלאומי אף של מעצמה אדירה.
- בהוצאה שלא תשוה אלא לחלק קטן בלבד מיותם בילויני הדולרים שהושקעו על-ידי הצבא את הגדולים-ביותר שבעולם בהקמת מחנות מחנות של טנקים חדשים — ניתן לגרום להתישנותם, בן-רגע, של ציי טנקים אלה.

צנטוריון

טנק בינוני בריטי

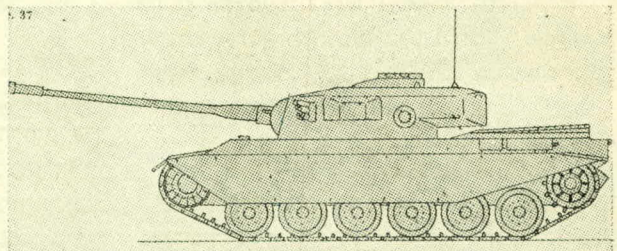
תכונות:

משקל: 50 טון
מהירות מכסימלית: 35 קמ"ש
טוח פעולה: 110 ק"מ
מנוע: רולס-רויס, 635 כ"ס
5 הילוכים קדימה, 2 אחורה
צות: 4 חיילים
שריון: 150 מ"מ בחזית הטנק (בחתך אופקי — המושג

ע"י זווית הנטיה החדה של שכבת השריון בחזית, שעוביה המוחלט הוא 88 מ"מ).
90 מ"מ בצדדים ובעורף
מידות: אורך (עם קנה) — 9.83 מ'
אורך (בלי קנה) — 7.55 מ'
רוחב — 3.37 מ'
גובה — 2.94 מ'
רוחב שרשרת — 0.61 מ'
אורך התותח — 70 קוטרים (כ"ס 5.84 מ')
לחץ קרקע: 0.9 ק"ג/סמ"ר

חימוש: תותח בן 20 ליטראות "8.34 ס"מ, 65 פגזים; (מהירות לוע בתחמושת ח"ש — 1350); מקלע מקביל אחד 7.92 מ"מ, 3600 כדור.

בצעונות: כושר לבצע סיבוב של 360° במקום; עובר תעלה ברוחב 3.00 מ'; עולה בשיפוע של 35 מעלות; מטפס במדרגה של 90 ס"מ; המעצב "סרבו" החשמלי-מגנטי שבטנק זה מאפשר דיוק-קליעה תוך נטיעה.

צנטוריון סימן 7-3 עם תותח 8,34 ס"מ

סימני היכר:

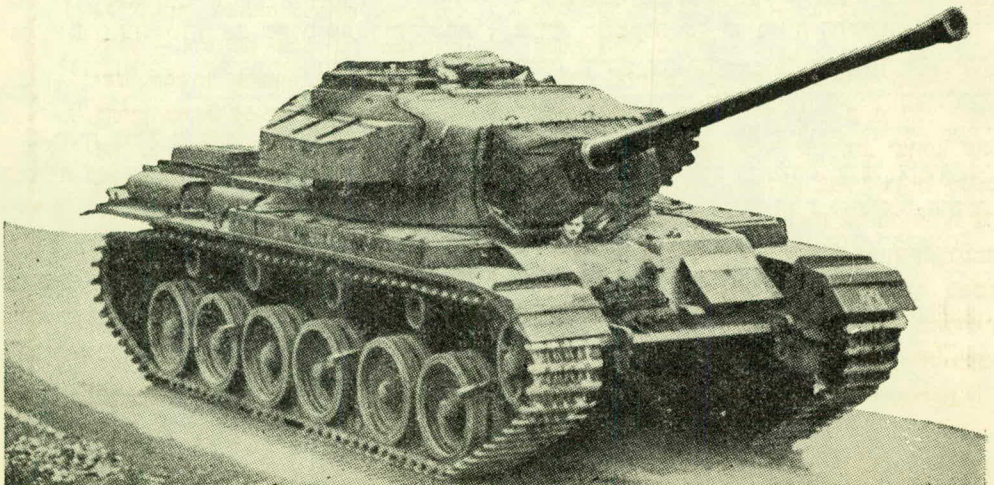
ארוכים למדי מאחורי הצריח; צריח מאורך, בעל צורה מרובעת-זוויתית בחלקו האחורי, מעוגל בזוויתיו הקדמיות; מספר הגלגלים: 6 גלגלי מרכוב מחוץ לגלגל מניע וגלגל מותח.

"סימני-שריון" לצידיו; חזית בעלת נטיה חדה מאד של גוף הטנק (תא הנהג); דפנות אנכיים; ירכתיים שטוחים,

הערכה כללית:

שעה שהופעל בשדה-הקרב. (למשל, בזירת קוריאנה). כעת זהו הטנק התקין של בריגדות משוריינות בריטיות. בזמנים שונים הוכנס הטנק (בדגמיו השונים) לשירות בארצות ה"קהיליה הבריטית" (קנדה, אוסטרליה, דרום אפריקה), ואף במדינות ערב (מצרים, עירק). באירופה נמצא הוא בשימוש באחדים מצבאות גאט"ו (הולנד, דנמרק) וכן בצבא שביצריה.

קיים אצלו יחס נמוך בין עצמת המנוע ומשקל הטנק (12,8 כ"ס לטון). את תצורת הצריח מעריכים כ"לא ביותר מתאימה". זווית הנטיה של חזית הטנק יוצרת עובי-שריון ניכר בקרפגיעתו הרגיל של פגז תותח טנקי או נ"ט. הצטיין לרוב במהימנותו המכנית ועמד יפה בתנאי לחימה

(המשך מעמ' 38)

הקיימת, לשמור על קיומה של עתודה לא-גדולה של הצבא בקניה, וכן לקיים שם בסיס של חיל-האוויר-המלכותי".

*

"את כל הציויד יש להתאים לצורך הראשי — הצורך בנידות. יש להשיג התקדמות מהירה יותר בהקטנה מירבית של "יחידות-המטען" שניתן לטלטל בנפרד (המכסימום הרצוי — 10 טון). ציויד-תקשורת רבי-יותר ומשופר-יותר הוא הכרח מוחלט".

*

"לשימוש מעבר-לימים, יש נימוקים רציניים לפתח את מכונית-השריון בתור "טנק קל". יש להשתמש לכך מלוא-השימוש הן ב"Saladin" והן ב"פאראט". יש צורך רב בנושא-גייסות-משורין שיהיה משביע-רצון".

להבטחת מלאי-קצינים מספיק

"רמת-ההפרשים שבין שכר הקצינים ובעלי דרגות-אחרות הנו עתה קטן-מדי בנקודת-המגע שבין שני סולמות-שכר אלו. אם הכונה למשוך לתוך הצבא קצינים רבים יותר, הרי בודאי יצטרכו לשלם להם יותר. בשביל למשוך את הסוג הנכון של הדם הצעיר, יתכן מאוד כי יש צורך להגדיל את הגמול גם לקצינים שבדרגות הגבוהות יותר".

פילדמרשל טאָר ויליאם סליס אשר העיר כי הטקטיקה שסיגלו לעצמם כוחותיו בבורמה היתה "לא-כל-כך בלתי-דומה" לזו העשויה להידרש לצורך מלחמה-אטומית. בשתי צורות-לוחמה אלו מהותו של המצב מתבטאת בכך שהגייסות צפויים מאוד להיות מנותקים מאפשרויות מגע-ותחבורה בלתי-אמצעיים על-פני הקרקע עם בסיסיהם — וכבעיה עיקרית במקרים כאלה עשויה להתייבש השאלה כיצד לקיים את הרוח-הנכונה בקרבם..."

מן המסקנות בענין תפעול כוחות מעבר-לימים

"...באשר לתובלת-אוויר, "המטרה שניתן להשיגה בעתיד הקרוב צריכה להיות הבטחת היכרות לתהעתיק בריגדה-מוגברת למזרח-הרחוק תוך שבעה ימים". מחמת ה"מחסום" היבשתי-אווירי שהושם ע"י הארצות הערביות של המזרח-התיכון, נדרשים מאמצים לודא כי יהיו-בנמצא נתיבי-חליפין. הללו מוליכים דרך תורכיה ופרס, מעבר-הצפון למזה"ב, דרך אפריקה-המרכזית מעבר-הדרום לו, וכן מערבה — מבריתניה דרך קנדה".

*

"היה זה מסייע ביותר לפתרונה של בעיה זו אילו היו מוציאים-לפועל בשלמות את ההחלטה

ועוד על היכולת להטסת-כוחות

שרותם עומדת לכל הדעות בסימן-ספק רב ביותר".
...הדיביזיה ה"פנטומית" החדשה, כפי שאורגנה בזמן האחרון, שוקלת (על-ציודה) רק כמחצית, בערך, ממשקלה של הדיביזיה התקינה, כפי שזו היתה קיימת עד כה — ועל כן ניתן להעבירה במשך, נאמר, חצי אותו הזמן. הצורך המינימלי לביצוע משימה כזו הוא היכולת להניע, בעת-ובעונה-אחת, את היסוד-הלוחם, כולל ציודו (כ-4500 טונות) של דיביזיה אחת מהטיפוס החדש. בשביל העברתו באופן זה למזה"ב יידרשו 200 מטוסי C-133, שמחיר-הרכש שלהם — 1.9 ביליון דולר. בשביל להטיס את הדיביזיה בשלמותה תוך 10 ימים — יידרשו 272 מטוסי C-133, שמחירם 2.6 ביליון דולר".

בספרו הידוע של ד"ר הנרי קיסינג'ר ("כלי-זין גרעיניים ומדיניות-חוץ") מעלה הוא עובדות — ומרמז למסקנות — הממחישות עוד יותר את שאלת אפשרות-הטסתו של חלק-מה-קורפוס-האיסטרטגי בצבא-ארה"ב — בה עוסקים ה"הדים" שבמעמ' 19.
...יהיה צורך בהפעלת יכולת-ההיטס הכוללת המצויה בארה"ב, ובתוך זה גם צי-העתודה הא-וירי-האזרחי, על-פני תקופה בת 30 יום, בכדי שנוכל להעתיק דיביזיה אחת מארה"ב למזרח-התיכון — וזאת בתנאי שכל מטוסי-התובלה הללו יימצאו בעמדות-המוצא הנכונות שעה שיתרגש המשבר, ובתנאי שהן לא תדרשנה או למשימות אחרות כל-שהן: — שני מצבי-דברים שאפ-

אגרת איז'יז

על דמת כוננות ביחידת מילואים

חיימקה יקירי

לן הצגתי לפניך את השאלה הבאה: „כיצד מכניסים ומחזיקים גדוד שלם בארגון קטן?“, היית ודאי סבור שאני מהתל בך. אך בשבילי ובשביל דומים לי — המפקדים על יחידות מילואים — אין שאלה זו בגדר מהתלה או חידה. כידוע, אין חיילי היחידות שלנו מוחזקים במחנות או במאהלים, אלא פרטיהם ונתניהם האישיים רשומים ומתוחזקים בארגונים ארגונים, כשהחיילים עצמם מנהלים חיהם האזרחיים — ברוב ימות השנה — בבתיהם או במקומות העבודה שלהם באורח בלתי מוטור.

הודות לשיטות-גיוס מהירות של האנשים ולרמת-כוננות גבוהה שמקיימים במפקדות הסדירות, מסוגלים אנו להמר תוך זמן קצר ביותר תוכנו של כל ארגון, ביחידה מאורגנת ומצוידת כהלכה.

ובכן, זה סודו של „הגדוד בארגון קטן“. אך בטרם ארחיב את הדיבור בנושא זה ואגלה לך מעט-מוזער כיצד מתחולל הפלא הזה הלכה למעשה (הרי את ההלכה מכיר אתה לא פחות ממני), חייב אני להתנצל על שנכנסתי ללהט הכתיבה של מכתב נוסף אליך, מבלי שפתחתי בכמה מילות הסבר על תוכנו הצפוי.

אם את מכתבי הראשון אליך הקדשתי ל„גורם האדם“, הרי יש בדעתי להרחיב הפעם את היריעה בשני נושאים נוספים, אשר יש בצירופם כדי להוליד את יחידת המילואים האידיאלית והכשרה למלחמה. מלבד אותו נושא רב-חשיבות של הכרתם הטובה של אנשיו, של העמקת רוח אחות-הנשק בקרבם ועידוד גאות היחידה (נושא שהתעכבתי עליו במכתבי הקודם אליך), יש לו למפקד על יחידת מילואים שני תפקידים מכריעים, אשר על טיפוחם הוא חייב לשקוד בכל עת תמיד: —

- קיום רמת-כוננות גבוהה לגיוס ולהצטיידות בשעות חירום;
- שמירה על כוננות מבצעית וכושר מבצעי של יחידותיו.

אעמוד על הנושאים אחד-אחד, ואתחיל בכוננות לגיוס ולהצטיידות בשעות חירום. אלינא תתרעם ואלינא תפקע סבלנותך, חיימקה ידידי, למקרא דברי הקדמה אלה. אינני מתכוון בהמשך דברי להלאותך בתקציר מתוקן ומחודש על נושא „נוהל גיוס-חירום“, יען כי זכור לי היטב תקציר המוצלח בנדון, אשר שימש חומר לימוד במספר בתי-ספר של צה"ל. משום כך אמנע גם מלכתוב לך דבר או חצי דבר על הנוהלים עצמם, — שהתמחית בהם כליכך בעת חיבור תקצירך הנודע. אך, מאידך גיסא, יש בדעתי לספר לך משהו על הדרכים בהן מיישמים נוהלים אלה בפועל בתוך היחידות, כי מאז כתבת תקצירך צעדו והתקדמו יחידות המילואים כברת דרך ארוכה.

גורלם ומקומם של הנוהלים הכתובים המתיחסים לגיוס, אינו שונה מגורל אותן הפקודות המרובות המחייבות בשטח נושא „שירות-הבטחון“ — עליהן כתבתי במכתבי הקודם. נוהלים נשמרים בהקפדה רבה, דהיינו, אנו שמים לב לכל נפעל בניגוד להם, אך במציאות ובחיי יום-יום הפכו הללו למעין תמונת רקע או מסגרת שכל יחידה ממלאה אותה תוכן משלה. היחידות סיגלו לעצמן שיטות ונוהלי גיוס מקוריים ביותר, כדי רוח האלתור וכושר האמצאה הטובה עליהן; שיטות שעונות על האופי והתנאים המיוחדים של כל יחידה.

דרך-אגב, חיימקה, אני-עצמי נכויתי קשה מאוד בנושא זה בבואי ליחידה. מתוך שהאמנתי כי הסדר והסטנדרטיזציה הם מעמודי התווך של כל יחידה טובה, החלטתי עם קבלת הפיקוד על יחידות המילואים שלי „להשליט סדר ולהנהיג אחידות“ בנוהלי הגיוס השונים. האמנתי כי אחידות זו תסייע לי לשלוט ביתר יעילות על היחידות בהתגייסותן ולהגיע למפתח אחיד בהקצבת אמצעים ובלוח הזמנים בגיוס. אך עם התעמקי בבדיקה יותר ויותר, ולאחר שהכרתי את הקומבינציות הזרירות והנפלאות של כל אחת מן היחידות, חזרתי בי מהר מאוד והחלטתי לשכוח את תכנית הסטנדרטיזציה. נוכחתי לדעת במהרה כי היחידות השכילו לנצל ניצול מלא את כל „פוטנציאל-הכוננות“ שעומד לרשותן, לרבות טלפונים ואופניים שברשות החיילים ובני משפחותיהם, כדי לבצע את הגיוס במהירות המכסימלית.

סבורני, אגב-אורחא, כי בענין ניצול „פוטנציאל-הכוננות“ בגיוס-חירום הרחקנו לכת במידת-מה, ואילו לא הפסקנו את הדבר בעוד מועד באמצעים דרסטיים למדי, היה הופך הגיוס לספורט-משפחתי של חיילינו או אף לתחביב לאומי. אולי שמעת כבר את הסיפור על אחד מחיילינו שמשמש כמפיץ צוים של חוליתו, ואשר „הכשיר“ את בנו בכורו בן ה-14 להפיץ את הצוים במקומו? האם חשבת על דרכי אלתור כאלה בעת שכתבת את תקצירך?

כן סבורני שיש בשיטות הגיוס המשוכללות שלנו היום כדי מתן תשובה לדברי סיכומך העוקצניים באותו תדריך מפורסם שנת לי על המילואים, באמרך: „...אני, מי שמכיר את בעיות המילואים, מעדיף לפקד על חיילים חיים מאשר על כרטיסיות מדומות וגנוזות...“. דברי הסלידה מהתעסקות במילואים, שנאמרו על ידי, הציקו לי הרבה זמן עד אשר הגעתי למסקנה המעניינת כי ההבדל בין היחידות שלי המוחזקות בצורת כרטיסיות בארגונים ובין יחידותי „החיות“, אך המפוזרות, מי בצפון ומי בדרום, מי באימונים ומי בתעסוקה, הוא קטן מאוד מכל הבחינות הצבאיות המעשיות. האמן-נא לי כי כל יחידה שלי הגנוזה בתוך ארגון, היא לא פחות „תחת-היד“ מאשר כל יחידה שלך שעסוקה בכל תעסוקה שהיא מחוץ למחנה הקבע שלה — והרי אין זה סוד כי לרוב אין היחידות שלך מכונסות ומרוכזות במחנה אחד. ויתר עלי-כן: אם תאמר כי לא רואה אני את חיילי

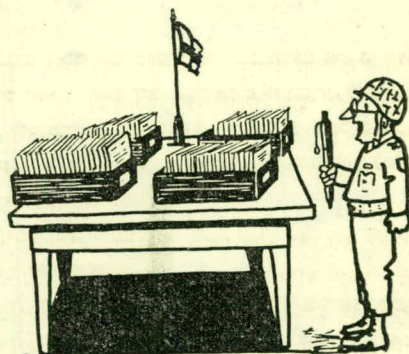
יום-יום במסדר-הבוקר שלהם, הרי אשיב לך, כי אםגם מסדר-הבוקר לא מתקיימים אצלנו. אך לו החליט היום אלוף הפיקוד שלי כי הוא רוצה יחידה כלשהי למסדר-הבוקר מחר, או אם תירש באורח פתאומי למשימה כלשהי, בין אם לסייע לנפגעי אסון-טבע או להגיב על פגעי אויב, יכול לבך להיות סמוך ובטוח כי האנשים יתיצבו בזמן, ובמקום המיועד להם.

איתם „מועדים רצויים“ להתייצבות או אותו לוח-זמנים המוכתב בנוהלים, מקויים; וברוב המקרים אף מצאתי כי הגיוס מתבצע בתקופה הרבה יותר קצרה מן הנדרש והמוכתב מלמעלה. אל-נא תאשימני

ביהירות ובהתרברבות: ברצוני רק למסור לך דברים כהויתם על רמת כוננות שאליה הגיעו יחידות המילואים כתוצאה משניים אלה:

- נוהלים בדוקים ומתורגלים, אשר לפיהם ניתן לבצע את גיוס החירום כפעולת שרשרת שקטה, סמויה ומקיפה מבלי שתהא מופרעת, ככל האפשר, מפעולות אויב צפויות.
- רצונם העז של האנשים להתייצב ליחידותיהם בכל התנאים ועל אף כל הקשיים והשיבושים שעלולים לצוף בדרכם.

אם היו לי ספקות לגבי הענין שתמצא בנושא גיוס חירום, הריני משוכנע כי בנושא של כוננות מבצעית וכושר מבצעי התעניינותך מובטחת. לא היית ודאי מתנגד לו ספרתי לך על ענין זה ביתר הרחבה, אולם חוששני כי אצטרך להכזיבך. אני מוכן לומר לך מה אנו עושים כדי שתישמר כוננות

מבצעת גבוהה ויש לנו אמות-מידה לבדוק רמות כוונות אלו, הן באורח אבסולוטי והן באורח יחסי. אך באשר למידת הכושר המבצעי של היחידות, סבורני, כי רבים מדי הנעלמים, ומאידך גיסא, חסר לנו קנה-המידה האובייקטיבי שבעזרתו נוכל לבחון כושר מבצעי של יחידה כלשהי בעתות שלום.

ברם, אם תשאלני מה דעתי ומה אמונתי, אשיב לך ללא צל של היסוס כי אני מאמין בכושרן המבצעי של יחידות המילואים, ושוכנעתי בדבר עלי-ידי הישגי היחידות בעתות שלום ועל-ידי מבצעייהן בימי-מלחמה. יחידות המילואים, ודוקא בשל הגיל הממוצע הגבוה יותר של חייליהן, הראו יציבות, יכולת-עמידה גבוהה בקשיים וכושר-סבילות רב, שעה שהונהגו בצורה נכונה, והמפקדים יכלו להפיק ולנצל את חוש האחריות, את תחושת התכליתיות וכושר הריסון העצמי והמשמעת העצמית בהם חוננו חיילי המילואים שלנו. אנו יודעים כי כושר מבצעי איננו דבר שנרכש באורח חד-פעמי והופך לנכס-תמיד של היחידה. אנו מסכימים כי יש לעמול תקופות ממושכות באימונים ובלמודים מפרקים — ואף לאחר אלה, רק ההכשרה המוקדמת בשדה האימונים ביחד עם הנסיון המעשי עשויים להקנות ליחידה את הכושר המבצעי הגבוה. שומעים אנו באורח חוזר ונשנה טענות מפי מפקדים, ובעיקר מאלה המפקדים על יחידות סדירות, כי נתוני יסוד אלה אינם קיימים ביחידות המילואים שאנשיהן חיים להם בבתים בנחת ובנוחיות ההולכות וגדלות משנה לשנה. ומכאן יש ומפקדים אלה מגיעים גם למסקנות שאינן זהות עם אלו שאני הגעתי אליהן.

על מה אפוא מבסס אני את הנחתי ואמונתי בדבר הכושר המבצעי של יחידות המילואים שאותן הבעתי ללא צל של היסוס? אני עושה זאת בהסתמכי על שלושת אלה אשר מהווים יסוד איתן לכושר מבצעי מעולה :

● הכוונות המבצעת הגבוהה, לרבות אימוני היחידות, הכשרת בעלי-המקצוע ומעל לכל שמירה על רמת המפקדים;

● הציוד והנשק הטובים שבידי היחידות;

● המסורת והמוראל הגבוה של היחידות.

אך, כאמור, רק מבחן המציאות יוכיח את נכונות דברי.

בסיכום לשני מכתבי אליך לא הייתי רוצה להשאיר אצלך את הרושם כי ביחידות המילואים הגענו אל המנוחה והנחלה וכי הכל כבר שפיר. מה שהשתדלתי לעשות הוא להדגיש ולהעלות כמה מן ההישגים החשובים שהושגו בשנים החולפות, ולאפשר לך הצצה לתוך תוכה של יחידת מילואים. אין לך יחידה צבאית שהיא כליל השלמות ואין בה מקום לשיפורים נוספים — וגם בזאת יחידות המילואים אינן נבדלות מכל יחידה אחרת.

אך לו שאלתני, מהו הדבר שחסרוננו בולט ביותר ביחידות המילואים, הייתי עונה לך: בית ליחידות המילואים עם מטוח זעיר ומגרש אימונים בקרבתו. הכרחי, לדעתי, כי בעתיד הקרוב יוקמו בתי-מילואים בפרורי הערים הגדולות ובמספר איזורים כפריים; בבתים אלה יהיה צורך לרכז את לשכות הקישור, אולמות וחדרי לימוד, מחסן נשק ומחסן ציוד-אימונים, כדי שנוכל לנצל לאימון ולהסברה גם את ההתייבויות השגרתיות; כן יאפשר לנו בית כזה, עם מטוח בקרבתו, לבצע אימונים, כנסים והרצאות שביצועם כיום כרוך בהוצאות רבות ובקשיים ארגוניים רבים. בתקוה כי מצאת עניין בדברי ותזדקק להם בקרוב.

שלך כתמיד

יעקב

הרובה (CETME) G-3

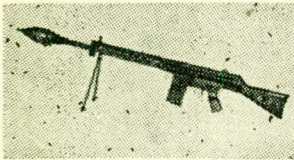
קוטר 7,62

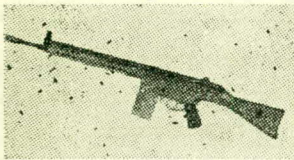
לשימוש כמקלעון

בדורגל מקופל

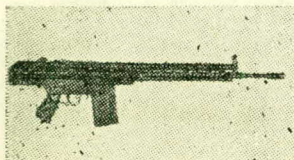

כרובה רומה נ"ט

מותקן לירי בתחמושת קליע יעץ

בלי הקת המתקפלת

הרובה החדש G-3 (מדוגמת מפעלי CETME הספרדיים) בעל קוטר 7,62 מ"מ (שמיצרים אותו שני מפעלים פרטיים בגרמניה וכן ה-CETME בספרד ומפעל אחד בהולנד) — הוא הרובה החדש של הצבא המערב-גרמני. לפי ההערכות הגרמניות "עולה הוא בהרבה, מבחינת כושר-פעול, עצמת-אש, נוחות-תפעול, אפשרויות-ההפעלה הטקטית, וכן לפי העיבוד-הסופי של המוצר, על כל כלי-הזינוק הידועים לנו מימי מלחמת-העולם השנייה". הערכות אלו מרחיקות-לכת עוד יותר ואומרות כי "אפשר לראות את הרובה G-3 כרובה-האבטומטי החדש ביותר שבשוק העולמי".

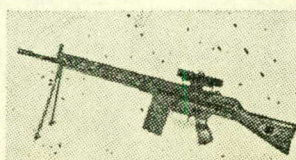
בדומה לכלי-זינוק אחרים מסוג זה של רובים-אבטומטיים חדישים, מצטיין גם הוא ברב-תכליתיות שלו, אשר ניתן לעמוד עליה ממכלול-התצלומים.

הכלי מיוצר לפי שיטת "כבישת פח". בכדי להשתמש בכלי כ"רובה-צלפים", כנשק ללחימת-לילה (כשהורכבה עליו כונת אינפרא-אדומה), וכנשק נ"ט (לאחר שהורכב עליו רימון-רובה חלול-מטען) — אין צורך בשום התאמות וסידורים נוספים בו. את "המרתו" לשם ביצוע תפקידים שונים — הצבתו על דורגל, קיפולו של זה, הצמדת קת-הרובה המתקפלת — ניתן לבצע מבלי להעזר בכל כלי-עבודה מיוחדים.

מנתוניו הטכניים של הכלי :

הקוטר:	7,62 מ"מ	האורך עם סתרף	או עם רומה:	1020 מ"מ
משקל הכלי בלי				450 מ"מ
דורגל ומחסנית:	3,900 ק"ג			305 מ"מ
משקל הכלי עם דורגל				578 מ"מ
ובלי מחסנית:	4,200 ק"ג			
משקל הכלי עם				
דורגל ומחסנית:	4,330 ק"ג			
משקל המחסנית כשהיא				
מלאה (20 תחמיש):	0,610 ק"ג			

עם טלסקופ כרובה צלפים

לירי-לילה עם כונת אינפרא-אדומה

זמנת אינורות

בעקבות המאמר „הקרב על משלטי לוקה“

הקורא מקשה:

ג. המשימה ופני-הקרקע: לאור שנים אלה תיקבע התכנית — וייתברר דרכי-פעולה אפשריות. לדעתי, לא איבד שיפלי את ההפתעה, המרחק שנותר בינו לבין האויב היה קצר דיו בשביל ליצור ולקיים הפתעה עד הסוף.

שאלות אחרות למ"פ:

1. מדוע לא הורכבו צוותי-קרב מתוך הפלוגה, כאשר ידוע שמדובר ביעד מבוצר?
 2. מדוע לא נקבעו כוחות חיפוי מושיים בבזוקות, מרגמות 52 מ"מ, מקלעים ומקלעים פלוגתיים?
 3. מדוע עלה מול המימד הרחב של היעד?
 4. מדוע לא יצר ריכוז כוח בכל שלב ושלב?
 5. מדוע נסוג מבלי שקיבל אישור לכך?
- אתחיל במשימה, כפי שהוטלה על מיור שיפלי. אמר לו המג"ד: „פלוגתך תכבוש הלילה את משלטי

כקורא קבוע הופתעתי מההחלטה להביא לדפוס את הסיפור „הקרב על משלטי לוקה“ („מערכות“, חוב' קכ"א—קכ"ב).

איני יודע מה היתה מטרת המאמר. באם להוציא לקחים על שימוש בעשן בלילה כאמצעי נגד פצצות-תאורה, הרי אפשר היה להגיש זאת בצורה אחרת. כי כלל קיים, והוא: ברצונך להרגיש נושא, להעלות לקחים — אסור לך לבטל תוך כדי כך לקחים קודמים וערכים מקובלים.

צ.ה.ל. מחונן, ומחנך, לכך שתכנית-פעולה נקבעת לאור ניתוח עובדות והסקת מסקנות. כל תכנית בנויה כך שאף אם יחולו בה שינויים, תהיה עשויה לעמוד במשימה שהותוותה לה. בקרב ישנן תמיד הפתעות. לא רבים הקרבות שלא חלו בהם תמורות, הן בתכנית והן בביצוע. צ.ה.ל. נלחם כשאמצעי-הלהימה שלו משוכללים לרוב פתות מאלה של האויב (מלחמת-השחרור, פעולות-התגמול, מבצע „קדש“).

והשאלה הנשאלת היא: האם מול עדיפות טכנית, כגון זו שבכמות-אש-ונושק, יתמוטט צ.ה.ל.? התשובה: — לא. לצערי „הקרב על משלטי לוקה“, כפי שהוגש, מצדיק את המ"פ „שיפלי“ על אשר נסוג, וכאילו הוצא לקח: מול הפתעות — יפות הנסיגות.

קצינים רבים קוראים את „מערכות“; ושואל אני: האם בלקח מבצעי כזה יש משום חינוך לגבי מפקדים אלה?

אעזר במספר הגדרות.

א. ההפתעה כפי שאני מבין, היא: נקיטת מהלך שהגו בלתי-צפוי לגבי האויב — ומבלי שהלז יוכל לסתור אותו.

ב. ריכוז-הכוח משמעותו: ריכוז כוח לאיתו יעד אליו מכוון המאמץ העיקרי.

לוקה' על מנת לאפשר המשך התקפת הגדוד עם שחר. ובכן, מבין אני שאותו מג"ד בנה את תכניתו כך, שממור שיפלי כובש את משלטי "לוקה" — ועם שחר ממשיך הוא, המג"ד, לנוע לעבר משימתו העיקרית.

שואל אני: מה עשה המג"ד כדי לתקוף עם שחר? האם הסתפק בהנחה שממור שיפלי יכבוש את היעד, ולא שער שום אפשרות אחרת?

ושוב: מה עשה הממור שיפלי עצמו, כדי להבטיח ביצוע המשימה?

בעצם, שניהם עשו הכל כדי שהגדוד לא יתקוף עם שחר. נשחזר את הקרב, כפי שסופר:

שיפלי נע ב"שתי מחלקות לפנים ואחז מאחור" (ממש כמו בקורס — במקום לחשוב על אופי היעד — אך לא היה זה תרגיל, אלא קרב).

בדרך נתקל במארב. החוד השמיד את המארב ושיפלי דיוח למג"ד, זירן את המחלקות, ביקש הפעלת "נחשת" והתחיל לעלות על היעד. לפתע עמד מוכה תמהון: האויב הפעיל פצצות-תאורה.

ברם, שיפלי ניסה להמשיך בהסתערות. האויב "הנורא" מיהן לסגת. מה היה המצב באותו הרגע? המג"ד רוצה לתקוף עם שחר, ולהגיע גדוד שלם דרך משלטי "לוקה" — והמ"פ מחליט על נסיגה. האם היה רשאי לעשות זאת? הרי מבצעו של גדוד שלם תלוי רק בכיבוש המש" לטים!

ומה עשה המג"ד כשראה ששיפלי לא מצליח במשימה? מה? כיצד חשב הוא, בתנאים שנוצרו, לעמוד במשימה? נחזור אל שיפלי: שיפלי קרא את הקרב, שאג שלוש פעמים, אסף את הפצועים, קרא לעבר האויב "עוד ניפגש", חזר רצוף ועייף לגדוד, התייצב לפני המג"ד ושקת.

המג"ד, "גבר" רציני, גער בו ואמר: "אתה לא ביצעת את המשימה; נתת פקודת נסיגה בטרם הגעת לגדרות; מדוע?" כאן מתחיל שיפלי מסביר: "לא היתה אפשרות להגיע אל הגדרות כי השטח הוצף באור מלא ורצוף של פצצות-תאורה". סיבה חדשה — שהמג"ד ממש כרע תחתיה! ואומר המג"ד: "יתכן שאתה צודק; יתכן שאנו מוסיפים להחזיק בעיקרי לחימת-לילה מבלי שהבחנו שבינתיים השתנו דברים רבים בתנאי הקרב בלילה". בזה מסתיימת הפרשה: שיפלי מבקש רשות לצאת שנית ומבטיח לכבוש את היעד. המפקד מחייך לעומתו, שיפלי מצדיע ויוצא.

שאלות לבוגר

א. כאשר המג"ד יודע שגדוד שלם חייב לעבור דרך משלטי "לוקה" עם שחר — האם באמת ובתמים שולחים פלוגה, ובזאת תם העניין?

ב. האם לאור התכנית המוצעת לא היה מקום לשי- גויים בדרך גישה, שיטת פריצה, תכנית אש וכ'?

ג. אילו היתה עתודה במקום — האם לא היה בכך כדי לפתור את הבעיה, על-אף הארת שדה-הקרב ע"י האויב?

ד. היכן חייב להיות מג"ד בפעולה מעין זו? סרן מ. ינוקא

ומשיב המחר

סיפור הקרב על משלטי "לוקה" איננו מתיחס לקרב שאירע במדינת ישראל. זהו סיפור היכול להתאים באותה מידה למרבית הצבאות בעולם. אין הוא מתכון להיות סיפור חינוכי; שכן שעה שאנו עוסקים בתורה הצבאית שומה עלינו להגיע למסקנות על יסוד עובדות, ואפילו עובדות אלו אינן חינוכיות. חשוב תמיד שננתח את הגורמים שהביאו לנצחון, אך חשוב יותר שננתח גורמים שהביאו לכשלון.

בשנים האחרונות הופיע בשדה-הקרב גורם התאורה ביתר שאת. תופעה זו מן הדין שתביא אותנו, את כולנו, לבדיקה ולחיפוש דרכים חדשות בעזרתן נוכל להתגבר על הבעיות שהוצבו לפנינו עם הארת שדה-הקרב. לא עוד נוכל בעתיד — כפי שעשינו בעבר — לנוע בחסות החשיכה עד לגדרות יעדי האויב, להפתיע אותו ולנצחו בזכותה של הפתעה זו. עלינו לעשות את התכנון וההכנות כך שנגיע אל גדרות יעדי האויב על-אף האפשרות שבמקרים רבים יגלה אותנו האויב עוד בשטחי ההיעדרות, ומאותו רגע יואר השטח מסיבי ברציפות.

אשר לסיפור עצמו כמה תשובות להערות: —

א. הסיפור עוסק ברמת הפלוגה ולא ברמות גבוהות ממנה. פעולתו של המגיד אינה עניין לכאן. אם פעל נכון או לא, אין בזה כדי להשפיע על מסקנותינו לגבי פעולת הפלוגה שפעלה עצמאית;

ב. הפלוגה נעה במבנה נכון. לפני צעדה יחידת חוד שהבטיחה את תנועת הפלוגה. יחידה זו היא שהתגברה על המארב אשר הפתיע אותה בדרכה;

ג. כניסת הפלוגה לשטח ההיערכות והיציאה ממנו היו מהירות ביותר — סה"כ שתי-שלוש דקות;

ד. את המחלקה השלישית השאיר המ"פ בשטח ההיערכות כמחלקת עתודה, ופעולתו זו היתה נכונה;

ה. התנועה משטח ההיערכות אל היעד בוצעה כשכל מחלקה נעה בשורותיים אל היעד שלה. צורת-תנועה זו

נלמדת במרבית הצבאות בעולם; היא באה להבטיח שליטת המפקד על הכוח ואפשרות נוחה למעבר הפירצה

בגדר. אין כל הבדל בכל הנוגע לתנועה עד לגדרות באם הלחימה היא על יעד מבוצר או על יעד רגיל. רק עם

הגיע הכוחות לגדר, ולאחר שיעברו בה, תהיה חלוקת הכוחות שונה, לגבי שני סוגי היעדים, והלחימה על

היעד מתבצעת אז בצורות שונות.

ואלו הפעולות שנעשו — או שלא נעשו — בסיפור זה שמהן רצינו להפיק לקחים;

התנועה אל היעד התנהלה בשטח מישורי וחשוף; התנועה היתה במבנים מכונים — וכתוצאה מכך נפגעו

רבים מחיילי הפלוגה ברגע שהואר השטח מסביבו; הפלוגה לא תורגלה לעבור בלילה למבנים פרוסים — לכן הלך ורב מספר נפגעים, ולא הצליחו חיילי הפלוגה ליצור אש משל עצמם; בתנאים כאלה ביום אנו משתמשים בעשן. בלילה אין מלמדים בצבאות העולם את השימוש בעשן — ולכן כנראה לא נוצר מסך-עשן ע"י הפלוגה.

מהן המסקנות אליהן עשוי הסיפור להביא את הקורא: — אנו חייבים לתת את דעתנו להופעת גורם התאורה על אמצעייו השונים, כגון פצצות-תאורה או הפעלת זרקוריים. כתוצאה מכך עלינו לעשות את הפעולות הבאות: —

● לבחור גם בלילה צירי גישה מוסתרים ליעד — מתוך הנחה שהשטח מסביב ליעד יואר;

● לתרגל את היחידה לעבור למבנים פרוסים ברגע שיואר השטח;

● לאחר המעבר למבנה הפרוס להפעיל את אש הפלוגה כפי שהדבר נעשה ביום;

● ליצור מסך-עשן בעזרת מרגמה בת 52 מ"מ הנמצאת בפלוגה;

● להנחית עשן על היעד באמצעות הארטילריה;

● להכניס את הלהבירור הקל לשימוש במסגרת הפלוגה.

לסיכום הייתי מציע לסמן ינוקא להפנות את תשומת לבו לבעיה חשובה זו. רצוי מאוד שיעיין מעט בספרות המקצועית המקדישה, בעת האחרונה, מקום הולך ורב לנושא התאורה בלילה.

ר. רם

שמות מחנות

דוגמאות לכך: —

על אותו שלט שנקבע בכניסה למחנה הצבאי תהייה כתובות, מתחת לשם, מלים אחדות המספרות על פעולו של האיש, שעל שמו נקרא המחנה, ועל נסיבות מותו. במקומות בהם נערך קרב, והם רבים מאד, יוצב שילוט נוסף בנוסח: „עצור וזכור! אתה הולך בדרכה של חטיבה... בדרכה לכבוש את משלט...“.

אין צורך באנדרטות-ענק, כאלו שמקימים צבאות זרים, כדי להזכיר את מאורעות העבר. די בשלטים עם כתובות מתאימות, אך חשוב כי אלה יוצבו כך שעינו של עובר האורח תיתקל בהם לעתים קרובות.

בדרך זו של ציון העבר יהיה ספר ההסטוריה לא רק כרוך וניצב בארון-הספרים, אלא פרוס וקריא גם לשאינם מצויים אצל הקריאה העיונית.

אלכס

לאזרח העובר בדרכי הארץ, צפויות לא פעם חוויות זכרון לנוכח פרט זה או אחר במראה הנוף. הארץ קטנה, ורבים מאלה שנעו פעם חמושים בשדותיה, או מאלה שישבו במשלט בימי גשם ושרב, רכונים היום אל חלון האוטובוס או המכונית בחולפם עליפני חבל ארץ מוכר משכבר. במיוחד נעורים וזכרונות למראה מחנה צבאי, מאלה החבויים בצידי הדרכים, ורק שלט קטן — נושא שם אלמוני של לוחם או של מפקד שנפל — מציין כי כאן היה פעם כור התוך לאלפי לוחמים.

גם היום, כאז, שוקקים מחנות אלה שפע נעורים. אך יש זכר ראשונים נגזז קמעה מפני טבעיות ורצף ההמשך, ואנו, שכה רוצים במסורת, מתקשים לגבשה מתוך עבר שטרם הפך להסטוריה. לנוכח עובדות אלו ייטב אולי לנקוט באמצעים מכוונים שיבליטו את מאורעות העבר ויחיו את זכרם. האפשרויות רבות בתחום זה, והרי כמה

חידושי נשק וטכניקה

ניידותה של מערכת-טילים

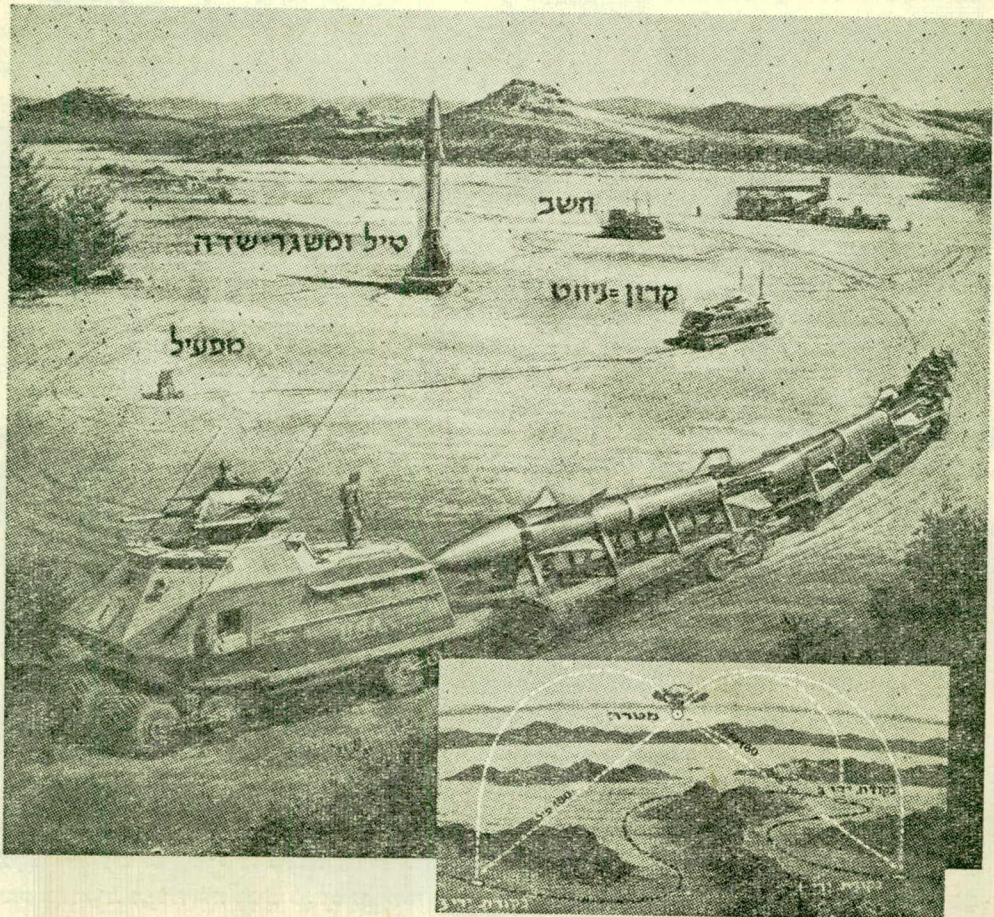
— „מסע-כבודה“ של יחידת טילים הפועלים לטוחים של 300—200 ק"מ.

מבנה כלי-הרכב הנושאים את הטילים מעיד על השאיפה אל כושר-מעבר מכסימלי, לשם הצית שטח, לעתים אף מבלי דרך — דבר שהוא תנאי ל„ניידות טופוגרפית“ אמיתית.

במרכז — טיל שהזוקף לשיגור, מוצב על „משגר-שדה“ לא-גדול. במרחק — מנגנון-הזקפה. את מהירות התכוונה לירי נועד להבטיח רכביה „חשב“ המיוחד; את ההתמצאות המדויקת והמהירה, שרק היא תאפשר ירי אל המטרה על פני מרחקים שכאלה — ואת הניווט המדויק במסע על פני שטחים — נועד לודא „קרון-הניווט“ המיוחד. „מערכת-הזין“ בכללותה נועדה לארבע תכליות: — ירי למרחק (אשר טוח-הטיל מאפשר); עצמת פגיעה והרס (כתוצאה מ„ראש-הנפץ“, שברוב המקרים יהיה כנראה גרעיני); דיוק הקליעה, שבלעדיו, ובלי מהירות הידי, לא ניתן כלל בתנאי לוחמה ניידת ו„זרימה“ ל„תפוס“ את היריב —

מזה מספר שנים נכנס לשימוש הביטוי „מערכת-זין“, (מקורו — בכוחות המזוינים האמריקאיים), שמשמשים בו לא ביחס למכלול של כלי-נשק שונים, אלא לציון הצירוף של כלי-זין מסוים וכל האבזרים והמנגנונים — מהם אף רבי-מימד ויקרים ומורכבים מאוד מבחינה טכנית — אשר רק הם מאפשרים הפעלת אותו כלי-זין באורח תכליתי. עצם ההכרח בקביעת ביטוי כזה נבע בעיקרו מכך שתפעול כלי-הזין החדשים, על עצמתם וטוחיהם הכבירים, ואפשרויות-השימוש השונות שלהם, הצריך מנגנוני תצפית, חישוב, כיוון, ניווט ועזר מדויקים ומורכבים ביותר. עליכן, כה בלתי-שלמה התמונה שעה שאנו מציגים לפני עצמנו רק את כלי-הזין עצמו, או רק אחד ממנגנוני-העזר אשר תפעול הנשק איננו אפשרי בלעדיהם.

הענין שבתמונה בעמוד זה טמון בכך שהיא פורסת לפני המסתכל את מכלול האמצעים המהווים (לפי התפיסה האמריקאית) יחידת-טילים ניידת. לפנינו „טריין“ (Train

ולעומת זה יתכן מאוד לפגוע דוקא בכוחות של צד־אחת; נייודות עצמאית, המאפשרת החלפת עמדות מהירה ביותר — שכן מנגנוני החישוב של הצד שכנגד יגלו עד מהרה את מקום שיגור הטיל, ויכונו לשם את טילי היריב.

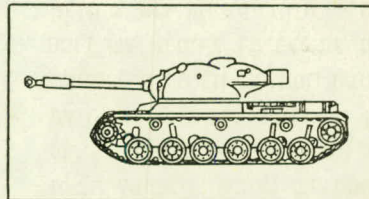
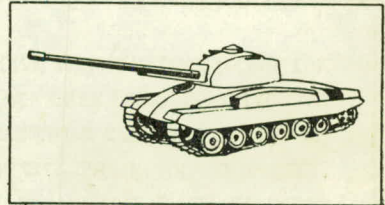
רכב־קל גרורי־ד

שני הצנחנים הבריטיים שבתמונה זו אינם עוסקים במעבר מדירה לדירה. כלי־הרכב בעל הצורה המשוונה, שאחד מהם דחפו והשני נוררו בחבל, כיצד נכנה אותו? מריצה? קרונית? כרכרה? הרי בעצם דומה הוא לכסא־גלגלים! כלי רכב זה נועד לטלטלת ציוד באוויר־קרב קדמיים. במקרה זה, העמיסו עליו מקלע, על כל אבזריו ותחמושתו, ועוד ציוד הנחוץ בקריאה. את זכות־ההמ"צאה לעיצוב צורתו של כלי־טלטלה קלים ושמושיים אלה, העשוים מצינורות חלולים ומיריעות בד גס, יש ליחס לדיביזיית־הרגלים הראשונה של צבא־בריטניה — ויש הרבה סימנים לכך שהכלי נתקבל ונתחבב ביחידות.

שני טנקים: "קלים" חדשים

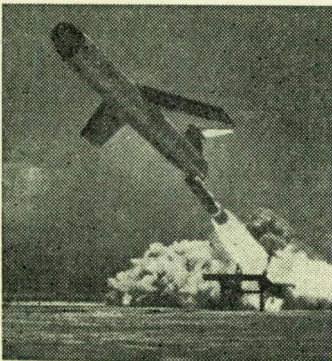
בזמן האחרון גודע כי שתי ארצות מרוחקות מאוד זר־מזו פיתחו כלי־אחת טנק חדש (אשר את שניהם מכנים משום־מה "טנקים־קלים"), שמשקלו 35 טון. שרטוטו של הטנק החדש שפותח ע"י צבא־שבצ'ריה, נראה למעלה. תותחו בן־90 המ"מ ארוך במידה בלתי־רגילה והוא בעל מהירות־לוע בלתי שכיחה; הוא מצטיין בכושרו להבקעת־שריון. בצריח מוצב מקלע־מקביל, בן 20 מ"מ (בעצם — זהו כבר כלי בגדר תותח־אבטומטי קל). כינויו של הרכב החדש — 58 — לע"ע נוצר רק "אב־טיפוס" של טנק זה.

למטה — שרטוטו של הטנק היפני החדש, שגם לו תותח בעל מהירות־לוע גדולה — ובצדו שני מקלעים. אחד הקיים המענינים שבטנק זה (המכונה STA 2) הוא צליליתו הנמוכה: — אין גובהו מגיע אלא ל־198 ס"מ. הטנק מצויד במנוע־דיזל מקורר־אוויר, בן 550 כ"ס. הוא מופעל ע"י צות של 4. עובי שריונו מגיע ל־75 מ"מ.

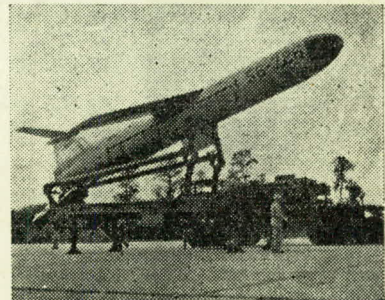

"מייס" - בת ה"מטדור"

בראשית שנות ה־50 פותח בחיל־האוויר של ארה"ב ה"מטדור" — מעין מטוס־מונחה־ללא־טייס, עמוס מטען חומר־נפץ (ניסויי־פעול ראשונים נעשו עוד בזירת־קוריאה). מזה כמה שנים היו הטייסות של "מטדור" מוצבות אף בזירת־אירופה. עתה מחליפות הן את חימושן זה בטיל "מייס" ("Mac e" — "אלה") החדש, המשכו ויורשו של "מטדור". נקל לראות בתצלום את ההתפתחות בצורה האווירודינמית שחלה בטיל לעומת קודמו. כן נראה שהרכב הנושא אותו, והמשמש לו גם ככ־שיגור, נשתכלל באשר לניידות ולמהירות.

מימין: ה"מייס", על גבי המשטח שזוקף, מוכן לשיגור. משמאל: הטיל מתרומם מעל המשגר מתוך ים של להבות.

על „דרך בים“

אלי"ם מתי פלד

זכתה הוצאת „מערכות“ את הקורא העברי בספרו המצוין של אדמירל דה-בלו על תולדות המלחמה בים-התיכון במלחה״ע השניה — ועל כך יש להודות לה. בספרות על נושא זה אשר ראיתה אור לאחר מלחה״ע השניה ודאי שתופש חיבורו של דה-בלו מקום בולט ביותר; וזאת — בשל ניתוחו החריף, אופן הרצאתו הבהיר והאור — ביקטיביות הכנה שבהערכתו את יכולתם ואת מעשיהם של הצדדים הלוחמים.

הקורא הישראלי ימצא בספר זה עניין לא פחות — ואולי אף יותר — מאשר בקרבות-היבשה שנתחוללו באותה תקופה על חופיו של

(*) אשר שימש, בראשית המאה הנוכחית, כ„סגור-הקבוע“ של שר-החיצון הבריטי (מקביל ל„מנהל-כללי של משרד-החוץ“), ונודע אז כהוגה בבעיות המדיניות הבין-לאומית. — הסער.

הים-התיכון. כי הספר דן בזירה שהיא „רשות הרבים“: — זירת הים שלחופו שוכנת ישראל, אשר נתיביו פתוחים הן לצי-הסוחר והן לחיל-הים הישראליים — ואשר עלול להוות זירת-קרבות לכוחות-צה״ל. וכל אלה, כמובן, אינם ניתנים-להאמר ביחס למדבר-המערבי, או ביחס לארצות דרום-אירופה.

אך לא זו בלבד. במבוא המצוין שלו למהדורה האנגלית של הספר, שהופיעה בארה״ב (ואשר משום-מה ניתן במהדורה העברית דוקא כ„אחרית דבר“) מביא ג'. פילד את דבריו של סיר א״ר קראו (*), כי „במובן מסוים, כל אומות-הים הנן שכנות“ — ובמובן זה יש לישראל יותר שכנות לחופיו של הים מאשר על גבולותיה היבשתיים; שכנות, שרובן ידידותיות, ושהקשר אתן הוא

„זבולון לחוף ימים ישכון“, נאמר בש״ע. אכן, במצב הנוכחי של בידוד מוח-לט בגבולות היבשתיים, ניתן לומר ש-ישראל כולה שוכנת „לחוף ימים“ בלבד. מכאן חיוניותו של הנושא לו הקדיש אל״מ מ. פלד את סקירתו זו — הערכת ספרו של אדמירל דא-בלו על מאבק-הציים בים-התיכון במלחמת העולם השניה. „דרך בים“, סקירה זו משיגה שתי תכליות: — היא נותנת לקורא הצצה למושגיו ונתחוייו של הספר רב הערך והעניין — והיא מציגה לפניו גורמים ובעיות אשר רישומם ניכר אף היום במכלול בעיות מדיניות-הבטחון ומעשה-הבטחון של מדינת ישראל עצימה, ומי יודע, כמה יהיה עוד ניכר ומו-

חשי אף בעתיד! המשכה של סקירה זו הניתנת עתה רק בחלקה, צפוי באחת החוברות הבאות של „מערכות“.

כפי שהמפ"ם ונושאת-המטוסים נתנו אותותיהם כבר בתחילתה של מלחמת-העולם השניה בים-התיכון. ולפיכך, יש מקום לשאול, איזה ערך עשוי להיות בעתיד ללקחי הקרבות בים-התיכון מימי המלחמה שעברה. כי אם אין, אמנם, עקרון נות המלחמה עשויים להשתנות (הנחה שבימינו מותר להעמידה במבחנה של חקירה מעמיקה-יותר), הרי בכל זאת עניינו אינו בהם בלבד — אלא, בעיקרו של דבר, בתוכנו של המעשה במלחמה.

אולי יהיה זה המקום המתאים להביא את דבריו של גדול חוקרי המלחמות בים — א.ת. מהן — האומר, בספרו „השפעת העצמה-הימית על ההיסטוריה“, כי למחקר על התנאים האסטרטגיים של הים-התיכון עשוי להיות ערך רב להבנת ערכו של הים כזירת-קרבות בכלל, מאחר שבגלל תנאים אלה מילא הים-התיכון תפקיד גדול יותר בהיסטוריה העולמית — הן מבחינה מסחרית והן מבחינה צבאית — מאשר כל זירה-ימית אחרת.

באסטרטגיה הבריטית מקובל מזה-דורות בתור מושפל-ראשון כי „המחזיק בים-התיכון שולט בעולם“. תפיסה זו מסבירה, לדעת דה-בלו, את החלטתו של צ'רצ'יל בשנת 1940 לתגבר את המזרח-התיכון בשתי דיביויות, שעה שאימת הפלישה הגרמנית לאנגליה מילאה לבות כל האחר-ראים להגנתה. דומה שמיותר לטרוח ולהסביר חשיבותו של הים-התיכון במאבק העולמי המתחולל בימינו בין המערב למזרח. ודאי צודק ג', פילד באמרו שדוקא עכשיו מתגלית הבנה עמוקה יותר לערכו האסטרטגי של הים-התיכון מזו שנראתה בפרוץ מלחמת-העולם השניה — ומיד לאחריה. לדעתו, רק עם פירסומה של „דוקטרינת טרומן“ בשנת 1947, וצירופן של יון ותורכיה למערך ההגנתי של ארה"ב, הוחל לאמת-של-דבר, בניצולה של אותה הצלחה שהושגה ע"י בעלות-הברית עם הנחיתה בצפון-אפריקה. וכאן מן-הראוי שנוכיר לעצמנו את „היעדים-הלאומיים העיקריים של ארצות-הברית“, כפי שנוסחו ע"י גנרל מרשל ואדמירל סטארק ב-11 בספטמבר

עורק-החיים שלנו. אסור לנו להתעלם מהאפשרות שקשר חיוני זה עם ידידינו שמעבר-לים עלול להיות מטרה לכוחות-הים של שכנינו-ביבשה — מטרה, שהפגיעה בה מסוכנת לבטחונה של ישראל, לא פחות מפגיעה במטרות יבשתיות שבתוך ישראל גופא.

אולם גם אם לא יפליג הקורא לתחומי-מחשבה אלה, ודאי ימצא מקור להשראה בלימוד המאבק הנואש שנהלו הדמוקרטיות — בשנים הראשונות של המלחמה בים-התיכון — על קיומן ועל שמירת עניניהן, שעה שהיו נחותות מבחינה צבאית עד כדי סכנת-ההתמוטטות. ושוב נצטט את ג'. פילד, המגלה במבואו לספר כושר-אבחנה חודר בצינו כי „דבר אחד הוא לזכות במלחמה שעה שכוח מכריע מצוי בידך; ודבר אחר לגמרי, קשה יותר אבל לא פחות חיוני, למנוע הפסד במלחמה, כאשר הכוח אינו מצוי, ואמצעי-הלחימה עודם על גבי הנייר בלבד. אם אמנם הנצחון הסופי לא הושג בים-התיכון, נמנעה בו המפלה הסופית“.

הקורא, איש-צה"ל, ודאי ישאל עצמו: — „מה ערך יש ללימוד קרבות-ים שנהלו בתקופה שלפני הפיצוץ הגרעיני, שלפני המנועים האטומיים, שלפני מטוסי-הסילון העל-קוליים, שלפני מערכת-הבקרה הרדארית המשוכללת?“, וכן הלאה. ואמנם גם שאלה נכבדה היא. בספרו על „העצמה-הימית בעידן-המכונה“ (* דן ב. פרודי בהרחבה בשאלה של השפעת ההתקדמות הטכנית על הלחימה בים — ומציק כי מימרתו של ג'וזימי ששינויים בכלי-הנשק משפיעים על המעשה של המלחמה, אבל לא על עקרונותיה, מזכירה ביותר את תורת „האידיאות“ של אפלטון. אלא שניהול המלחמה אינו תרגיל במטפיזיקה כי אם עצם המעשה גופו; וככל מעשה כרוך הוא בהפעלת כלים מכניים מסוימים. השגת היעדים במלחמה הושפעה תמיד ע"י הכושר, והמגבלות, של המכונות שבאמצעותן מנהלים מלחמה; ומאז מלחמת-העולם השניה חלה התפתחות עצומה במכונות-המלחמה אשר נטלו חלק מכריע בקרבות-הים: — האניה והמטוס. אין ספק שהתפתחות זו נתנה אותותיה בכל מלחמה שתתחולל בעתיד בזירה זו — ממש

(*) „Sea Power in the Machine-Age“ בהוצאת „דפוס פרינסטון“, ארה"ב, 1944.

1941. יעדים אלה הוגדרו כ"יצירת מצבים של מאזן כוחות באירופה ובאסיה שיבטיחו, עד כמה שאפשר, יציבות מדינית באיזורים אלה ואת בטחונה בעתיד של ארצות-הברית; ובמידה שהי- דבר מעשי, הקמת משטרים הנוחים לחופש כלכלי ולחירות-הפרט".

בריטניה-הגדולה היתה מאוזמתמיד ערה ביו- תר לערכו של הים-התיכון כבסיס להשפעה מדינית בדרום אירופה ואף במזרח; ומשהו- עמדה, לאחר נפילת יון במלחמת-העולם השניה, במצב של חוסר אונים גמור בים האגאי — נת- קשתה מאוד לשכנע את בעלי-בריתה שמעבר לאוקינוס להפוך את איזור הבלקנים לזירת- קרבות עיקרית, אף לכשנתינה האפשרות לכך, לאחר נפילת המאזן הגרמני-האיטלקי בתוניסיה במאי 1943. קושי זה נבע במידה רבה מההערכה של האמריקאים אשר לפיה ה"שאלה המזרחית" — שנפתרה לדעתם עם תום מלחמת-העולם הרא- שונה — לא היתה קיימת עוד אלא בזכרונם של הבריטים, המתגעגעים אל ימי גדולתם שב- עבר. כך נוצר עם תום מלחמת-העולם השניה מצב של "חלל ריק" במזרח הים-התיכון; חלל, ש"הגוש המזרחי" הודרו לנצלו למן הרגע הרא- שון. כשבשלה בארה"ב ההכרה כי ה"שאלה המז- רחית" שבה-ועלתה — עשרים ושמונה שנים לאחר ש"נפתרה", כביכול, בשנת 1917, עם נפילת האמפריה העותומנית — נמצא איפוא "הגוש המערבי" מאחר בשנתיים בדיוק. איחור זה לא מנע, אמנם, בעד שיגור כוחות-ימיים מערביים ניכרים למזרח-התיכון, ומתן ערובות לכל מדינה שהיתה מוכנה לקבל, אולם הוא גרם לכך שהוקמו בינתיים בסיסים "מזרחיים" בחופי הים-התיכון ביוגוסלביה, באלבניה — ולאחרונה במצרים וב- סוריה. וכך הגנו עדים לתופעה שהים-התיכון מוסיף להיות זירה קריטית באסטרטגיה העולמית.

לפיכך, גם אם לא כל הקרבות אשר נהלו בים-התיכון במלחה"ע השניה עשויים ללמדנו לקח מבצע-טקטי, הרי כמדינה השוכנת לחופו של ים זה אין ישראל יכולה שלא לגלות ענין רב בתכונותיה של זירה זו; וטבעי הוא, שיעשה ע"י קציני צה"ל מאמץ ללימוד עקיב של תול- דות המלחמות שנתחוללו בזירה זו, מאז מלח-

מות הפונים ועד היום הזה. גם במסגרת מאמץ- לימוד כולל כזה נודע מקום מיוחד לחקר המער- כות והקרבות של מלחמת-העולם השניה בים- התיכון — זו הקרובה ביותר אלינו הן בזמן, והן ברמת הטכניקה הצייית. לחקר פרשה זו תורם ספרו של דה-בלו תרומה מיוחדת-במינה; וכל מי שיקדיש זמנו ללימוד הספר ימצא נשכר. בסקירה שלהלן ייעשה ניסיון לציין מתוך המחקר המקיף של דה-בלו מספר נושאים, באותם תח- מים אשר מכמה וכמה בחינות ראוי לתת עליהם את הדעת. נושאים אלה הם: —

- הים-התיכון כנתיב אספקה צר וקצר יחסית, הנתון להשפעת כוחות השוכנים לחופיו;
- ערכו של שילוב כוחות-אוויר במלחמת-הים;
- חלקם של כוחות-ים בסיוע לפלישה אל היב- שה, ובהתנגדות לה;
- מקומן של פעולות מיוחדות בנמלים.

אין ספק שאם קיים מחקר שיש בו כדי לשמש מקור להפקת לקחים בתחומים אלה — הרי זהו בראש-וראשונה מחקרו של דה-בלו.

הים התיכון כנתיב-אספקה

ר. דה-בלו מבהיר יפה בניתוחו שכאשר הח- ליטה בריטניה-הגדולה, לאחר כניסת איטליה למלחמה ולמרות נפילת צרפת, להוסיף ולהע- ביר שיירות-אספקה בים-התיכון — היתה זו מסקנה הגיונית משיקולי זמן ומרחב. אם נקבל את המימרה כי האסטרטגיה הנה בארבע חמי- שיותיה גיאוגרפיה, הרי בשום דוגמה אחרת לא יקל להוכיח את הדבר כאשר במקרה זה, נתיב- הספינות העובר בים-התיכון מקצר את המרחק בין סאותהמפטון למפרץ-הפרסי ב-4800 מיל לעומת הנתיב המקיף את כיף-התקוה-הטובה; ואילו הנתיב הים-תיכוני בין לונדון לבין אלכסנ- דריה קצר ב-8511 מיל מהנתיב שמסביב לאפרי- קה. ואמנם, היתה בריטניה מצוידת יפה לביצוע מעשה נועז זה, של העברת שיירות — שכן רוב נקודות-המפתח לאורך הנתיב הים-תיכוני היו בידיה: גיברלטר, מלטה, קפריסין וסואץ שימשו עדות לתבונתם של דורות קודמים.

צעי-מלחמה. אולם מאלף להשוות את ה-
הנחיה של הפיקוד-העליון האיטלקי עם
הוראת ראשי-המטות הבריטיים שניתנה
לאדמירל קנינגהם בעיצומה של מערכת-
כרתים, בה סבל הצי הבריטי אבידות מכ-
רעות: „על הצי ועל חיל-האוויר לקבל
על עצמם כל סיכון הכרוך במניעת תגבר-
רות אויב ניכרות מלהגיע לכרתים. אם
ידווח על שיירות אויב מצפון לכרתים,
יהיה הצי חייב לפעול באיזור זה בשעת-
היום, למרות שיש לצפות לאבידות ני-
כרות. הנסיון יראה כמה זמן אפשר יהיה
להמשיך במצב זה“. הוראה זו ניתנה כאשר
כל חדירה צפונה מכרתים לאור-היום
היתה כרוכה באבידות ודאיות מידי חיל-
האוויר הגרמני, ולאחר שבאומה מערכה
כבר נסתכמו אבידות הצי הבריטי ב-11
משחתות וסיירות שטבעו או שניזוקו קשה.

בהשוואה זו בולט ההבדל בין גישתו של הפי-
קוד האיטלקי לבין זו של הבריטי; והבדל זה
הוא-הוא המסביר היעדרם של קרבות-ים אדי-
רים בימ-התיכון. בהקשר זה מציין דה-בלו כי
זהירותו של הצי האיטלקי בהפעלת יחידותיו
הכבדות לא היתה מוצדקת כשלעצמה. לאחר
נתחו את הקרב ליד כיף-ספרטינוטו (שעוד נשוב
לעיין בו), בו גילה הפיקוד האיטלקי זהירות מופ-
רות בהפעלת כוחותיו — זהירות, שנבעה מה-
עובדה כי לאנגלים היה יתרון באניות-מערכה
בעוד שיתרונם של האיטלקים היה בסיירות —
מוכיר דה-בלו לקורא כי „מוקדם-יותר במלחמה
אסר קומודור הרווד, עם הסיירות שלו, קרב על
„אנית-מערכה של כיס“, והשמדה; מאוחר-יותר
נאלצו גם האמריקאים וגם היפנים להילחם בעוז
נגד כוחות עדיפים. ליד גואדלקנאל יצאו סיירות
אמריקאיות בכונה-תחילה לחפש, על-מנת לעצור,
אניות-מערכה יפניות — ואף הצליחו להשמיד
את „אנית-המערכה „היא“ בקרב-תותחים לילי.
היפנים כבשו אמפריה משום שהיו מוכנים לקבל
על עצמם סיכונים; ובהיותם מוכנים לעשות
זאת באותה מידה, הצליחו האמריקאים לכבשה
מידהם“.

על-סמך דעתו זו של דה-בלו, שחייבת להיות
מקובלת עלינו, ובהתחשב בדוגמאות הרבות שהוא

ברם, מאז תחילת המאה הי"ט החלו נתיבים
קצרים-יותר, אך חיוניים ביותר, מנמלי דרום-
אירופה אל גמלי צפון-אפריקה, לחצות את הנתיב
הבריטי ההיסטורי ממערב למזרח; ובד-בבד עם
עלית חשיבותם של נתיבים קצרים אלה הלכו
והתעצמו ציי מעצמות דרום-אירופה, שנועדו
להגן עליהם. במצב שנוצר עם נפילת צרפת, לא
זו בלבד שהנתיב הצפוני-דרומי, החוצה את הנ-
תיב המערבי-מזרחי, נמצא כולו בשליטת איטליה,
אלא שמעצמות ה„ציר“ שאפו לנצל שליטתן
במיצרי-סיציליה לניתוק הנתיב המערבי-מזרחי;
ואילו בריטניה לא רק ששאפה למנוע תנועת אניות
ה„ציר“ בנתיב הקצר (כ-200 מיל) שבין סיציליה
לצפון-אפריקה, אלא ניסתה בעקשנות הראויה-
להעצמה להוסיף ולהעביר שיירות במיצרי-סיצ-
ליה עצמו, בין גיברלטר למלטה ואלכסנדריה.

בתנאים אלה, כשכל אחד מהיריבים חותר
לשליטה בים הצר ומרכז בו כוחות-צי גדולים —
ניתן היה לצפות לקרבות-ים אדירים, כפי שמציין
דה-בלו בפסקה המסכמת של ספרו. אולם דבר
זה לא קרה. אפילו מערכת-מטפן הנודעת לא
היתה יותר מאשר קרב-היתקלות לילי, ללא כל
קורדמיון לקרבות-הצי הענקיים שהתחוללו בין
ציי ארה"ב ויפן. תופעה זו נבעה מהעובדה של-
פחות אחד משני היריבים — האיטלקים — לא
רצה בקרב-הכרעה.

הנחיות הפיקוד-העליון האיטלקי מספט-
מבר 1940 קבעו במפורש כי „קרבות ימיים
מתחוללים משתי הסיבות הבאות: ראשית,
היתקלות בין שתי אסקדרות אויבות, כאשר
האחת מנסה למנוע מהשניה ביצוע משי-
מתה; שנית, חיפוש נמרץ ע"י אחת האס-
קדרות אחר צי האויב, במגמה להשמידו.
המצב הראשון עשוי להתפתח באורח
בלתי-צפוי; במקרה כזה הצי האיטלקי,
אם יהיו לו סיכויים להצליח, יילחם במלוא
עוזו. הברירה השניה אינה פתוחה בפנינו,
מכיון שאנו חלשים יותר. יהיה זה אבסורד,
שאינו ניתן לציון, לחשוב על הקרב כעל
מטרה בפני עצמה“.

הבריטים, כדרכם, נמנעים מהכללות
מופשטות מסוג זה, וביחוד כשמדובר במב-

מביא. ניתן ודאי לומר שעצם הנחיתות האיכותית והמספרית באמצעי-לחימה בים אינה יכולה, כש- היא לעצמה, להוות גורם שיש בו כדי להכתיב מראש תוצאות הקרב.

אולם, גם אם לא התחוללו בים-התיכון קרבות- צי אדירים, לא היתה המלחמה בו אכזרית פחות. עד כניעת האיטלקים, ב-8 בספטמבר 1943, הגיעו אבידות האיטלקים בים ל-193 אניות, בהן 12 סיירות, 75 משחתות וספינות-ליווי, 65 צוללות ו-41 סירות-מנוע M.A.S. מתוך 220,000 האיש שמנה הצי האיטלקי נהרגו 1,364 קצינים ו-23,476 חוגרים, ונפצעו 607 קצינים ו-5,369 חוגרים. ללא-ספק, יחס ההרוגים והפצועים בים שונה מאוד מזה שביבשה. באותה תקופה אבדו לברי- טים בים-התיכון 191 אניות, בהן אנית-מערכה אחת, 2 נושאות-מטוסים, 14 סיירות ו-89 מש- חתות וספינות-ליווי, 50 צוללות, 35 סירות-טור- פדו מנועיות. מתוך כלל האבידות האלו לברי- טים נגרמו 42% במישרין ע"י הצי האיטלקי, 13% ע"י חיל-האוויר האיטלקי, 8% ע"י הצי הגרמני ו-20% ע"י חיל-האוויר הגרמני.

לנוכח כל מה שנאמר ונכתב על הצי האיטלקי, מענינת מאוד הערכתו לצי האיטלקי של האדמירל הגרמני וייכהולד, מפקד כוחות-הצי הגרמניים בים-התיכון: "הצותים הוכיחו שהזהירות שנת- גלתה בדרגים הגבוהים לא נגרמה ע"י היעדר אומץ בקרב אנשי-הצי. כפי שהוכח ע"י אנשי המשחתות וספינות-הסער, שעה שתקפו — מילאו כולם, קצינים וחוגרים כאחד, את חובתם והיו לכבוד לארצם".

השוואת ההישגים בתקופה הנדונה — אף היא מאלפת. בתקופה זו העבירו הבריטים 20 שיירות במיצר סיציליה. לשיירות אלו נודע ערך מכריע. גם אם מתוך 10 ספינות-משא שבשיירה כזו הגיעו למלטה, רק שלוש או ארבע, היה בכך הישג ברי- טי חשוב. שיטת המעבר במיצר היתה כזו: כוח- הצי הבריטי המכונה "כוח H", שבסיסו היה בגיב- רלטר, היה מלווה את השיירות עד מיצר-סיציי- ליה. במיצר עצמו היו השיירות מלוות רק ע"י סיירות קלות ומשחתות. כי הבריטים חששו להכ- ניס לתוכו כוחות כבדים-יותר. בפתח המיצר, במזרה, חיכו לשיירות כוחות הצי הבריטי של

המזרח-התיכון, וליוו אותן אל יעדיהן. אולם פרט למקרים מעטים ביותר לא שלח הצי האיטלקי את כוחותיו העיקריים נגד השיירות הבריטיות, ואניות-המערכה האיטלקיות לא הטביעו מעולם ספינות-משא או אניות-ליווי בריטיות. עם זאת אין להתעלם מהעובדה שבמשך תקופה ארוכה וקריטית לא העבירו הבריטים יותר מ-20 שי- רות בנתיב שהעריכוהו כחינוי ביותר — ואילו עיקר אספתקם וכוחותיהם הועברו בנתיב כף- התקוה-הטובה, ובנתיב-האירי שעבר דרך טאקו- ראדי.

למעצמות ה"ציר" היה הנתיב שבין איטליה ללוב נתיבן היחיד. עד ה-1 בנוב. 1942 עברו בו 883 שיירות, שנשאו 2,106,815 טון אספקה ו-54,282 כלירכב. אבידות מעצמות ה"ציר" הגיעו ל-15.7% בלבד. שיירה איטלקית מנתה לפיכך כ-2 אניות בממוצע. מחירו של הישג זה של הצי האיטלקי מוצא ביטוי במברק ששיגר מוסוליני לאחר חציית הים, בדצמבר 1941, ע"י שיירה בת 4 ספינות-הובלה: — "השיירה האח- רונה, בת 4 ספינות-סוחר, עברה בשלום. אבל כדי להגן על 20 אלף טון של ספינות-סוחר היה צורך להפעיל 100 אלף טון של אניות- מלחמה". 4 ספינות-הסוחר לוו ע"י אנית-מערכה, שלוש סיירות ו-10 משחתות; וחיפו עליהן שלוש אניות-מערכה, שתי סיירות ו-10 משחתות.

טיפוסית מאוד לאופי הלחימה בתחום זה הן תולדותיה של שיירה איטלקית זאת, שנתקלה בדרכה בשיירה בריטית אשר נעה מאלכסנדריה למלטה. השיירה הברי- טית מנתה ספינת-סוחר אחת, המלווה ע"י כוחות בריטיים שהיו נחותים בעצמתם מהאיטלקיים — ולכן גם נמנעו מקרב- הכרעה. הכוחות האיטלקיים, נאמנים להנ- חיות הפיקוד-העליון, נמנעו אף הן מקרב- הכרעה, על אף עדיפותם המכרעת. לאחר מספר תמרונים ללא-תוצאות הגיעו שתי השיירות ליעדיהן ללא אבידות. היתקלות נטולת-תוצאות זו כונתה "קרב-סירטה ה- ראשון" — דבר המעיד על החשיבות ששני הצדדים ייחסו להישג של העברת 4 אניות- אספקה, מזה, ואנית-אספקה אחת, מזה.

37 ע"י צוללות, 23 ע"י אוניות-שטח, 38 ע"י מוקשים ו-63 ע"י גורמים שונים.

בסוף נובמבר 1942 העריכו הגרמנים את תפיסת תוניסיה בידי כוחות ה"ציר" כשקולה כנגד נחיתת צבאות-הברית בצפון-אפריקה. הערכתם היתה כי עם תפיסת תוניסיה קוצרו קווי התחבורה בין איטליה לצפון-אפריקה, בעוד שקווי בעלות-הברית היו ארוכים ביותר; הים-התיכון נותק למעשה לשנים, והכוחות הבריטיים שבמע"ר רבו ובמזרחו הופרדו לחלוטין; כל עוד תוניסיה בידי ה"ציר" לא תתכנה פלישות של צבאות-הברית לאיטליה או לבלקנים. לדעת הגרמנים, היתרון היחידי שהשיגו צבאות הברית היה בקי-רוב בסיסי-האספקה אל מרכז הים-התיכון. הערכתם היתה כי ודאי שהיתה נכונה; אלא שהיא היתה נכונה גם לפני שה"ציר" נכנס לתוניסיה. גם אז היו ציי מזרח הים-התיכון ומערבו מנותקים, קווי התחבורה בין איטליה לצפון-אפריקה היו קצרים; ולא היה במצב ההוא כל חשש לפלישה לאיטליה או לבלקנים, כל זמן שהים האגאי וצפון-אפריקה היו בשליטת ה"ציר".

דה-בלו אינו חדל מלהדגיש בספרו כי הגרמנים אף פעם לא נתפנו לעשות הערכת-מצב כוללת ביחס למקומו של הים-התיכון במלחמה: ולפיכך כל מה שנעשה בזירה זו זכה לתשומת-לב שטחית בלבד. בסוף 1941 אמנם מינה היטלר את קסלרינג — לאחר הצלחת המתקפה הבריטית השניה בלוב — כמפקד ראשי לכוחות-האוויר בזירת הים-התיכון; אך בקיץ אותה שנה עדיין התנגד רב-אדמירל ראדדר, הממונה על כוחות הצי הגרמניים לשליחת צוללות לים-התיכון; ובשנת 1942 המליץ רומל לדחות את כיבושה של מלטה, כדי שלא יפסיד בינתיים את הסיוע האווירי במאמצו האחרון לכבוש את מצרים — והמלצתו נתקבלה! הוכחה נוספת להיעדר הבנה מצד הגרמנים לב-עיות המלחמה בים-התיכון ניתן לראות, לדעת דה-בלו, בחילוקי-הדעות שבין מוסוליני והיטלר כפי שנתגלו באפריל 1943. מוסוליני הרגיש כבר אז כי שואה גדולה מתרגשת ובאה בים-התיכון וביקש מהיטלר לחזק את כוחותיו האוויריים בזירה זו. הוא אף הרחיק לכת והציע כריתת חוזה שביתת-נשק עם רוסיה לצורך זה. כן הציע לנקוט

על חלקו של צי-הסוחר במלחמה על נתיבי הים צי-הסוחר מאהיקא אבידותיו של צי-הסוחר האיטלקי. עם פרוץ המלחמה היו בידי האיטלקים 770 ספינות-סוחר, בנפח כולל של 3,310,584 טון. עד 8 בספטמבר 1943 (יום כניעת איטליה) הם אבדו 395 ספינות, בנפח כולל של 1,594,112 טון. נעשה, אמנם מאמץ לבנות ספינות חדשות במהלך המלחמה, אולם כנגד כל ספינה חדשה שנבנתה טובעו 6 או 7 ספינות. דומה שהממשלה האיטלקית לא העריכה מראש תוצאות חמורות אלה; שכן עם פרוץ המלחמה נשארו 218 ספינות-סוחר איטלקיות, בנפח כולל של 1,200,000 טון, בנמלים ניטרליים — ולא נטלו חלק במאמץ-המלחמה העצום.

הנטל הכבד שנשא הצי האיטלקי לא היה בעיקרו אלא תוצאה של הצורך לקשר על פני 200 מיל של ים, שבין סיציליה ללוב. אך כה כבד היה בטל זה שהאיטלקים החלו לתבוע בבמפגיע מהגרמנים את כיבושה של תוניסיה, כדי ליהנות מההנתיב הימי הקצר יותר שבין סיציליה לכיף-בון, אשר אורכו 80 מיל בלבד. קשה שלא להשתומם על כי יוחס ערך כה מכריע, על-ידי מעצמה ימית אדירה, להבדל הקטן-יחסית שבין 200 ל-80 מיל במלחמה. מדרישה זו חזר בו מוסוליני כעבור זמן-מה בגלל שיקולים מדיניים; אולם ככל שכבד שוב נטל המלחמה, חזר הוא על תביעתו זו לתוניסיה. במברק ששלח לאחר קרב-סירטה הראשון (חלקו נזכר לעיל), הדגיש כי "את השימוש החופשי בסיסי תוניסיה אפשר להשיג בשתי דרכים: תוך הסכמה או בכוח" — הנני מודיעך, פינור, שהייתי מעדיף לקחת את דיביויות-השריון שלי לתוך תוניסיה, מאשר לראותן נעלמות במצולות הים בדרכן לטריפולי...". אולם סיכום אבידות האיטלקים בים בתקופת הקרבות על תוניסיה מעיד, כפי הנראה, שאת אשר לא ניתן לבצע על-פני נתיב בן 200 מיל — לא ניתן לבצע גם על פני נתיב בן 80 מיל. מיום נחיתת בעלות-הברית בצפון-אפריקה (8 בנוב. 1942) ועד כניעת איטליה (8 בספט. 1943) איבדו האיטלקים 243 אניות שטבעו, ו-242 ספינות שניזוקו (נפח כולל — 33,500 טון אניות-מלחמה ו-325,000 טון ספינות-סוחר). מתוך הסה"כ של 485 ספינות שטבעו או ניזוקו, נפגעו 324 (67%) ע"י מטוסים,

הצפוני היתה מבחינה אסטרטגית פחות חשובה לגורל המלחמה. עם זאת יש לציין שמסיבות אלו עצמן רוקנו מן התוכן את הגישה שייחסה חשיבות כה רבה לקיצור הנתיב ב-120 מיל. במסגרת נתונה של זמן ומרחב לא אורך הנתיב הוא הקובע, אלא אורך הלחימה. באורח לחימה כשלם, לא היה לאיטלקים סיכוי לשאת בעומס של אבטחת הנתיב אל צפון-אפריקה. מאלפת מבחינה זו העובדה שעם כניעת איטליה עדיין מנה הצי האיטלקי 7 אניות-מערכה, 8 סיירות, 45 משחתות ו-60 צוללות — צי שללא-ספק יכול היה לשמש גורם בעל השפעה כבירה במלחמה; אלא שצי זה לא פעל לפי שיטה שהיתה עשויה לנצל את מלוא משקלו — אף כי אנשיו חרפו נפשם, סבלו אבידות כבדות, והיו מוכנים, כעדות יודעי דבר, למלא כל תפקיד שיוטל עליהם.

בצעד היחידי שהיה בו משום תגובה הגיונית על נחיתת צבאות-הברית בצפון-אפריקה — כיבוש גיברלטר. קיצורו-של-דבר, בלחץ המסיבות, התגבשה אצל מוסוליני, אמנם באיחור רב, תפיסה כוללת של צרכי המערכה בזירת היס-התיכון, כוירה של הכרעה, אשר להיאבקות בה עשויות להיות תוצאות מרחיקות לכת לגבי גורל ה"ציר". היטלר דחה פניה זו, וציין כי אינו מבין מדוע מתקשים האיטלקים להבטיח נתיב בן 80 מיל — בעוד שהגרמנים הצליחו באותו זמן עצמו להבטיח תנועה סדירה בים-הצפוני, לאורך נתיבים ארוכי-כים-בהרבה.

ההבדל היה, כמובן, בכך שבים-הצפוני לא היה ריכוז כל-כך גדול של בסיסי-פעולה ימיים אוויריים בקרבת הנתיב; וריכוז כזה לא היה מצוי שם גם מטעמים גיאוגרפיים וגם משום שזירת היס-

מה הלקחים הניצבים בפנינו מתוך התיאור של קווי-היסוד במלחמת היס-התיכון? דומה כי מותר לציין את הלקחים הבאים:

- אף כי גורל מלחמות אינו מוכרע בים אלא ביבשה, הרי כושרם של כוחות-הים לשמור על תנועת אספקה אל כוחות-היבשה עלול להיות מכריע לגבי תוצאות המלחמה כולה;
- גורלו ואיכותו של כוח ימי אינם מהווים, כשהם לעצמם, ערובה לנצחון במערכה הימית. ההעזה, ואופן הפעלת הכוחות, עשויים לבטל את היתרונות החמריים הן אלה שבכמות והן אלה שבאיכות;
- ערכו הלוחם של הצי תלוי גם במיב אנשיו שבאניות וגם בנכונותו של הפיקוד-העליון להפעילם תוך העזה. כאשר אחד משני היסודות הללו אינו ראוי לתפקידו, מאבד הכוח הימי את ערכו כגוף-לוחם;
- הצלחתה של תנועת שיירות בים מותנית יותר בשיטת הלחימה וארגון הליווי מאשר בקרבה היחסית של הכוחות העוינים אל נתיב השיירה, או באורך הנתיב כשלעצמו;
- דומה שרבים יותר סיכוייהן של שיירות-אספקה קטנות, המוגנות לפי שיטה נכונה, מאשר של שיירות-אספקה גדולות;
- לצי-הסוחר תפקיד מכריע בלחימה על חופש התנועה בים; על-כן יש להתמיד בטיפוח האיכותי הן של ספינותיו והן של אנשי הצוותים.

מה זה באמת?

על חשיבות הלוחמה
ה"נגד-מוקשית" מעיד
הרכבו של "כוח-הים" ה-
בלגי: — 6 שולות-מוק-
שים אוקיניות, 26 חר-
פיות, 17 שולות למים-
רדודים, ספינה אחת של
תובלת-עזר, 2 ספינות

גור ו-10 סירות-טורפדו-מנועיות המהוות "שיטת הרהיין".

★

לפי ידיעות-העתונות עומדת ארה"ב להקים בתורכיה
בסיס לטילים ל"טוחי-ביניים", שניתן לחמשם בראשי-
נפץ גרעיניים. טוחם כ-2500 ק"מ, ומבסיסם יוכלו הם
להגיע ל"כל חלקיה של רוסיה האירופאית, ולאסיה-
המרכזית כמעט-כולה" (הגדרה, שדיוקה הגיאוגרפי מוטל
בספק). לפי ידיעה אחרת, תוצב שם "טייסת" של טילי-
יופיטר — שפותחו ע"י צבא-ארה"ב, והועברו אחר-כך
לסמכותו של חיל-האוויר.

★

לפי העתונות, מסתיימת-והולכת
המצאת הטילים ל-4 בסיסי "תור"
המוקמים בבריטניה — וסבורים
כי הללו יהיו מוכנים לתפעול
באביב 1960.

★

לפי אדמירל סאר מ. דני, הנציג הבריטי ב"קבוצת-
המתמיד" הצבאית של נאט"ו, מנו ב-1959 הכוחות-המזוינים
העומדים של ה"גוש-המזרחי" באירופה למעלה מ-6
מיליון איש, בתוך זה 4.5 מיליון בכוחות-יבשה, ומהם
כ-3 מיליון חיילים סובייטים. במזרח-גרמניה עמדו, לפיו,
22 דיביזיות סובייטיות. נוסף על 20 אלף המטוסים (ו-800
אלף אנשי חיל-האוויר) הסובייטיים מנו אוריות המדינות
הנלוות 2500 מטוס. לציי-המלחמה הסובייטי, השני בגודלו
בעולם, ייחסו לקראת שנת 1960 כ-700 צוללות.

נראה שהסואה-צבאית חיונית לא רק בשדה-
הקרב או באימונים. חיל-האוויר האמריקאי עורך
בין קציניו משאל, לשם מציאת ביטויים "ערבים יותר
לאוזן", אשר אפשר יהיה להחליף בהם מונחים ידועים
שקנו לעצמם בזמן האחרון מהלכים נרחבים בחוגים
הצבאיים ומחוצה להם, כגון "מלחמה-מוגבלת", "מלחמה-
מונעת" ו"תגמול-מסיבי".

★

אישה-רגלים של צבא-הצי בתצלום לבוש "מדירקב-
חדשים המכונים BALC (כינוי, שבגלגולו העברי יכול הוא
להיות "שגנ"מ" — דהיי

נו, "שריון-גוף, נשיאת-
משא": בחומר ממנו
עשויים מדים אלה משולב
חומר-משרין, ועם זאת
הריהו מותקן להתחלקות
משא-הקרב של החייל על
פני לבושו). המפתיע הוא
שלבוש זה, הנותן חיפוי-
מה לחייל-הפרט, מכתפיו
ועד לירכיו, שוקל 2½ ק"ג
פחות מזה הנהוג עד כה
(פחות מד"ק"ג — לעומת

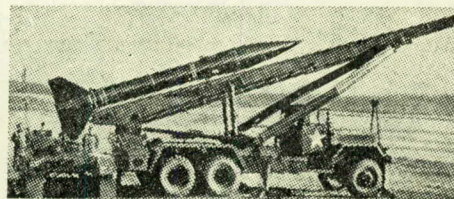
9 הק"ג שבשריון-הגב, והתרמיל של כיום, בצירופם).

★

90% מ-600 אלף המתייצבים-לגיוס בצבא המערב-גרמני
הוכרו ככשרים-לשירות, ואילו 10% היו "בלתי-כשרים
בבאופן זמני".

★

הוחל בהנהגת הטיל-הארטילרי "יוחנן-הישר" (בן 762
מ"מ) בצבא מערב-גרמניה. לשם כך הוקמה סוללת-הלימוד
הראשונה שבסיסה נמצא קרוב לאאכן. בסוללה זו מתאמנים
תותחנים מכל יחידות-הארטילריה של צבא ה"רפובליקה-
הפדרלית-הגרמנית".

מה צבאות?

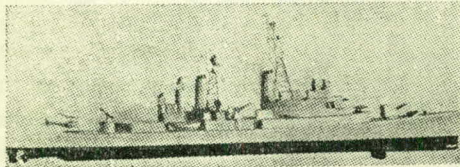
השיעורים והתיקונים בדואר — חופשי מתשלום.

בנורבגיה הוקמו קור-
סים בשביל חיילים —
להשכלה כללית ולהכנה
לקראת משלוחייד אור-
חיים. פועלים 11 „בתי-
ספר בכתב“, ובהם 400
קורסים שונים. משלוח

ועדת הפרלמנט ההולנדי אישרה את ההצעה להקטין את
משך השירות הצבאי מ-18 ל-14 חודש. הסתפקות בשירות
של שנה אחת אינה אפשרית בגלל המספר הניכר של
אנשים הדרושים לצי-
המלחמה. מיניסטר-ההגנה
ההולנדי סבור כי הפ-
חתת-שירות זו לא תהיה
אפשרית בטרם יבוצע
היול קודם של מתנדבים,
לשירות-צבאי בשכר.

גם מדינות השוכנות לחופי היס-התיכון החלו ביגות
ספינות-טילים. בשלב הקרוב-ביותר של בניוי הצי האי-
טלקי תיהפך הסירות „גאריבאנדי“ לנושאת טילים

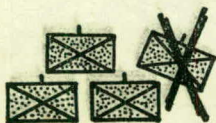
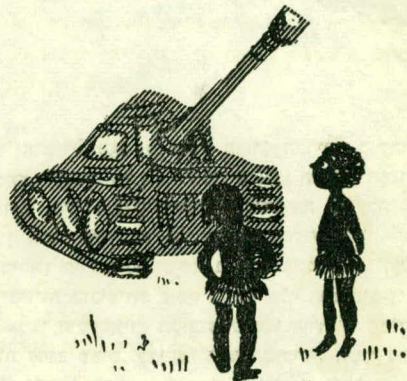

מונחים, ותיבנה המשחתות חמושת-טילים „אימפאודו“.
בשלב שלאחריו, תיבנה משחתות טילים נוספת, „אינטר-
פדו“.

גנרל חיל-האוויר האמריקאי, עד לזמן האחרון מפקד
„פיקוד המזרח-הרחוק“ של חיל זה, ציין שנפוצה בציבור
הערכה מופרזת לפעלם של טילי „סיידוונדר“ בהתנג-
שויות שנתחוללו מעל למיצרי-פורמוזה בשלהי 1958.
לדבריו נורו רק 6 טילים. 4 מהם הפילו „מיגים“.
שאר מטוסי „מיג“ שהושמדו, 26 במספר, הופלו ע-י
מקלעים 0.5 אינץ' — הישגם של טייסים שהנם גם
קלעים-בחסד.

מפקד „פיקוד-האוויר הטקטי“ של ארה״ב הכריז, בשלהי
1959, שאכן הכרחית לכוחותיו היכולת להנחית תכליתית
התקפות בלתי-גרעיניות — ולכך תולה הוא תקותיו בפ-
צה-טיל אוויר-רקע מסוגה של „בול-פאפ“ ובדומה לה.
לפי דיוקה של זו, אפשר, (בנשאה מטען-ג.נט. בן 120
ק״ג) להפציץ תכליתית, אפילו ע-י מספר צנוע-יחסית של
גיחות, את מרבית סוגי המטרות הטקטיות אף כשהן
במרחק רב מן המטוס. עם זאת, לפי הודעת „פיקוד-האוויר
הטקטי“, מבקש הוא להנהיג גם טיל אוויר-רקע גרעיני
— „ולא נראות שום בעיות טכנולוגיות העלולות למנוע
בעד כך.“

לפי העתונות הגיעו לגינאה, מאחת מארצות ה„גוש-
המזרחי“, 3 ספינות טעונות ציוד צבאי. בתוך זה, כנמסר
— „בין 2000 ל-8000“ רובים ציכיים, 3 מכוניות-שריון,
מטבח-שדה צבאי ו-2 טנקים-קלים.

לפי עתונות מערב-גרמניה, מתבטלת בגדודים המזרח-
גרמניים הפלוגה ה-4, ו-
עצמת הגדוד יורדת ל-375
איש.

עיר הצי אולי?

ציודו האישי החדש של חייל מערב-גרמני שוקל

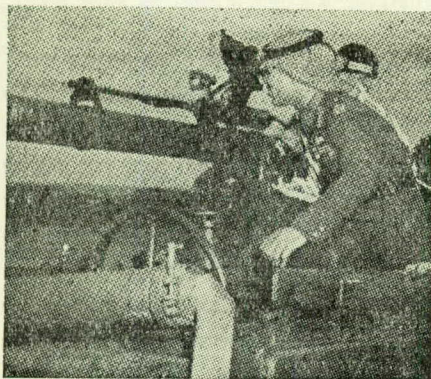
32 ק"ג. החידוש העיקרי שבו — לבוש-קרב

אחיד לכל החילות, עשוי בד אטום-מים ובלתי-יחדיר (האם בשלמות?) לקרינה רדיו-אקטיבית; ברכיו וכתפיו של לבוש זה חוזקו במיוחד.

חמשה במספר, מפקדי-יביות ובעלי תפקידים דומים (שהיו בכירים לעומתו בדרגתם) אשר בחיל. אגב, בדומה לזאת קרה בצרפת-ארה"ב עצמו, לפני 4 שנים, כשנתמה סגור אדמירל (א. בארק) לראש-מטה-הצי — וכל האדמירלים הקשישים-ממנו (כתריסר או שנים הגישו בקשות-התפטרות.

★

נשק חדש לשכנינו הערביים? אולי. אך לעת-עתה זהו רק תצלום של חוסיין, מלך-ירדן, בשעת ביקורו ב"מצודת-בנינג", מרכז חיל-הרגלים של צבא ארה"ב, כאשר זוכה בהזדמנות לירות בתותח נ"ט משוכלל.

★

הרישום במערב-גרמניה של שנתון 1932 — כ-320 אלף איש, אשר מתוכם ייקראו בעלי מקצועות מסוימים (בסה"כ — כ-50%) ב-1960 לתקופת-שירות קצרה — גרם, לפי אחד המהימנים שבעתוני-שביצריה "גזיה ציור-כר צייטונג", להפגנות אירצון בין אנשי-מילואים של שנתון זה. הסיבה טמונה כנראה בכך כי שנתון זה הספיק לשרת 3 שנים במלחמת-העולם השנייה...

★

לפי עתוני שביצריה, שותפו בתמך רוני 1959 של צבא-צ'כוסלובקיה 15 אלף ילדים. בהיותם חבושים מסכות-גז, ובלוית סמלים, עברו הם דרך מספר איזורים ש"הופצצו" לפני כן.

★

אף במערבולת-המאורעות הנסערת והמגוונת של אלג'יריה יקשה בודאי למצוא דוגמא-ואח להרכב כה מזויר של יחידה-לוחמת כזה של הקומנדו "סער" (בצרפתית "Tempête") השייכת לחצי-הבריגדה של "רובא-הים" של הצי, הפור-עלת באלג'יריה. סגל-הפיקוד שלה — מאנשי "רובא-הים" — אך בעיקרה מורכבת היא מאנשי-חוקי, דהיינו, מתנדבים מקומיים-מוסלמיים הלוחמים נגד המורדים — ואשר רבים מהם הנם מורדים-לשעבר. "יבול" פעולותיה של יחידת-קומנדו זו בתדשיים הראשונים: 17 מורדים נהרגו (בתוך אלה — לויטנט אחד, מפקד-מנתקה" (דהיינו, איזור), מורד אחד שבו; 13 כלי-זינו נתפסו. המפקד שלה הוא סרן של הצי, בעל שם לא-קל: — ריואינו דה-סאנט ג'ורג'.

★

בזמן האחרון נערכו טיסות-המבחן הראשונות של המטוס-הקל הראשון (בן 4 מושבים) שה-

דגם שלו תוכנן, פותח ונבנה בהודו — והוא מותאם לצרכי אימון וחקלאות, אך מצויד גם לפינוי נפגעים.

★

זעזוע "גיאולוגי"-ממש נתרשש בחילה-מארינס-האמריקאי. עם התמנות גנרל-מיויר דויד שופ לפיקוד-כללי על גוף-צבאי זה של הצי — במקום גנרל פייט היוצא — הועמדו בפני הכרח של התפטרות כל הגנרל-לויטננטים,

(המשך מעמ' 4)

„כיום נוצר פער בין שני סוגים של מדינות: אלו שמתן הטכנית כבר מסגלת אותן ליצור טילים מונחים ופצצות אטומיות — והשומרות בקנאות יתרה על עמדת מונופולין זו — ואלו שטרם הגיעו לבגרות המדעית והטכנית הדרושה. ועוד... „המדינות הרצות לצעוד בדרך זו, כמו אלו המוכנות לותר עליה, חייבות לדעת ידיעה מקיפה וצלולה מהן הבעית הטכניות הכלולות בפיתוח טילים מונחים ונשק אטומי ובהפעלתם — שהרי גם ההגנה בפניהם מחייבת ידיעה זאת, ועליה יבוסס אזי התכנון האסטרטגי והטקטי, ואף התכנון הכלכלי, של המדינות הקטנות.“

שתי פסקאות קצרות אך רבות-משמעות אלו לקוחות מהקדמתו של פרופ' אנטוס ד. ברגמן לספרו של אל"מ ד"ר שמעון יפתח „טילים ונשק אטומי (מהפכת אמצעי-הלחימה בזמננו)“ — אשר זהירק הופיע בהוצאת „מערכות“. ועוד כותב ד"ר א. ברגמן: „לכן נודעת חשיבות רבה לספר זה; גם עיתויו מתאים לרצינות המצב“. הספר — שהופיע בהידור רב — מושתת על עובדות בדוקות ומוצקות של מדע וטכנולוגיה; אך הרצאת-הדברים השוטפת והחיה שבו, פשוטת לשונו, התמונות, העיטורים והתרשימים שבו, עושים אותו לסיכום-התפתחות בתחום של טילים וחיתום-אטומי. ספר זה גם יענין את אנשי המקצועות הנוגעים-בדבר, גם ישמש ספר-מבוא-מדריך הכרחי לאי-הצבא של היום, וגם יאפשר קריאה נוחה ורבת-ענין על נושאים חיוניים אלה לכל אדם בעל רמת-השכלה רגילה, אשר אפשרויותיו ודאגותיו הגדולות של עידן-הגרעין-והטילים מעוררות את ערנותו.

בחלקה המסיים של ה„אגרת לידיד“ לסא"ל

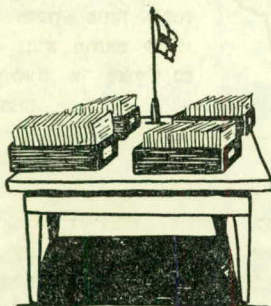
י. ב. מצויה הצעה — והיא לא בשמים אלא מקוימת, במידה זו או אחרת, בצבאות אחרים אחדים (אם גם עשירים מאתנו). הכונה — להצעה בענין הקמת בתי-יחידות ליחידות-המילואים השונות: — משרד, מועדון, חדרים לחוגים ולהתאמנות, ככר-התעמלות, ורצוי מטוח לא-גדול. לבניניהן של יחידות ה„משמר-הלאומי“ שבאר-ה„ב, הצבא המיליציוני האמריקני, קוראים בשם „בתי-

נשק“ — אך האם העיקר בשם? העיקר הוא שיחידה מיליציונית (קרי — יחידת-המילואים) אשר יש לה מקום-קבוע להתכנסות ומסגרת לפיתוח פעולתה העצמאית — ניתן לה בזה מסד לליכודה ולהתבססותה. מי יתן ותצמיח הצעה זו פירות של ממש, ואפילו יהיו צנועים כראשיתם.

כל הקורא בעתונות הצבאית של שביצריה נתקל

מדי-פעם בתיאורי מפקד הפלוגה או הגדוד השוקד מדי ערב (באין לו מזכירים) בדירתו על „עידכון“ כרטיסית יחידתו. היתה זו תמונת החי צבאי רחוק, אם כי חביבה. עתה מאחוריני עשור שנות המדינה וצה"ל — ובהווי שלנו ממלאת עתה „תיבת-הכרטיסיה“ של יחידת-המילואים תפקיד לא-מבוטל. ביטוי נאמן — בתערובת של ליריות ומעשיות גמיחד — לכוח-פעלה של כרטיסית יחידת-המילואים ניתן ב„אגרת-לידיד“ השניה (אשר לראשונה — ראה ב„מערכות“ כ"ה) מאת סא"ל י. ב. על „רמת כוננות ביחידת מילואים“ (עמ' 65).

לצה"ל

ש א ב ר כ ה

עלה והצלח!

הד-ארצי

חברה ישראלית לתעשית תקליטים בע"מ

טל. 7-3605

רמת-גן, רחוב חלזון 4

יצרני תקליטים:

ארוכי-נגן LP 33 $\frac{1}{3}$

ארוכי-נגן EP 45

רגילים 78 ו-45

ש י ר י צ ב א

שירי להקות (נח"ל, פקודה מרכז)

שירי-עם ישראלים

מוסיקה קלה וקלסית מהקלטות חו"ל

שירי יידיש, חזנות וכו'.

לצבא הגנה לישראל

שא ברכתנו

עלה והצלח!

מרכז „תנובה” בע”מ

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

עלה והצלח!

מפעלי „אבן וסיד” בע”מ

**חוצרי
אמקור
ערובה
לאיכות!**

המפצים:
אמפא בע"מ
תל אביב-חיפה-ירושלים
וסוכנים מוסמכים

טוסקין-כהן

לצה"ל

שא ברכה

עלה והצלח!

"נשר" בע"מ

מפעלי מלט פורטלנד

המגפר בע"מ

מפעלי גומי ישראלים

מפרץ חיפה

פניציה בע"מ

תעשית זכוכית

מפרץ חיפה

"וולקו" בע"מ

מפרץ חיפה

לצבא הגנה לישראל

ש א ב ר כ ה

עלה והצלח!

חברת „תמאיל“ בע"מ

המשרד הראשי:

פתח-תקוה ת.ד. 140 טל. 912216

אזור התעשייה: קרית אריה

„מגם“

מפעלי גומי מיוחדים בע"מ

מפעל כפר סבא טל. 933289

יצרני חגורות מנוע לכלי רכב ותעשייה. ארגזים
למצברים. מוצרי מכבש ומותזים אבובים.

„אמפלקס“ בע"מ

הרצליה, איזור התעשייה ג'ליל

טל. 932298

יצרני רצועות שטוחות וסרטים נעים

המשרד: תל-אביב רח' השרון 8 טל. 31565 ; 31586

ביח"ר „הרקולס“ בע"מ

לצבא הגנה לישראל

שלוחה ברכת

„הסנה” בע”מ

עלה והצלח!

לצה”ל

שא ברכת

„חמת” מפעלי בע”מ

אזור

לצבא הגנה לישראל

ש א ב ר כ ה

עלה והצלח!

„ברזלית“ בע"מ

לצבא הגנה לישראל

ש א ב ר כ ה

עלה והצלח!

חברה סלים ג'ורי בע"מ

קבלני-בנין - רמת-גן

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

עלה והצלח

ד. רוטשטיין

משרד טכני כללי וקבלני

תל-אביב - רמת-גן

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

עלה והצלח

צפורן-אפלמן

חברה קבלנית לבנין בע"מ

טל. 71582

רמת-גן, רח' המעגל 6

לצה"ל

שא ברכה

עלה והצלח!

חצץ ישראל-אמריקה בע"מ

תל-אביב, רחוב אלנבי (פסג' סולל-בונה)

" צ י ו ן " חברה לבטוח בע"מ

חברה למלאכה בע"מ

רח' השרון 19, ת"א, טל. 32220-9

ביח"ד "עדין" ש. נויפלד

יבין-חקל בע"מ

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה נאמנה

עלה והצלח!

„חרות“ בע"מ

מפעלי אינסטילציה סניטרית בע"מ

לצבא הגנה לישראל

ש א ב ר כ ה

עלה והצלח!

בנק המזרחי בע"מ

חברת ירדן כחול בע"מ

תעשית ניר אריזה ושקיות מודפסים.

ניר פרפין ואלומיניום (פפירוס לשעבר)

32424 טל.

תל-אביב, רח' הרכבת

שטרן בימ"ס סוכנות ס.ק.פ.

תל-אביב, דרך פ"ת

„אורינט-טרידינג“ בע"מ

תל-אביב, דרך יפו (בית-קרוסו)

לצבא הגנה לישראל

שא ברכתנו

אחים דה-האז בע"מ

יצרני טבק למקטרות

„אנגלר“, „פינגווין“, „דיאמונד“ ו„הלם אדום“

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה

עלה והצלח!

החברה הא"י לקרור והספקה בע"מ

4 בתי קרור :

תל-אביב וחולון — חיפה ונשר

שרות מחיר ויעיל, ע"י צוות מומחי קרור

משרד ראשי : ת.ד. 318, תל-אביב, דרך פ"ת 23, טל. 64316/7

חברה לבנין ולעבודות צבוריות

מיסודו של סולל בונה בע"מ

הקבלן הגדול ביותר בארץ לבנינים, כבישים, גשרים,
שדות תעופה, כיובים, ועבודות צבוריות אחרות

מבצע פעולות בניה ופיתוח מצפון הגליל ועד
לפינות המרוחקות של הנגב, בואכה אילתה.
בונה את הכור האטומי בישראל.

משרד ראשי: תל-אביב, רח' אלנבי 11, ת.ד. 1267, טל. 7-61031
חיפה: רח' יבנה, בית סולל בונה ת.ד. 4994, טל. 66501
ירושלים: רחוב בן יהודה 1, ת.ד. 1341, טל. 4315

סניפים בכל הארץ חברות-כח

חרושת חימר בע"מ

בתי חרושת למוצרי מלט
וחימר

משרד ראשי:

תל-אביב: רח' אלנבי 11
טלפון: 67921, 7-61031

ת.ד. 1267

סניפים בכל הארץ

תעשיות אבן וסיד בע"מ

מחצבות אבן ושיש, משרפות
סיד, מנסרות ומלטשות-שיש

משרד ראשי:

חיפה: רחוב יבנה
בית סולל בונה, ת.ד. 4854
טלפון: 66501

תל-אביב: רח' אלנבי 11
טל. 66898, 63077, 67109
ת.ד. 2822

ירושלים: רחוב שמאי,
בית גזית, טלפון: 5283
סניפים בכל הארץ

חרות בע"מ

אינסטלציה סניטרית, הסקה
מרכזית, כיובים וכו'

משרד ראשי:

תל-אביב: דרך יפו 7
תיבת דאר: 1969
טלפון: 82370, 9-82376

חיפה: רחוב הנמל 46
ת.ד. 648, טלפון: 6-67904

ירושלים: רח' יפו 386
ת.ד. 342, טלפון: 3096, 3211
סניפים בכל הארץ

Elihanan Oren

% Ebasst 04 Israel

P.O.B. 3275

ACCRA

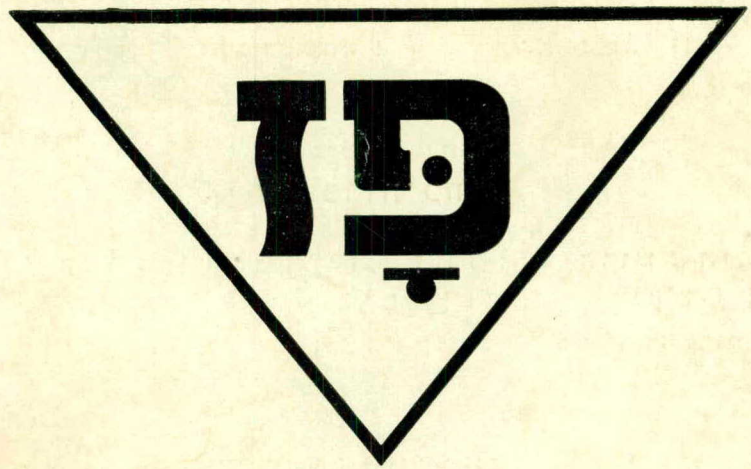
GHANA

לצה"ל

שא ברכה

עלה והצלח!

"פז" חברה לפטרוליאום ולסחר בע"מ